

Crna Gora
Ministarstvo ekologije, održivog razvoja
i razvoja sjevera

**IZVJEŠTAJ O RADU I STANJU U UPRAVNIM OBLASTIMA
MINISTARSTVA EKOLOGIJE, ODRŽIVOG RAZVOJA I RAZVOJA SJEVERA**
sa organima nad kojima Ministarstvo vrši nadzor
za period januar – decembar 2024. godine

Podgorica, Mart 2025. godine

Izveštaj o radu i stanju u upravnim oblastima Ministarstva ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera

SADRŽAJ

1 UVOD	5
2. REALIZACIJA PROGRAMA RADA VLADE CRNE GORE ZA 2024.GODINU	9
3. STANJE U UPRAVNIM OBLASTIMA I IZVJEŠTAJ O RADU ORGANIZACIONIH JEDINICA SA PREDLOGOM MJERA ZA UNAPREĐENJE STANJA.....	9
3.1. DIREKTORAT ZA EKOLOGIJU.....	25
3.2. DIREKTORAT ZA ZAŠTITU PRIRODE.....	33
3.1. DIREKTORAT ZA KLIMATSKE PROMJENE I ODRŽIVI RAZVOJ.....	38
3.2. DIREKTORAT ZA MEĐUNARODNU SARADNJU I EU FONDOVE.....	41
3.3. DIREKTORAT ZA RAZVOJ SJEVERA.....	42
3.4. ODJELJENJE ZA EKOLOŠKU INSPEKCIJU.....	45
3.5. SLUŽBA ZA PRAVNE I OPŠTE POSLOVE.....	46
3.6. SLUŽBA ZA UPRAVLJANJE LJUDSKIM RESURSIMA.....	47
3.7. SLUŽBA ZA EKONOMSKO-FINANSIJSKE POSLOVE I JAVNE NABAVKE.....	52
4. IZVJEŠTAJ INSTITUCIJA NAD KOJIMA MINISTARSTVO EKOLOGIJE, ODRŽIVOG RAZVOJA I RAZVOJA SJEVERA VRŠI NADZOR.....	52
4.1. AGENCIJA ZA ZAŠTITU ŽIVOTNE SREDINE.....	59
4.2. ZAVOD ZA HIDROMETEROLOGIJU I SEIZMOLOGIJU.....	

Izveštaj o radu i stanju u upravnim oblastima Ministarstva ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera

1 UVOD

Obaveza izrade i dostavljanje Izveštaja o radu i stanju u upravnim oblastima Ministarstva ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera, sa organima nad kojima Ministarstvo vrši nadzor: Agencije za zaštitu životne sredine i Zavoda za hidrometeorologiju i seizmologiju Crne Gore za 2024. godinu, proizilazi iz obaveza utvrđenih Uredbom o organizaciji i načinu rada državne uprave i Programom rada Vlade Crne Gore za 2024. godinu.

Izveštaj sadrži prikaz realizovanih aktivnosti po Programu rada Vlade Crne Gore iz 2024. godine, preuzetih poslova po Programu rada ranijeg Ministarstva turizma, ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera (iz nadležnosti sektora ekologije, klimatskih promjena, međunarodne i EU integracije, otpada i komunalnih usluga), kao i izvršavanja zakona i drugih propisa, preduzetih mjera i unapređenje stanja.

Rekonstrukcijom 44. Vlade Crne Gore došlo je do promjene u organizaciji i načinu rada državne uprave na način što su određeni resori nastavili sa radom sa istim nadležnostima, dok je kod određenih resora došlo do razdvajanja nadležnosti i djelokruga rada, što je definisano Uredbom o organizaciji i načinu rada državne uprave („Službeni list CG“, br. 098/23, 102/23, 113/23, 071/24, 072/24, 90/24 i 93/24).

U skladu sa pomenutom Uredbom, dana 23.07. 2024. godine formirano je Ministarstvo ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera. Zaposleni u ministarstvu čine preuzeti službenici i namještenici iz ranijeg Ministarstva turizma, ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera (52 zaposlena) i službenika odsjeka Ekološke inspekcije iz ranije Uprave za inspeksijske poslove (8 zaposlenih).

Uredbom o organizaciji i načinu rada državne uprave („Službeni list Crne Gore“, br. 098/23, 102/23, 113/23, 071/24, 072/24, 90/24 i 93/24), Ministarstvo ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera vrši poslove uprave koji se odnose na: pripremu i praćenje propisa i strateško planiranje sistema u oblasti ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera; sistem integralne zaštite životne sredine i održivog korišćenja prirodnih resursa; oblast procjene uticaja i strateške procjene uticaja na životnu sredinu, integrisano sprečavanje i kontrolu zagađivanja; zaštitu prirode; kvalitet vazduha; klimatske promjene i odobravanje i praćenje projekata koji se realizuju u cilju ublažavanja efekata klimatskih promjena; zaštitu ozonskog omotača; zaštitu od buke i vibracije; hemikalije; zaštitu od radijacije (radioaktivne materije i jonizujuća zračenja); nejonizujuća zračenja; zaštitu zemljišta od zagađivanja; integrisano upravljanje obalnim područjem; integrisanu zaštitu mora od zagađenja; kontrolu industrijskog zagađenja i upravljanje rizikom; primjenu novih i tehnologija čistije proizvodnje; donošenje, sprovođenje i praćenje politike u oblasti monitoringa stanja voda, izuzev vodoizvorišta i poplavnih događaja, kao i zaštitu voda od zagađenja, osim zaštite vodoizvorišta i zaštite prilikom poplavnih događaja; upravljanje otpadom i otpadnim vodama; sistem komunalnih djelatnosti; koordinaciju regionalnih sistema vodosnabdijevanja; genetski modifikovane organizme iz nadležnosti ovog ministarstva; hidrografsku djelatnost; izradu standarda zaštite životne sredine; praćenje stanja životne sredine; integralno planiranje, upravljanje i valorizaciju prostora; održivi razvoj; koordinaciju sprovođenja Nacionalne strategije održivog razvoja Crne Gore i sačinjavanje izvještaja o njenom sprovođenju; saradnju sa međunarodnim finansijskim institucijama i fondovima Evropske unije u dijelu realizacije projekata iz oblasti za koje je nadležno ministarstvo; realizaciju naučnoistraživačkih nacionalnih i međunarodnih projekata u oblasti životne sredine; međunarodnu saradnju i međunarodne ugovore iz nadležnosti ministarstva; sprovođenje inspeksijskog nadzora u okviru nadležnosti i ovlaštenja utvrđenih zakonom kojim se uređuje inspeksijski nadzor i propisima u oblasti ekologije; upravni nadzor u oblastima za koje je ministarstvo osnovano; kao i druge poslove koji su mu određeni u nadležnost.

Izveštaj o radu i stanju u upravnim oblastima Ministarstva ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera

Imajući u vidu obavezu novoformiranog Ministarstva u vezi donošenja akta o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji, sprovedene su i realizovane aktivnosti na njegovom donošenju. Preuzeti službenici do donošenja novog akta o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji i njihovog raspoređivanja obavljali su preuzete poslove na osnovu ranije utvrđenih obaveza.

Vlada Crne Gore na sjednici od 15. novembra 2024. godine je utvrdila, Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji, čija se organizacija sastoji iz pet direktorata, dva odjeljenja, kabineta ministra i tri službe. Izvan organizacionih jedinica su radna mjesta ministra, dva državna sekretara i sekretara ministarstva.

Organizacione jedinice Ministarstva ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera su:

- 1. Direktorat za ekologiju**
- 2. Direktorat za zaštitu prirode**
- 3. Direktorat za klimatske promjene i održivi razvoj**
- 4. Direktorat za međunarodnu saradnju i EU fondove**
- 5. Direktorat za razvoj sjevera**
- 6. Kabinet ministra**
- 7. Odjeljenje za unutrašnju reviziju**
- 8. Odjeljenje za ekološku inspekciju**
- 9. Služba za pravne i opšte poslove**
- 10. Služba za upravljanje ljudskim resursima**
- 11. Služba za ekonomsko- finansijske poslove i javne nabavke**

U Ministarstvu ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera na osnovu pomenutog Pravilnika ukupno je sistematizovano 136 službeničkih i namješteničkih mjesta (uključujući mjesto ministra i dva državna sekretara).

U Ministarstvu ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera na dan 31.12.2024. godine, pored ministra i dva državna sekretara zaposleno je ukupno 64 lica.

Izveštaj o radu i stanju u upravnim oblastima Ministarstva ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera

2. REALIZACIJA PROGRAMA RADA VLADE CRNE GORE ZA 2024. GODINU

2.1. Realizacija ciljeva iz Programa rada za 2024. godinu

Unapređenje infrastrukture i realizacija razvojnih projekata će biti u fokusu Vlade Crne Gore, kroz primjenu najsavremenijih ekoloških standarda za dalju afirmaciju Crne Gore, kao prve ustavno deklarisanе ekološke države u svijetu.

Ispunjavanje mjerila iz Poglavlja 27 – životna sredina i klimatske promjene, sprovodiće se kroz niz aktivnosti na sanaciji tkz. crnih ekoloških tačaka, adekvatnom politikom na očuvanju biodiverziteta, zaštitu vodnih resursa, kontroli zagađenja vazduha i obogaćivanju šumskih potencijala Crne Gore.

U dijelu upravljanja otpadom fokus je stavljen na donošenje Zakona o upravljanju otpadom, kao i donošenju podzakonskih akata i njihovoj implementaciji. Takođe, fokus je stavljen na reviziji Državnog plana upravljanja otpadom za period 2024.-2029.godine. Pokrenut postupak hitnog zatvaranje zatvaranja 40 neuređenih odlagališta i dva privremena odlagališta.

U dijelu zaštite prirode s proglašavanjem dva nova spomenika prirode "Sopot" i "Dražin vrt" ostvaren je doprinos u povećanju broja morskih zaštićenih područja, i najvažnije, uspostavljena je osnova za očuvanje staništa i vrsta zbog čega su ova područja stavljena pod zaštitu. Vlada Crne Gore je usvojila izvještaje za određena postojeća zaštićena područja, čime se mogla ispratiti adekvatnost njihovog upravljanja. Takođe, usvajanjem Programa mjera za ostvarivanje ili održavanje dobrog stanja morske sredine Crne Gore, data je osnova za pripremu Strategije zaštite morske sredine.

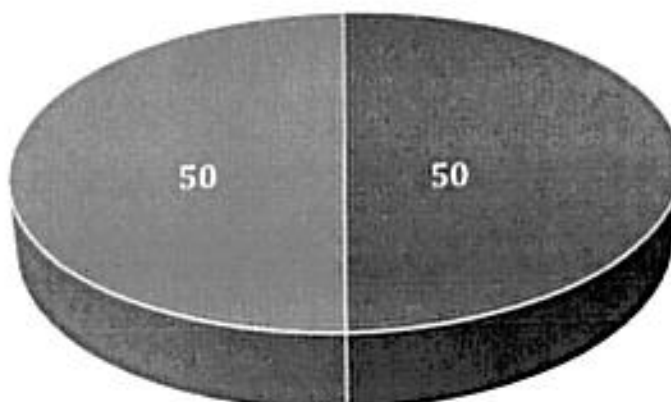
U dijelu oblasti klimatskih promjena, Predlog zakona o zaštiti od negativnih uticaja klimatskih promjena i zaštiti ozonskog omotača je u finalnoj fazi. Njegovo donošenje planirano je za drugi kvartal 2025. godine. Tabela usklađenosti je odrađena, a Predlog zakona je poslat Sekretarijatu za zakonodavstvo na dalje usklađivanje. Nakon toga, pomenuti propis će biti upućen i svim relevantnim institucijama na davanje mišljenja u cilju donošenja istog.

Sprovođenje politike regionalnog razvoja nastaviće se sa implementacijom Strategije regionalnog razvoja za period 2023-2027.godine i Akcionog plana 2025-2026. godine, čije je usvajanje predviđeno Programom rada ministarstva za II kvartal 2025. godine. Tome će prethoditi izrada Izvještaja o realizaciji iste Strategije u 2024. godini. Takođe, u I kvartalu 2025.godine planirano je usvajanje Izmjena i dopuna Strategije regionalnog razvoja 2023-2027.godine, u nastojanju definisanja boljeg okvira i pravaca djelovanja politike regionalnog razvoja. Uslov za unapređenje ove politike jeste jaka međuresorna saradnja, tako da je u planu jačanje djelovanja Partnerskog savjeta za regionalni razvoj, o čijem radu ćemo izvještavati Vladu.

2.2. Realizacija aktivnosti iz Programa rada Vlade Crne Gore za 2024. godinu

Ministarstvo turizma, ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera po Programu rada Vlade Crne Gore za 2023. godinu, nakon formiranja preuzelo je ukupno planiranih 35 tema i obaveza koje su se odnosile na MEPPU i MERT. Od ukupnog broja planiranih tema, realizovano je 19 obaveza i to 15 tematskih i četiri normativne.

Izveštaj o radu i stanju u upravnim oblastima Ministarstva ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera

Grafik br.1. Procenat realizacije obaveza po Programu rada Vlade Crne Gore

Realizovano - 8 obaveza
Nerealizovano - 8 obaveza
Procenat izvršenja – 50 %

Tabela br.1. Pregled realizacije obaveza po Programu rada Vlade Crne Gore

Ukupno: **16** Realizovano: **8** Nerealizovano: **8** Procenat izvršenja: **50 %**

#	Tip	Sjednica	Kv.	RB	Naziv teme u Programu rada Vlade
1	N		I	122	Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o regionalnom vodosnabdijevanju Crnogorskog primorja
2	N		II	123	Predlog zakona o komunalnim djelatnostima
3	N		II	124	Predlog zakona o vodnim uslugama
4	N		III	125	Predlog zakona o zaštiti prirode
5	N	37	III	126	Predlog odluke o proglašenju zaštićenog područja Sopot i Dražin vrt
6	N		IV	127	Predlog odluke o proglašavanju kategorije, granice, statusa i režima zaštite u spomeniku prirode "Ratac sa Žukotrlicom"
7	N		III	128	Predlog zakona o zaštiti od negativnih uticaja klimatskih promjena i zaštiti ozonskog omotača
8	T	19	I	140	Informacija o statusu očuvanosti i aktivnostima u Posebnom rezervatu prirode „Tivatska solila“
9	T	39	II	141	Programa mjera za ostvarivanje ili održavanje dobrog stanja morske sredine Crne Gore
10	T	26	II	142	Izveštaj o sprovođenju Planova upravljanja zaštićenim područjima
11	T		II	143	Državni plan upravljanja otpadom u Crnoj Gori za period do 2024 -2028 i Izveštaj o sprovođenju Državnog plana

Izveštaj o radu i stanju u upravnim oblastima Ministarstva ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera

12	T	25	11.04.2024	II	144	Šesti izvještaj o realizaciji Akcionog plana za ispunjavanje završnih mjerila u Poglavlju 27 – životna sredina i klimatske promjene za period septembar 2023. godine do februara 2024. godine
13	T	52	10.10.2024	III	145	Informacija o stanju životne sredine Crne Gore za 2023. godinu
14	T			IV	146	Akcionni plan za borbu protiv ilegalnog ubijanja ptica od 2025-2030
15	T	60	05.12.2024	IV	147	Sedmi izvještaj o realizaciji Akcionog plana za ispunjavanje završnih mjerila u Poglavlju 27 – životna sredina i klimatske promjene za period mart -avgust 2024. godine
16	T	63	26.12.2024	IV	148	Informacija o urađenim studijama revizije za pojedina zaštićena područja sa fokusom na nacionalne parkove

Tabela br.2. Pregled obaveza po Programu rada Vlade Crne Gore

Obrazloženje nerealizovanih obaveza:

- **Izrada Predloga zakona o izmjenama i dopunama Zakona o regionalnom vodosnabdijevanju Crnogorskog primorja.** Shodno Programu rada Vlade Crne Gore usvajanje Predloga zakona o izmjenama i dopunama Zakona o regionalnom vodosnabdijevanju Crnogorskog primorja planirano je za 2024. godinu. Radna grupa uradila je Predlog zakona o izmjenama i dopunama zakona o regionalnom vodosnabdijevanju Crnogorskog primorja i isti je upućen na mišljenje relevantnim institucijama. Urađena je RIA. Po preporuci Sekretarijata za zakonodavstvo potrebno je izmijeniti dio odredbi koje se odnose na ubiranje posebne naknade investicije koje su preuzete iz važećeg zakona. Nakon usaglašavanja teksta Predloga zakona sa sugestijama Sekretarijata za zakonodavstvo, isti će ponovo biti dostavljen na mišljenje relevantnim institucijama. U toku je formiranje nove Radne grupe za izradu Predloga zakona. Nakon promjene u strukturi, još uvijek nije formirana radna grupa, zbog nedostatka kadra, planirano je u narednom periodu da se ista aktivnost realizuje.
- **Izrada Predloga zakona o komunalnim djelatnostima.** Shodno Programu rada Vlade Crne Gore usvajanje Predloga zakona o komunalnim djelatnostima planirano je za 2024. godinu. Radna grupa koja je bila formirana pripremila je Predlog zakona o komunalnim djelatnostima, budući da je važeći Zakon donešen 2016. godine i da ga je bilo potrebno mijenjati. Zakon je poslat na mišljenje relevantnim institucijama i u potpunosti usaglašen sa Sekretarijatom za zakonodavstvo. Urađena je RIA. Međutim, zbog Odluke Ustavnog suda da stavi van snage dva stava člana 6 Uredbe o bližim elementima i metodologiji za određivanje cijena komunalnih usluga (podzakonski akt donesen na osnovu Zakona o komunalnim djelatnostima), ponovo se intervenisalo na tekstu Predloga zakona, kako propisane odredbe ne bi bile prepreka za uređivanje podzakonskog akta koji treba da uredi pitanja koja su bila predmet razmatranja Ustavnog suda. Zbog promjene strukture u državnoj upravi, formirana je nova Radna grupa, koja je pokrenula aktivnosti na izradi Predloga Zakona o Komunalnim djelatnostima. Po Programu rada Vlade planirano je usvajanje Predloga zakona u IV kvartalu 2025.godine.
- **Izrada Predloga zakona o vodnim uslugama.** Shodno Programu rada Vlade Crne Gore usvajanje Predloga zakona o vodnim uslugama planirano je za 2024. godinu. Nakon promjene u strukturi, donešena je odluka da se Zakon o vodnim uslugama neće, kao takav usvajati. Isti će ostati dio Zakona o komunalnim djelatnostima, te će se dopune i izmjene u ovom dijelu obuhvatiti kroz izradu novog Zakona o komunalnim djelatnostima.

Izveštaj o radu i stanju u upravnim oblastima Ministarstva ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera

- ***Izrada Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zaštiti prirode.*** Proces je otpočet shodno potrebi da se u nacionalno zakonodavstvo dodatno transponuje EU zakonodavstvo i UN regulativa iz oblasti zaštite prirode, kao što su Nagoja protokol (koja kao dio Konvencije o biološkoj raznovrsnosti definiše pristup genetskim resursima i pravičnu podjelu koristi koje proizilaze iz njihovog korišćenja), pitanja držanja životinja u zatočeništvu, prihvatilištima za divlje životinje i trgovine divljim vrstama (CITES konvencija) itd. Predlog zakona je usklađen sa komentarima dobijenim od strane stranog eksperta iz Evropske komisije, angažovanog preko EU4GREEN projekta, kao i sa dodatnim komentarima članova Radne grupe koji su dostavljeni na tekst Predloga zakona koji je usklađen sa ekspertom. Korigovanje Predloga zakona i njegovo dodatno usaglašavanje je iziskivalo produćetak roka. Po Programu rada Vlade planirano je usvajanje Predloga zakona u II kvartalu 2025.godine.
- ***Predlog odluke o proglašenju kategorije, granice, statusa i režima zaštite u spomeniku prirode "Ratac sa Žutokrilicom."*** Shodno Programu rada Vlade Crne Gore usvajanje Predloga odluke o proglašenju kategorije, granice statusa i režima zaštite u spomeniku prirode "Ratac sa Žutokrilicom" planirano je za 2024. godinu. Tokom javne rasprave koju je organizovalo Ministarstvo, pristigao je veliki broj komentara i primjedbi, a najviše u dijelu izmjene, odnosno smanjenja predložene granice Spomenika prirode. Imajući u vidu datu problematiku i složenost cjelokupne situacije, za pripremu Odluke su neophodne dodatne konsultacije sa relevantnim institucijama i lokalnim stanovništvom. Po Programu rada Vlade planirano je usvajanje Predloga zakona u IV kvartalu 2025.godine.
- ***Izrada Zakona o zaštiti od negativnih uticaja klimatskih promjena i zaštiti ozonskog omotača.*** Shodno Programu rada Vlade Crne Gore usvajanje Zakona o zaštiti od negativnih uticaja klimatskih promjena planirano je za 2024. godinu, međutim ta obaveza nije realizovana, s obzirom na veliki broj komentara koji je pristigao tokom Javne rasprave. Predlog zakona je u završnoj fazi. Dodatno se radi na unaprjeđenju transpozicije Direktiva i Regulativa EU u oblasti klimatskih promjena koje su prenešene u Predlog zakona. Takođe, dokument se inovira u skladu sa pristiglim komentarima od relevantnih insitucija. Po Programu rada Vlade planirano je usvajanje Predloga zakona u I kvartalu 2025.godine.
- ***Izrada Državnog plana upravljanja otpadom u Crnoj Gori za period 2023-2028. godine.*** Državni plan upravljanja otpadom donosi se na osnovu Zakona o upravljanju otpadom. Vlada Crne Gore je 21.12.2023. godine utvrdila Predlog zakona o upravljanju otpadom, nakon čega je ovaj zakon dostavljen Skupštini Crne Gore. Za Nacrt državnog plana upravljanja otpadom u Crnoj Gori, održana je javna rasprava koja je trajala od 28. jula-6. septembra 2023. godine. Državni plan o upravljanju otpadom nije usvojen na Vladi do kraja 2024. godine. Isti je od strane Ministarstva završen u IV kvartalu i prosljeđen svim relevantnim institucijama na mišljenje. Obzirom da mišljenje Ministarstva finansija nije dostavljeno do kraja IV kvartala 2024 godine, isti se nije slao na Vladu. Očekuje se dobijanje mišljenja MF i usvajanje državnog plana o upravljanju otpadom u III kvartalu 2025. godine.
- ***Akcioni plan za borbu protiv ilegalnog ubijanja ptica od 2025-2030.*** Shodno Programu rada Vlade Crne Gore donošenje Akcionog plana za borbu protiv ilegalnog ubijanja ptica od 2025-2030 planirano je za 2024. godinu, međutim ta obaveza nije realizovana zbog procedure uključivanja svih zainteresovanih strana, uključujući tužilaštvo, policiju, sudstvo, NVO sektor i resorna ministarstva izrada dokumenta zahtijeva veći stepen posvećenosti i detaljnije razrade na više adresa te je rok za usvajanje pomjeren. Očekuje se usvajanje akcionog plana za borbu protiv ilegalnog ubijanja ptica u I kvartalu 2025.godine.

Izveštaj o radu i stanju u upravnim oblastima Ministarstva ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera

3. STANJE U UPRAVNIM OBLASTIMA I IZVJEŠTAJ O RADU ORGANIZACIONIH JEDINICA

3.1. DIREKTORAT ZA EKOLOGIJU

3.1.1. Direkcija za unapređenje životne sredine

3.1.1.1. Realizovane aktivnosti po Programu rada Vlade Crne Gore

Vlada Crne Gore je na sjednici održanoj 10. oktobra 2024. godine usvojila Informaciju o stanju životne sredine za 2024. godinu na predlog Ministarstva, koju je izradila Agencija za zaštitu životne sredine.

3.1.1.2. Mjere i aktivnosti preduzete za izvršavanje postavljenih ciljeva

✓ Hemikalije i industrijsko zagađenje

- Globalni razvoj, pregled i ažuriranje nacionalnih planova implementacije (NIP) Stokholmske konvencije o dugotrajnim organskim zagađujućim supstancama (POPs), kroz koji je do sada izrađen Nacrt inventara novih POPs i isti je prezentovan na radionici u decembru 2024.
- Jačanje sinergije između Bazelske, Stokholmske, Roterdamske i Minamata konvencije kroz koji su tokom 2024. pripremljena uputstva i objavljena na sajtu Agencije u dijelu helpdeska (Uputstvo za implementaciju Bazelske konvencije, Uputstvo za upravljanje amalgamom, Uputstvo za POPs u e-otpadu, Uputstva za implementaciju Roterdamske konvencije).
- Smanjenje zagađenja hemikalijama i otpadom u hot spot tačkama Mediterana, kroz koji je planiran izvoz 77 tona PCB-a iz Crne Gore, prijavljenih od strane CEDIS-a i KAP-a. Dogovoreno je da se tokom 2025. u Crnoj Gori organizuje radionica za obuku o novim dugotrajnim organskim zagađivačima (POPs), kao i da se izradi Izveštaj o prisustvu PFOS-a u specifičnim proizvodima, uz preporuke za strategije ublažavanja rizika.
- Postepeno ukidanje uređaja za mjerenje žive u zdravstvu tokom 2024. rađeno je na inventaru proizvoda koji sadrže živu i stomatološki amalgam u zdravstvenoj zaštiti, što će pružiti jasnu sliku trenutnog stanja i pomoći u planiranju daljih aktivnosti.
- Plastika u rijekama-Aquatic Plastic implementacija projekta počela je 2024. godine, a jedan od ciljeva projekta je kvantifikacija mikroplastične kontaminacije i akumulacije makroplastike u hidroelektranama dunavskog sliva.
- Unapređenje registara ispuštanja i prenosa zagađujućih materija u zemljama Zapadnog Balkana i Republici Moldaviji, koji se sprovodi uz saradnju Agencije za zaštitu životne sredine. Kroz ovaj projekat je urađena Nacionalna procjena pravnih, institucionalnih i tehničkih potreba, kao i potreba izgradnje kapaciteta, u cilju uspostavljanja registra zagađivača u Agenciji za zaštitu životne sredine. Takođe, u februaru 2024. održana je dvodnevna obuka za operatore i predstavnike Agencije za zaštitu životne sredine, u cilju upotrebe softvera. Softver je na testiranje i uspostavljanje u Ministarstvu javne uprave, a kada se dobije saglasnost od njih postaće operativan. U decembru 2024. godine, Crna Gora je izrazila interesovanje za nastavak Projekta „Unapređenje Registara o ispuštanju i prenosu zagađujućih materija u zemljama Zapadnog Balkana i Republici Moldaviji – Faza II“, gdje će se raditi na unaprjeđenju trenutnog softverskog rješenja, kao i na obukama, kako za operatore, tako i za predstavnike Agencije za zaštitu životne sredine u cilju adekvatne upotrebe alata.
- Implementacija UNOPS projekta je u toku, u okviru kojeg će se identifikovati postrojenja koja koriste organska rastvarača u svom radu, u skladu sa Zakonom o industrijskim emisijama, kao i izgradnja i unapređenje kapaciteta kako operatora, tako i administrativnih kapaciteta.

Izveštaj o radu i stanju u upravnim oblastima Ministarstva ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera

U saradnji sa Evropskom agencijom za hemikalije u okviru projekta "Pripremne mjere za upravljanje hemikalijama za zemlje kandidate i potencijalne kandidate":

- u maju 2024. predstavnici Agencije i Ministarstva učestvovali su na 19. sastanku Upravne grupe HelpNet-a i radionice o REACH, BPR i CLP regulativama organizovani od 21. do 23. maja 2024. godine;
- u maju 2024. godine održan je Online ECHA IT Days;
- u februaru 2024. godine održan je Helsinki Chemicals Forum;
- IPA godišnji sastanak organizovan u prostorijama ECHA 12. aprila 2024. godine;
- Online Sastanak Mreže komunikatora država članica održan 14. maja 2024. godine;
- 6. marta 2024. godine, učešće na ECHA Konferenciji Shaping Tomorrow;
- u septembru 2024. godine održan je sastanak Mreže komunikatora 26.-28. septembar 2024. godine.

Kroz ovaj projekat je preveden i dokument BEF-1 Izveštaj o prvom usklađenom projektu sprovođenja o tretiranim za potrebe inspekcije.

Odobrene su i realizovane tri TAIEX pomoći, ekspertska pomoć za izradu podzakonskog akta na osnovu zakona o biocidima (jul 2024), studijska posjeta za inspekciju (oktobar 2024) i radionica (za sve u lancu upravljanja hemikalijama (novembar 2024). Takođe, odobrena je TAIEX podrška u cilju jačanja administrativnih kapaciteta u ovom sektoru, odnosno sprovođenja redovnog inspekcijskog nadzora nad Seveso i IED postrojenjima, kako bi se u kontinuitetu provjeravalo da li se redovno sprovode mjere i uslovi iz izdatih dozvola i saglasnosti, koja će se realizovati u aprilu 2025. godine.

✓ Oblast zaštite od jonizujućih zračenja, radijacije i nuklearne sigurnosti i bezbjednosti

U dijelu sprovođenja Ugovora o neproliferaciji nuklearnog oružja (NPT), Sporazuma o zaštitnim mjerama, Dodatnog protokola i Protokola o malim količinama tokom tokom 2024. godine izrađena su četiri kvartalna i godišnji nacionalni izvještaj i izjave o nuklearnim materijalima u Crnoj Gori, koji su dostavljeni Međunarodnoj agenciji za atomsku energiju.

Izrađen je predlog Integrisanog plana podrške održivosti nuklearne bezbjednosti i predlog Plana implementacije Integrisanog plana podrške održivosti nuklearne bezbjednosti, u periodu 9-12. septembra 2024. godine u saradnji sa Međunarodnom agencijom za atomsku energiju.

Organizovana je Nacionalna radionica za pripremu novog Integrisanog plana održivosti nuklearne bezbjednosti (INSSP) Crne Gore, u saradnji Međunarodne agencije za atomsku energiju i Vlade Crne Gore, preko tadašnjeg Ministarstva turizma, ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera, u periodu 9-12. septembar 2024. godine, na kojoj je učestvovalo 30 predstavnika iz 16 crnogorskih institucija (Nacionalna radionica za pripremu Integrisanog plana održivosti nuklearne bezbjednosti www.gov.me).

Dana 19. septembra 2024. godine na inicijativu Evropske komisije, i u organizaciji Ministarstva ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera, održan je sastanak predstavnika relevantnih institucija sa stručnim saradnikom Evropske komisije. Zadatak ove posjete je bio da se analizira situacija u državama Zapadnog Balkana u oblasti zaštite od jonizujućih zračenja, radijacije i nuklearne sigurnosti i bezbjednosti kako bi se pripremio Program tehničke pomoći državama Zapadnog Balkana za naredne godine.

Pripremljeni su i dostavljeni komentari Međunarodnoj Telekomunikacionoj Uniji na Izveštaj o preporukama za Nacionalni plan razvoja mreža za širokopojasni pristup internetu 2025-2029 za Crnu Goru, koji ova organizacija izrađuje u saradnji sa nadležnim institucijama, a koji se odnose na nejonizujuće zračenje i procjenu uticaja na životnu sredinu. Izveštaj se priprema na osnovu

Izveštaj o radu i stanju u upravnim oblastima Ministarstva ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera

Strategije za razvoj 5G mobilnih komunikacionih mreža u Crnoj Gori 2023 - 2027. godine sa Akcionim planom 2023 - 2024. godinu, koju je usvojila Vlada Crne Gore.

Dana 25. septembra 2024. godine održana je obavezna online ECURIE vježba i online sastanak sa Evropskom komisijom i članicama ECURIE sporazuma, koja je implementacioni instrument za sprovođenje Zakona o potvrđivanju Sporazuma između Evropske zajednice za atomsku energiju (EURATOM) i država nečlanica Evropske unije o učešću država nečlanica Evropske unije u sistemu Zajednice za ranu razmjenu informacija u slučaju radiološkog vanrednog događaja (ECURIE) ("Službeni list Crne Gore - Međunarodni ugovori", broj 002/17).

Tokom 2024. održano je pet sastanaka u cilju pripreme Konferencije „Konvencije o dodatnoj naknadi za nuklearne štete“, čiji je depozitar generalni direktor Međunarodne agencije za atomsku energiju.

Vlada Crne Gore je preko Ministarstva ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera bila suorganizator Regionalne radionice o Integriranim planovima održivosti nuklearne bezbjednosti, koja se održala u periodu 3-7. juna 2024. godine u Baru, a koju je organizovala Međunarodna agencija za atomsku energiju (MAAE) iz Beča. Svrha događaja je bila da učesnicima pruži odgovarajuća znanja u svim aspektima nuklearne bezbjednosti, kao i sveobuhvatan pregled relevantnih međunarodnih pravnih instrumenata, uključujući skorašnji napredak u ovoj oblasti.

Ministarstvo ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera je u saradnji sa predstavnicima 20 institucija i organizacija i uz podršku Međunarodne agencije za atomsku energiju u periodu 9-12. septembra 2024. godine izradila Nacrt Integriranog plana održivosti nuklearne bezbjednosti sa Planom implementacije za period 2025-2030. godina, čije se usvajanje očekuje do kraja 2025. godine.

Ministarstvo ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera obilježilo je 7. novembar, Evropski dan radona objavljivanjem saopštenja na svojoj web stranici SAOPŠTENJE – DAN RADONA 7. NOVEMBAR (www.gov.me), s ciljem podizanja svijesti o štetnom dejstvu radioaktivnog gasa radona i njegovom negativnom uticaju koji ovaj prirodni gas ima na zdravlje čovjeka.

U skladu sa Planom javnih nabavki za 2024. godine pripremljeni su projektni zadaci i u četvrtom kvartalu 2024. godine objavljena su četiri javna poziva i to:

- Nabavka usluga izrade „Analize o daljem upravljanju iskorišćenim zatvorenim radioaktivnim izvorima i radioaktivnim otpadom“.
- Nabavka usluga izrade stručnih osnova za tri pravilnika iz oblasti radijacione i nuklearne bezbjednosti.
- Nabavka usluga izrade „Evaluacije Strategije zaštite od jonizujućih zračenja, radijacione sigurnosti i upravljanja radioaktivnim otpadom za period 2017- 2021. godina“.
- Nabavka usluga izrade stručnih osnova za tri pravilnika iz oblasti radijacione i nuklearne sigurnosti.

Od četiri navedene usluge, uspješno su sprovedene tri, dok je jedna poništena i neophodno je ponoviti.

Izvršeno je ocjenjivanje pravne tekovine EU, koje ima za cilj prepoznavanje pravnih akata EU koje treba da budu dio planova za dalje prenošenje u crnogorsko zakonodavstvo u naredne dvije godine, kroz Program pristupanja Crne Gore EU 2025-2026, za poglavlja 15 – Energetika, 19 – Socijalna politika i zapošljavanje, 24 – Pravda, sloboda i bezbjednost, 27 – Životna sredina i klimatske promjene, 30 – Vanjski odnosi i 31 - Vanjska, bezbjednosna i odbrambena politika.

Dostavljanje kvartalnih, polugodišnjih i godišnjih informacija i priloga za sastanke Pododbora za saobraćaj, životnu sredinu, energetiku i regionalni razvoj i Odbora za stabilizaciju i pridruživanje EU - Crna Gora.

Učešće na sastancima Radnih grupa za pregovaračka poglavlja 15 – Energetika, 19 – Socijalna politika i zapošljavanje, 24 – Pravda, sloboda i bezbjednost, 27 – Životna sredina i klimatske promjene, 30 – Vanjski odnosi i 31 - Vanjska, bezbjednosna i odbrambena politika.

Izveštaj o radu i stanju u upravnim oblastima Ministarstva ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera

Priprema odgovora na poslaničko pitanje za odgovor ministra na Premijerskom satu, novembar 2024. godine.

Urađena je analiza pripremljenih izmjena i dopuna Zakona o zaštiti od buke u životnoj sredini i uzeti su obzir i druge odredbe direktiva i prva analiza koja je urađena u saradnji sa Kancelarijom Ujedinjenih nacija za projektne usluge (UNOPS) ekspertom, kada su pripremljene prve stručne tehničke izmjene za Zakon i tri pravilnika iz oblasti zaštite od buke u životnoj sredini. Analiza sprovedena u IV kvartalu 2024. godine je pokazala da je neophodno izraditi potpuno novi Zakon o zaštiti od buke u životnoj sredini.

Učešće na Tehničkom sastanku nacionalnih kontakt tačaka Konvencije o fizičkoj zaštiti nuklearnog materijala (CPPNM) i Amandmana Konvencije o fizičkoj zaštiti nuklearnog materijala (ACPPNM) (19-20. novembra 2024. godine) i Tehničkom sastanku o univerzalizaciji Konvencije o fizičkoj zaštiti nuklearnog materijala (CPPNM) i Amandmana Konvencije o fizičkoj zaštiti nuklearnog materijala (ACPPNM) (21-22. novembra 2024. godine).

Priprema komentara na Nacrt publikacije „Informacije za kontaktne tačke u vezi sa Konvencijom o fizičkoj zaštiti nuklearnog materijala (CPPNM) i njenim Amandmanima,” koji su dostavljeni Međunarodnoj agenciji za atomsku energiju u decembru 2024. godine.

Pripremljeni nacrti Pravilnika o sadržaju početnog i konačnog plana dekomisije, Pravilnika o bližim uslovima i načinu pod kojim se iskorišćeni radioaktivni izvori, radioaktivni materijal, nuklearni materijal i radioaktivni otpad karakteriše, klasifikuje, razvrstava, evidentira, obrađuje, pakuje, označava, uključujući izgled oznake, otpušta, izuzima i ispušta, sprema, čuva, skladišti, odlaže, i kriterijumima prihvatljivosti iskorišćenih radioaktivnih izvora, radioaktivnog materijala, nuklearnog materijala i radioaktivnog otpada za skladištenje ili odlaganje i Pravilnika o nivoima otpuštanja, nivoima izuzimanja i nivoima ispuštanja radioaktivnog otpada na osnovu novog Zakona o zaštiti od jonizujućih zračenja, radijacionoj i nuklearnoj sigurnosti i bezbjednosti ("Sl.list CG" broj 49/24 od 29.05.2024. godine).

Na 27-oj sjednici Komiteta za politiku životne sredine Ujedinjenih nacija održanoj u novembru 2024. godine u Ženevi, usvojen je četvrti Pregled upravljanja životnom sredinom u Crnoj Gori.

U septembru 2024. godine, Ministarstvo ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera je uz eksternu podršku pripremlilo podatke o koncentracijama radona u stanovima u Crnoj Gori i 27. septembra 2024. godine iste dostavilo Evropskoj komisiji – Generalnom direktoratu Zajednički istraživački centar, za Digitalni atlas prirodnog zračenja, na kojem će se Crna Gora naći po prvi put.

Ministarstvo ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera, uz podršku Kancelarije Ujedinjenih nacija za projektne usluge (UNOPS), organizovalo je u periodu 9-10. decembra 2024. radionicu „Menadžment bukom u životnoj sredini” i u periodu 12-13 decembra 2024. godine radionicu „Kontrola buke u životnoj sredini” na kojima je učestvovalo oko 70 predstavnika jedinica lokalnih samouprava, predstavnika državne administracije, ovlašćenih stručnih kuća za mjerenje buke i ovlašćenih stručnih kuća za izradu strateških karata buke. Cilj radionica je bio da se doprinese ispunjavanju obaveza iz završnog mjerila za podoblast buka u okviru pregovaračkog poglavlja 27 – Životna sredina i klimatske promjene, koje se odnosi na izradu strateških karata buke, akcionih planova za upravljanje bukom za aglomeraciju i pokretanje kampanja za podizanje nivoa javne svijesti i dalje korišćenje centralizovanog informacionog sistema u okviru Agencije za zaštitu prirode i životne sredine”.

U cilju podizanja svijesti javnosti o štetnim efektima buke iz životne sredine, koja negativno utiče i na zdravlje čovjeka i životnu sredinu, te u cilju podizanju svijesti i sticanju novih znanja o upravljanju bukom i o kontroli buke u životnoj sredini, pokretanjem projekta saradnje Kancelarije Ujedinjenih nacija za projektne usluge (UNOPS) i Ministarstva ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera, u okviru višegodišnjeg zajedničkog programa UNOPS-a i Vlade Kraljevine Norveške pod nazivom

Izvještaj o radu i stanju u upravnim oblastima Ministarstva ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera

"Znanjem do reforme na na Zapadnom Balkanu", izrađen je Vodič za menadžment bukom u životnoj sredini <https://www.gov.me/dokumenta/7d1b7be4-fb5c-4985-a41d-2ecfc4729846>.

Dato je mišljenje na Predlog Zakona o energetici, Predlog Zakona o izgradnji objekata i na Odluku o nacionalnoj kontrolnoj listi robe dvostruke namjene.

Na osnovu Zakona o zaštiti od jonizujućeg zračenja i radijacionoj sigurnosti inspektor nadležan za zaštitu od zračenja je:

- izvršio 47 inspekcijskih nadzora lica koja obavljaju radijacionu djelatnost,
- donio 2 rješenja koja se odnose na preduzimanje određenih mjera i radnji,
- donio 22 ukaza koja se odnose na preduzimanje određenih mjera i radnji.

Po nalogu inspektora nadležnog za zaštitu od zračenja ukupno je sprovedeno 56.213 kontrola na radioaktivnost za uvoz/izvoz ili tranzit metala, metalnih proizvoda i sirovina, kao građevinskih proizvoda (21.055 izvršenih od strane D.O.O. "Centar za ekotoksikološka ispitivanja" i 35.158 od strane Instituta za crnu metalurgiju AD Nikšić), shodno Kontrolnoj listi i Spisku roba koje podliježu kontroli radioaktivnosti.

Na osnovu Zakona o zaštiti od nejonizujućih zračenja ("Službeni list Crne Gore", br. 035/13) inspektor za nadležan za zaštitu od zračenja je:

- izvršio 33 inspekcijskih nadzora lica koja koriste izvore nejonizujućih zračenja i
- napisao 17 ukaza koja se odnose na preduzimanje određenih mjera i radnji u cilju otklanjanja utvrđenih nepravilnosti lica koja koriste izvore nejonizujućih zračenja.

✓ Kvalitet vazduha

- U oblasti kvaliteta vazduha, u saradnji sa UNICEF-om finalizovan je vodič za djecu i mlade o praćenju i upravljanju kvalitetom vazduha.
- U okviru projekta EU4Green u saradnji sa ekspertima instituta IIASA izrađene su preliminarne projekcije zagađujućih materija u vazduh.
- Odsjek za izradu inventara emisija zagađujućih materija u vazduh Agencije za zaštitu životne sredine učestvovao je 4. novembra 2024.godine na regionalnom webinaru u organizaciji Sekretarijata Konvencije o prekograničnom prenosu zagađujućih materija na velikim udaljenostima.

3.1.1.3. Izvršavanje zakona i drugih propisa

U toku 2024. godine Vlada Crne Gore je :

- U aprilu 2024. godine donijela Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o biocidnim proizvodima ("Sl. list CG", br. 34/24) na osnovu kojeg je u septembru donešen Pravilnik o programu aktivnih supstanci za ocjenjivanje ("Sl. list CG", br. 090/24), i u novembru 2024.godine Pravilnik o izmjeni Pravilnika o listama aktivnih supstanci koje su dozvoljene za upotrebu u biocidnim proizvodima i biocidnim proizvodima manjeg rizika ("Sl. list CG", br. 016/19, 107/24).
- U aprilu 2024. godine Vlada je donijela Zakon o dopunama Zakona o industrijskim emisijama ("Sl. list CG", 17/19, 34/24). Takođe, u izvještajnom periodu pripremljeno je Uputstvo za korišćenje zaključaka u vezi sa najboljim dostupnim tehnikama za sisteme za tretman/upravljanje otpadnim vodama i otpadnim gasovima u hemijskom sektoru.
- Na sjednici od 18. aprila 2024.godine usvojila Informaciju o realizaciji projekta Solari 5000+(70MW) za fizička i pravna lica.
- Na sjednici od 18. aprila 2024.godine dala saglasnost na Program rada i Finansijski plan DOO "Fond za zaštitu životne sredine" za 2024.godinu.

Izveštaj o radu i stanju u upravnim oblastima Ministarstva ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera

- Na sjednici od 17. maja 2024. godine donijela Odluku o raspodjeli dobiti Društva sa ograničenom odgovornošću "Centar za ekotoksikološka ispitivanja" – Podgorica za 2023. godinu.
- Na sjednici od 6. juna 2024. godine usvojila Izveštaj o poslovanju DOO "Fond za zaštitu životne sredine" za 2023. godinu s Finansijskim izveštajem i Završnim računom.
- Na sjednici od 8. novembra 2024. godine donijela Odluku o povećanju osnovnog kapitala DOO „Centar za ekotoksikološka ispitivanja“ Podgorica.
- Na sjednici održanoj 19. septembra 2024. usvojila Peti nacionalni izveštaj o implementaciji obaveza koje proističu iz Zajedničke konvencije o sigurnosti upravljanja istrošenim gorivom i sigurnosti upravljanja radioaktivnim otpadom.
- Na sjednici održanoj dana 17. maja 2024. godine, razmotrila Izveštaj o poslovanju i Finansijski iskaz DOO „Centar za ekotoksikološka ispitivanja“ Podgorica za 2023. godinu, koje je dostavilo tadašnje Ministarstvo turizma, ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera;
- Na sjednici održanoj 14. marta 2024. godine, usvojila Program monitoringa životne sredine Crne Gore za 2024. godinu, koji je dostavilo tadašnje Ministarstvo turizma, ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera.
- Na sjednici održanoj 26. decembra 2024. godine usvojila Informaciju o skladištu radioaktivnog otpada (RAO), koju je pripremio Ministarstvo ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera.
- Na sjednici održanoj 28. marta 2024. godine, dala saglasnost na Programa rada i Predlog finansijskog plana DOO „Centar za ekotoksikološka ispitivanja“ — Podgorica za 2024. godinu, koji je dostavilo tadašnje Ministarstvo turizma, ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera.

Na osnovu Zakona o hemikalijama ("Sl. list CG", br. 51/17) Ministarstvo je donijelo:

- Pravilnik o klasifikaciji, pakovanju i obilježavanju hemikalija u skladu sa globalno harmonizovanim sistemom Ujedinjenih nacija ("Sl. list CG", br. 017/24).
- Uredba o zabranjenim odnosno dozvoljenim načinima upotrebe, proizvodnje i stavljanja na tržište hemikalija ("Sl. list CG", br. 070/18, 076/20, 134/22, 057/24*).

Na osnovu Zakona o upravljanju otpadom donijeti su sljedeći akti:

- Pravilnik o sadržaju izveštaja o izvorima žive i načinu vođenja evidencije o skladištenju žive ("Službeni list Crne Gore", br. 103/24 od 25.10.2024).
- Pravilnik o listi POPs supstanci, načinu i postupku za upravljanje POPs otpadom i granične vrijednosti koncentracija POPs materija koje se odnose na prerađu i odstranjivanje otpada koji sadrži ili je kontaminiran POPs supstancama ("Službeni list Crne Gore", br. 098/24 od 11.10.2024).

Ministarstvo ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera, na predlog Agencije za zaštitu životne sredine, donijelo je Program praćenja kvaliteta tečnih goriva naftnog porijekla za 2024. godinu, koji je pripremljen u skladu sa Zakonom o zaštiti vazduha i objavljen u „Službenom listu Crne Gore“, br. 093/24 od 27.09. 2024. godine.

Skupština Crne Gore je na sjednici od 17. maja 2024. godine donijela Zakon o zaštiti od jonizujućih zračenja, radijacionoj i nuklearnoj sigurnosti i bezbjednosti ("Službeni list Crne Gore", br. 049/24 od 29.05.2024. godine). U Zakonu su transponovane pojedine odredbe primarnog i sekundarnog prava Evropske unije, kao i smjernice i odredbe međunarodnih standarda Međunarodne agencije za atomsku energiju. U Zakonu je transponovano 13 akata sekundarnog prava Evropske unije i to: jedanaest Direktiva Savjeta Evropske unije, jedna Odluka i jedna Uredba Savjeta Evropske Unije. Zakon je u potpunosti usklađen sa Poglavljem III Zdravlje i sigurnost Ugovora o osnivanju Evropske zajednice za atomsku energiju (EURATOM), koje se odnosi na nuklearnu sigurnost, i sa Direktivom Savjeta 2009/71/EURATOM o uspostavljanju okvira Zajednice za nuklearnu sigurnost nuklearnih postrojenja, kako je dogovoreno sa Evropskom komisijom na bilateralnom skriningu (prenosi se

Izveštaj o radu i stanju u upravnim oblastima Ministarstva ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera

samo dio Direktive koji se odnosi na regulatorno tijelo i vanredne situacije). Zakon je djelimično usklađen sa preostalom pravnom sekundarnom tekovinom Evropske unije. Potpuna usklađenost sa pravnom tekovinom Evropske unije i sa smjernicama i standardima međunarodnih organizacija postignuće se kroz izradu strateških, planskih, programskih i podzakonskih akata, koje ovaj Zakon predviđa (112 pravnih osnova – 107 za podzakonska akta i 5 za strateška dokumenta), zaključno sa 1. julom 2027. godine, kako je navedeno u prelaznim i završnim odredbama Zakona. Zakon takođe predviđa donošenje Zakona o odgovornosti za nuklearne štete.

3.1.1.4. EU integracije

- XIII sastanak Odbora za stabilizaciju i pridruživanje održan je 21.02. 2024. godine u Podgorici.
- XVII sastanak Pododbora za saobraćaj, životnu sredinu, energetiku i regionalnu politiku između Crne Gore i Evropske komisije održan je 18. i 19. juna 2024. godine u Briselu. Na Pododboru je razmatran napredak u poglavljima 14. Saobraćajna politika, 15. Energetika, 21. Trans-evropske mreže, 22. Regionalna politika i koordinacija strukturnih instrumenata i 27. Životna sredina i klimatske promjene.
- Održana prva ministarska konferencija o Zelenoj agendi za Zapadni Balkan, u Hamburgu 08. novembra 2024. godine. Predstavnici Zapadnog Balkana - ZB6 su 8. oktobra 2024. godine podržali Hamburšku deklaraciju o Zelenoj agendi za Zapadni Balkan. Hamburška deklaracija o Zelenoj agendi Zapadnog Balkana ističe nekoliko ključnih inicijativa, kao što su revizija Akcionog plana za sprovođenje Zelene agende za Zapadni Balkan, finalizovanje Regionalnog Akcionog plana za prevenciju zagađenja plastikom, uključujući zagađenje mora otpadom, ZB6 Mape puta za prilagođavanje klimatskim promjenama, izradu Strateškog plana za biodiverzitet Zapadnog Balkana do 2030. godine i uspostavljanje sistema monitoringa, izvještavanja, verifikacije i akreditacije (MRVA) emisija gasova sa efektom staklene bašte.
- Održan 22. sastanak Ministarskog savjeta Energetske zajednice u Beču. Sastanku su prisustvovali ministri energetike i životne sredine, kao i visoki predstavnici iz regiona u cilju utvrđivanja prioriteta za 2025. godinu.
- Održan 60. sastanak Implementacionog komiteta u Ženei (Environmental Impact Assessment in a Transboundary Context and the Protocol on Strategic Environmental Assessment Implementation Committee Implementation Committee of Sixtieth session, Geneva, 14–17 October 2024.godine). Komitet je tijelo konvencije koje služi za provjeru usklađenosti propisa i primjene Espoo konvencije i SEA protokola.
- Realizovana je TAIEX 85088 - TAIEX radionica u cilju jačanja kapaciteta za primjenu SEA i EIA – jačanje kapaciteta na nacionalnom i lokalnom nivou, gdje su učešće uzeli predstavnici lokalnih samouprava i Agencije za zaštitu životne sredine koji sprovode ove propise.
- EU4GREEN – Podrška implementaciji Zelene agende za Zapadni Balkan. V sastanak upravnog odbora (PSC) regionalnog projekta EU4Green održan je u Beču u organizaciji Agencije za životnu sredinu Austrije (EAA) 27. novembra 2024. godine u cilju definisanja prioriteta i radnog plana 2025.

3.1.1.5. Izveštaj o stanju u upravnim oblastima

- Ministarstvo je shodno Uredbi o organizaciji i načinu rada državne 9. aprila 2024. godine dalo saglasnost na Program rada Zavoda za hidrometeorologiju i seizmologiju za 2024. godinu.
- V Nacionalni izvještaj o sprovođenju Konvencije o dostupnosti informacija, učešću javnosti u donošenju odluka i pravu na pravnu zaštitu u pitanjima životne sredine (Arhuske konvencije), dostavljen Ekonomskoj komisiji UN za Evropu-UNECE, na našem i engleskom jeziku, u skladu sa obavezama koje Crna Gora ima kao članica Konvencije. Navedeni izvještaj obuhvata podatke o implementaciji Arhuske konvencije u Crnoj Gori, za period 2021 - 2024. godine.

Izveštaj o radu i stanju u upravnim oblastima Ministarstva ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera

✓ Prvostepeni upravni postupak

U prvostepenom upravnom postupku odlučeno je po zahtjevima za slobodan pristup informacijama, i donesena:

- tri rješenja kojima se dozvoljava pristup informacijama,
- jedno rješenje kojim se odbija zahtjev zbog neposjedovanja informacija,
- dva rješenja kojima se u jednom dijelu dozvoljava pristup traženim informacijama, a u drugom dijelu odbija pristup traženim informacijama zbog neposjedovanja,
- tri zahtjeva proslijeđena nadležnim organima na odlučivanje.

Jedan zahtjev za pristup informacijama je podnjet krajem decembra 2024. godine, pa je iz tih razloga prenesen u 2025.godinu.

✓ Drugostepeni upravni postupak

U postupku vršenja nadzora nad upravnim aktima Agencije za zaštitu životne sredine i Uprave za inspekcijske poslove -Odsjeka za ekološku inspekciju Ministarstvo je postupalo na sledeći način:

Broj predmeta riješenih u drugostepenom upravnom postupku	12
Broj podnesenih žalbi	12
Broj podnesenih tužbi	4
Broj odluka donesenih u upravnom sporu pred Upravnim sudom	1

U drugostepenom upravnom postupku Direkcija za unaprjeđenje životne sredine je odlučivala po žalbama podnesenim protiv rješenja Agencije za zaštitu životne sredine po kojima je donešeno devet rješenja i to: četiri rješenja kojim su poništena rješenja Agencije i predmeti vraćeni na ponovni postupak i odlučivanje i pet rješenja kojim su odbijene žalbe i potvrđena rješenja Agencije.

Rješavajući po žalbama podnešenim protiv rješenja Uprave za inspekcijske poslove – Odsjeka za ekološku inspekciju, donešeno je ukupno 3 rješenja i to 2 rješenja kojim su poništena rješenja ekološkog inspektora i predmeti vraćeni na ponovni postupak i 1 rješenje kojim je odbijena žalba i potvrđeno rješenje ekološkog inspektora.

U izvještajnom periodu navedene žalbe su izjavljene protiv rješenja prvostepenih organa koje su se odnosile na sprovođenje Zakona o procjeni uticaja na životnu sredinu (»Sl.list CG«br. 75/18), Zakona o odgovornosti za štetu u životnoj sredini (»Sl.list CG«br. 27/14, 55/16) i Zakona o zaštiti vazduha (»Sl.list CG“, br. 25/10, 43/15, 73/19).

U ovom periodu dostavljeno je 4 odgovora na tužbu Upravnom sudu Crne Gore, koje su podnešene protiv rješenja ovog Ministarstva. Postupak pred Sudom je u toku. Donešena je jedna presuda Upravnog suda kojom je tužba usvojena.

Ovim putem ukazujemo da je po svim žalbama podnesenim protiv prvostepenih rješenja, ovaj Direktorat odlučio u roku koji je propisan Zakonom o upravnom postupku.

3.1.1.6. Ostale aktivnosti

Predstavnica Ministarstva ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera učestvovala je u Komisijama Agencije za zaštitu životne sredine za utvrđivanje ispunjenosti uslova za dobijanje dozvole za vršenje stručnih poslova zaštite od nejonizujućih zračenja, rješavajući po zahtjevu "PTT INŽENJERING" D.O.O. Podgorica, Elektrotehnički fakultet Podgorica, Institut za razvoj i istraživanje iz oblasti zaštite na radu i Institut „Sigurnost“.

Izveštaj o radu i stanju u upravnim oblastima Ministarstva ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera

Predstavnice Ministarstva ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera učestvovale su na sastancima Tehničkog komiteta ISME/T 010 - Životna sredina i sistemi upravljanja životnom sredinom Instituta za standardizaciju Crne Gore.

3.1.2. Direkcija za upravljanje otpadom i komunalne usluge

3.1.2.1. Odsjek za upravljanje otpadom

Realizovane aktivnosti po Programu rada Vlade Crne Gore

Programom rada Vlade za 2024. godinu u oblasti upravljanja otpadom od normative planirano je utvrđivanje:

- **Predloga zakona o upravljanju otpadom,**
- **Predlog državnog plana upravljanja otpadom.**

Zakon o upravljanju otpadom ("Službeni list Crne Gore", br. 034/24, 092/24) je donijela Skupština Crne Gore 4. aprila 2024. godine.

Ustavni osnov za donošenje Zakona o upravljanju otpadom sadržan je u odredbi člana 16 tačka 5 Ustava Crne Gore, kojim je predviđeno da se zakonom, uređuju pitanja od interesa za Crnu Goru. U članu 2 Zakona o upravljanju otpadom je propisano da je upravljanje otpadom djelatnost od javnog interesa.

U skladu sa Zakonom o upravljanju otpadom, Državni plan upravljanja otpadom Vlada donosi na predlog ministarstva koje je nadležno za poslove zaštite životne sredine. Imajući u vidu prethodno navedeno, donošenje predmetnog plana planirano je za III kvartal 2025. godine.

U 2024. godini sprovedene su aktivnosti na sljedećim projektima:

- **Projekat pretvaranja deponijskog biogasa u električnu energiju na deponiji "Možura"**

Završena je izrada Glavnog projekta i revizija istog. U toku je izvođački tender. Obaveza ovog preduzeća je da upravlja deponijom još 30 godina, nakon zatvaranja tj. sve dok se bude proizvodio biogas, pa samim tim se stvaraju preduslovi da i nakon zatvaranja preduzeće ostvaruje prihode od isporučene električne energije pretvaranjem u energiju nastalog biogasa.

S obzirom na aktivnosti koje se odnose na izgradnju novih, kao i proširenje kapaciteta, izgradnja elektrane na Možuri, predstavlja veoma dobru investiciju sa kratkim vremenskim rokom povrata uložених sredstava i dugim periodom eksploatacije kvalitetnog deponijskog gasa u svrhu dobijanja električne energije i očuvanja životnog prostora. U ovom dijelu Evrope ovo bi bila prva Energana koja bi koristila energiju deponijskog biogasa za pretvaranje u električnu energiju.

- **Proširenje kapaciteta deponije izgradnjom novih sanitarnih kada na deponiji "Možura"**

U toku je izrada Studije i Idejnog projekta za izgradnju sanitarnih kada na zemljištu u vlasništvu Možure. Takođe, kod Uprave za nekretnine Bar, vodi se predmet o prenamjeni kulture predmetnog zemljišta kako bi projekat mogao uspješno biti implementiran.

Možura" d.o.o Bar, je za potrebe proširenja otkupila zemljište površine 44.430m², upisano u listu nepokretnosti kao vlasništvo ovog privrednog Društva, opredijeljeno za izgradnju novih sanitarnih kada, kapaciteta dovoljnih za narednih 8-10 godina. U dijelu oko navedenog zemljišta, najveći dio preostalog zemljišta je vlasništvo države Crne Gore, koje ukoliko se opredijeli za izgradnju sanitarnih kada, moglo bi se trajno regulisati pitanje deponovanja otpada opština primorskog regiona u

Izveštaj o radu i stanju u upravnim oblastima Ministarstva ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera

narednih 18-20 godina. Izgradnja novih sanitarnih kada na deponiji Možura, predviđena je listom prioritetnih projekata Vlade Crne Gore, Državnim planom upravljanja otpadom, Strateškim planom razvoja Opštine Bar i programima rada „Možura“ d.o.o. Bar.

• Izgradnja postrojenja za tretman procjednih voda

Završena studija izvodljivosti, za najbolju tehnologiju je odabran postupak reverzne osmoze. Na deponijama za komunalni otpad usljed vode u čvrstom otpadu, kao i vode od atmosferskih padavina, neophodno je obezbjediti da se kroz sistem procjedne vode izvrši njihovo sakupljanje i prerada kako bi se spriječilo zagađivanje životne sredine. Na osnovu sprovedenih detaljnih, višekriterijumskih analiza i uporednih ocjena, predloženo je usvajanje postupka reverzne osmoze (RO) kao najbolje tehnologije za prečišćavanje procjednih voda na deponiji Možura. Trenutno se vrši recirkulacija procjednih voda, na način predviđen glavnim projektom izgradnje deponije što u potpunosti zadovoljava ekološke standarde. Postoji mogućnost poboljšanja tretmana procjednih voda koje se trenutno recirkulišu na tijelo deponije, što zadovoljava ekološke standarde. Studiju izvodljivosti sa odabirom najbolje tehnologije je izradila firma IG Banja Luka.

• Izgradnja centra za selekciju i kompostiranje

Urađena Studija izvodljivosti koja je trenutno u fazi izmjene koja se realizuje posredstvom PPF-a kada je riječ o dijelu projekta koji se odnosi na kompostiranje. Nakon revidovanja treba uraditi Glavni projekat ovih Centara ili raspisati tender po principu „projektuj i izgradi“. Prvobitnom studijom predviđeno je kompostiranje na otvorenom, što zbog lokacije Možura nije prihvatljivo. U dijelu studije koju je obrađivao Centar za selekciju, takođe su potrebne određene izmjene kako bi dobijeni podaci bili relevantni za izradu Glavnog projekta. Lokacija za izgradnju centra je opredijeljena u okviru postojećeg kompleksa deponije.

• Izgradnja Centra za obradu i deponovanje građevinskog i otpada od rušenja

Integrisanom dozvolom dobijena je saglasnost za obradu ovih vrsta otpada. Obrada građevinskog otpada će se vršiti sa specijalizovanom mašinom dробilicom. Nadležni Sekretarijat za urbanizam i prostorno planiranje Opštine Bar dao je urbanističke uslove za izgradnju postrojenja. Za ovu namjenu opredijeljena je površina od 10.000m² u okviru UP Možura. Cilj je da deponija Možura bude regionalni centar za prijem i obradu građevinskog otpada za opštine Bar i Ulcinj.

• Projekat zatvaranja i rekultivacije privremenog skladišta komunalnog i neopasnog građevinskog otpada na lokaciji Bakovići u Opštini Kolašin

Zaključen je ugovor za izradu idejnog rješenja na osnovu koga će se raspisati javno nadmetanje za izradu glavnog projekta i izvođenje radova po principu „projektuj i izgradi“. Procijenjena vrijednost radova od strane Opštine Kolašin je 4.200.000,00 €. Urađen je idejni projekat, a tender je bio neuspješan. Očekuje se ponovno raspisivanje.

• Sanacija neuređenog odlagališta Zakršnica u Mojkovcu

Radovi su otpočeli u maju 2023. godine. U toku je sanacija ovog neuređenog odlagališta. Ugovorena vrijednost radova je 4.228.330,04 €, a ugovorena vrijednost nadzora je 83.490,00 €. Projekat je trebao biti završen do decembra 2024. godine, ali zbog zimskih vremenskih uslova, rok za realizaciju je malo produžen. Odrađeno je oko 90% projekta.

• Projekat EU4 Green, Circular Economy (CE)

Izabran je konsultant koji će uraditi Uplatnik namijenjen privredi, a vezano za sistem produžene odgovornosti proizvođača.

Izveštaj o radu i stanju u upravnim oblastima Ministarstva ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera

Upitnik od 55 pitanja na teme cirkularne ekonomije, upravljanja otpadom i EPR pripremljen u saradnji sa Ministarstvom ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera, Ministarstvom ekonomskog razvoja, Privrednom komorom i predstavnicima EU4Green projekta.

Upitnik poslat na e-mail adrese 400 kompanija iz svih sektora djelatnosti. Upitnik je inicijalno poslat posredstvom Privredne komore, a što nije dalo rezultate u smislu dobijanja odgovora. Nakon toga je e-mail ponovo proslijeđen od strane konsultanta (E3 Consulting) pet puta (u toku novembra, decembra i januara) na adrese svih kompanija. Takođe, sve kompanije su dobile telefonske pozive u dva navrata kako bismo dobili što veći broj odgovora. Dodatno, potrebno je pomenuti da se u istraživanje uključene i kompanije koje se nalaze u bazi korisnika programa podrške Ministarstva ekonomskog razvoja, a sve kako bi se targetirale kompanije koje su ranije učestvovala u sličnim programima, odnosno kompanije koje su aktivne po pitanju učešća u sličnim inicijativama.

- ***Sanacija nelegalnog odlagališta „Mislov do“***

Lokacija „Mislov do“ nije bila uređena u skladu sa važećim Zakonom o upravljanju otpadom. Vlada Crne Gore obezbijedila je sredstva u iznosu od 400.000 eura za sanaciju ovog odlagališta. Prvi dio sanacije je završen gašenjem dubinskih požara. U toku je druga faza koja podrazumijeva ozelenjavanje i rekultivaciju.

- ***Projekat Regionalni centar u Nikšiću***

Što se tiče opštine Nikšić, da napomenemo da su u saradnji sa Svjetskom bankom obezbijedena sredstva u iznosu od 220.000 eura za izradu tehničke dokumentacije za izgradnju Regionalnog centra za upravljanje otpadom u opštini Nikšić koja bi trebala da bude urađena do maja/juna 2025. godine. Izradom tehničke dokumentacije utvrdiće se tačan iznos za realizaciju ovog projekta.

- ***Izgradnja reciklažnog dvorišta u Nikšiću i lokacija za građevinski otpad***

Urađena projektna dokumentacija za reciklažno dvorište koja predviđa vrijednost projekta u iznosu od 300.000€. Za lokaciju za građevinski neopasan otpad projektnom dokumentacijom predviđa se vrijednost projekta u iznosu od 200.000€.

- ***Projekat Plastika u rijekama - Aquatic Plastik, Danube region***

Ministarstvo ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera je partner na projektu AQUATIC PLASTIC (AQPLA) - Iniciranje rješenja za smanjenje plastičnog otpada u slivu Dunava.

Cilj projekta AQUATIC PLASTIC (AQPLA) je da obezbijedi detaljnu bazu podataka i metodologiju za mapiranje plastičnog otpada u rijekama, koristeći vještačke barijere, kao što su hidroelektrane (HPP) i tehnologije daljinskog praćenja.

Projekat okuplja 13 projektnih partnera i 19 pridruženih partnera iz 10 zemalja, koji predstavljaju širok spektar zainteresovanih strana posvećenih rješavanju problema plastičnog zagađenja u slivu Dunava. Trajanje projekta je 30 mjeseci.

Projekat AQPLA finansijski podržava Interreg Dunavski transnacionalni program (DRP). Finansijska podrška Interreg DRP-a igra vitalnu ulogu u omogućavanju partnerima da sprovedu istraživanja, testiraju nove tehnologije i organizuju akcije čišćenja koje doprinose očuvanju kvaliteta vode i zaštiti životne sredine u regionu.

Ukupan iznos budžeta koje će Ministarstvo dobiti do kraja projekta je 108.000,00€. Za sad je isplaćeno predfinansiranje u iznosu oko 5.000€.

Izvršaj o radu i stanju u upravnim oblastima Ministarstva ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera

Jedna od aktivnosti koja je trenutno u fokusu je akcija PORUKA U BOCI. Ova akcija podrazumijeva uključivanje osnovnih škola i NVO sektora. Shodno tome obavješteno je Ministarstvo prosvjete i dobijena saglasnost za učešće škola u pomenutoj akciji.

Obuhvaćene su škole iz južne regije (Bar i Ulcinj), centralne regije (Nikšić, Zeta) i sjeverne regije (Berane, Rožaje, Blijelo Polje). Kontaktirani su svi direktori škola koje su predviđene za učešće u akciji i naišli smo na pozitivne reakcije i dobar odziv.

Akcija podrazumijeva odlazak na teren sa nastavnicima i đacima koje škole delegira, pri čemu mi kao zaposleni moramo koordinirati akciju i biti prisutni na terenu.

Izvršavanje zakona i drugih propisa

Na osnovu člana 62 stav 13 Zakona o upravljanju otpadom („Službeni list CG“, broj 34/24), Vlada Crne Gore, na sjednici od 10. oktobra 2024. godine, donijela je Uredbu o naknadi koju plaća prodavac lagane plastične kese za nošenje, debljine zida više od 50 mikrona.

Uredba je objavljena u „Službenom listu Crne Gore“, broj 105/24, 31. oktobra 2024. godine.

Predlog mjera za unapređenje stanja

Ministarstvo ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera, u saradnji sa Upravom za kapitalne projekte i Nacionalnom jedinicom za implementaciju projekata "Procon" doo, pruža intezivnu podršku jedinicama lokalne samouprave, posebno u sjevernom regionu.

Ministarstvo ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera u saradnji sa Ministarstvom javne uprave, će nastaviti saradnju sa nevladinim organizacijama, u cilju jačanja ekološke svijesti i u skladu sa zakonskom regulativom.

Preporučuje se jedinicama lokalne samouprave da:

- intenziviraju aktivnosti na odvojenom sakupljanju komunalnog otpada i neopasnog građevinskog otpada;
- na godišnjem nivou ažuriraju popis neuređenih odlagališta i preduzmu mjere za čišćenje, odnosno sanaciju istih;
- preduzmu mjere na jačanju ekološke svijesti o pravilnom upravljanju otpadom.

3.1.2.2. Odsjek za komunalne usluge

Ostvareni ciljevi sadržani u Programu rada Vlade za 2024. godinu sa obrazloženjem i mjere i aktivnosti preduzeti za izvršavanje postavljenih ciljeva

Programom rada Vlade za 2024. godinu u oblasti komunalnih usluga od normative planirano je utvrđivanje:

- **Predloga zakona o izmjenama i dopunama Zakona o regionalnom vodosnabdijevanju Crnogorskog primorja.** Radna grupa uradila je Predlog zakona o izmjenama i dopunama zakona o regionalnom vodosnabdijevanju Crnogorskog primorja i isti je upućen na mišljenje relevantnim institucijama. Urađena je RIA. Po preporuci Sekretarijata za zakonodavstvo potrebno je izmijeniti dio odredbi koje se odnose na ubiranje posebne naknade investicije koje su preuzete iz važećeg zakona. Nakon usaglašavanja teksta Predloga zakona sa sugestijama Sekretarijata za zakonodavstvo, isti će ponovo biti dostavljen na mišljenje relevantnim institucijama. Nakon promjene u strukturi, još uvijek nije formirana radna grupa, zbog nedostatka kadra, planirano je u narednom periodu da se ista aktivnost realizuje.

Izveštaj o radu i stanju u upravnim oblastima Ministarstva ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera

- **Predlog zakona o komunalnim djelatnostima.** Radna grupa pripremila je Predlog zakona o komunalnim djelatnostima (novog), budući da je važeći Zakon donešen 2016. godine i da ga je bilo potrebno mijenjati. Zakon je bio poslat na mišljenje relevantnim institucijama i u potpunosti usaglašen sa Sekretarijatom za zakonodavstvo. Urađena je RIA. Međutim, zbog Odluke Ustavnog suda o poništenju dvije odredbe u podzakonskom aktu donešenom na osnovu važećeg zakona, ponovo se intervenisalo na tekstu Predloga zakona, kako propisane odredbe ne bi bile prepreka za uređivanje podzakonskog akta koji treba da uredi pitanja koja su bila predmet razmatranja Ustavnog suda. Nakon promjene u strukturi, formirana je radna grupa, koja je počela sa radom i koja ima rok od mjesec dana da pripremi predlog Zakona o komunalnim djelatnostima. Tokom rada na pripremi predloga Zakona definisane su izmjene i radi se na njihovoj inkorporaciji i trženju najboljih zakonskih rješenja.
- **Predlog zakona o vodnim uslugama.** Nije realizovano, jer je promjenom u strukturi javne uprave, odlučeno da se ne radi Zakon o vodnim uslugama, već da kao i do sad, ovaj dio bude inkorporiran u Zakonom o komunalnim djelatnostima, pa će se dopune i nedostaci rješavati kroz izmjene važećeg Zakona o komunalnim djelatnostima, koje su u toku.

U 2024. godini sprovedene su aktivnostima na sljedećim projektima:

- **Implementacija projekata koji se realizuju kroz Ugovore koje vodi D.O.O. Procon - Consulting**
 - Kreditni aranžman sa Evropskom investicionom bankom: „Vodosnabdijevanje i otpadne vode“ (ukupna vrijednost: 57.000.000,00 €).
 - Grant aranžman: IPA 2010 „Nadogradnja sistema otpadnih voda u Pljevljima - izgradnja postrojenja za prečišćavanje otpadnih voda“ (ukupna vrijednost: 3.500.000,00 €).
 - Grant aranžman WBIF 2019 „Investicioni grant WB-IG03-MNE-ENV-02 - Izgradnja sistema za tretman otpadnih voda u opštini Bijelo Polje“ (ukupna vrijednost: 2.993.000,00 €).
 - WBIF 2021 „Grant tehničke podrške za projekat - WB24-MNE-ENV-01 - Pljevlja kanalizaciona mreža faza 2: Studija izvodljivosti, Glavni projekat, tenderska dokumentacija“ (ukupna vrijednost: 350.000,00 €).
 - WBIF 2022 „Grant tehničke podrške za projekat - WB27-MNE-ENV-01 - II faza kanalizacione mreže za četiri prigradska naselja: Rubeža, Oštrovac, Čemenca i Dragova luka“ (ukupna iznos 600.000,00 €).
 - Grant aranžman WBIF 2022 „Investicioni grant WB-IG07-MNE-ENV-01 - Unapređenje sistema otpadnih voda i vodosnabdijevanja u sjevernom regionu Crne Gore (Kolašin, Rožaje i Mojkovac)“ (ukupna vrijednost: 22.559.664,00 €).
- **Implementacija projekata koji se realizuju kroz Ugovore koje vodi D.O.O. Vodacom**
 - Ugovor o kreditu (BMZ 2012 66 196) dana 20.12.2013. godine u iznosu od 36.000.000 €, za potrebe Projekta „Vodosnabdijevanje i odvođenje otpadnih voda na Jadranskoj obali, faza V“.
 - Ugovor o kreditu (BMZ 2015 67 817) dana 29.12.2015. godine u iznosu od 28.800.000 €, za potrebe Projekta „Vodosnabdijevanje i odvođenje otpadnih voda na Jadranskoj obali, faza V-Komponenta 2“.
 - Ugovor o grantu – WB-IG03 i WB-IG04 (Investicioni okvir za Zapadni Balkan)- Vodosnabdijevanje i odvođenje otpadnih voda na Jadranskoj obali – Bokokotorski zaliv – 8.960.000 €
 - Grant sredstva WBIF (Investicioni okvir za Zapadni Balkan) za Konsultantske usluge za pripremu projekta – „Prečišćavanje otpadnih voda u Opštini Ulcinj - izgradnja postrojenja za

Izveštaj o radu i stanju u upravnim oblastima Ministarstva ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera

prečišćavanje otpadnih voda (PPOV) i povezane infrastrukture" 2020. godine ukupna vrijednost 974.780 €.

Realizacija zaključaka Vlade Crne Gore

- Vlada je na sjednici održanoj 08.02.2024. godine donijela zaključak broj 08-335/24-666/2 na osnovu kojeg je dala saglasnost na Odluku o utvrđivanju iznosa naknade koju plaćaju vršioci komunalnih djelatnosti u 2024. godini.
- Vlada je na sjednici održanoj 28.03.2024. godine donijela zaključke broj 08-335/24-1491/2 na osnovu kojih je usvojila Informaciju o realizaciji projekata koji se finansiraju iz sredstava obezbijeđenih po osnovu Okvirnog ugovora „Vodosnabdijevanje i otpadne vode u Crnoj Gori“ (Montenegro Water and sanitation – SEPARIS 2005-0221) s evropskom investicionom bankom namijenjenih za sakupljanje i prečišćavanje otpadnih voda i unapređenje sistema vodosnabdijevanja sa Predlogom preraspodjele sredstava. Vlada je na istoj sjednici dala saglasnost da se sredstva iz Okvirnog ugovora preraspodijele, po osnovu ugovora o prosljeđivanju kreditnih sredstava, sljedećim opštinama: Opštini Nikšić, u iznosu od 3.000.000,00 eura za projekat „Izgradnja II faze kanalizacione mreže u Opštini Nikšić“ i Opštini Pljevlja u iznosu od 3.055.334,00 eura za projekat „Izgradnja druge faze kanalizacione mreže u Opštini Pljevlja“.
- Vlada je na sjednici održanoj 26.12.2024. godine donijela zaključak broj 10-011/24-7252/2 na osnovu kojeg je usvojila Informaciju o Sporazumu o bespovratnim sredstvima Zajedničkog evropskog fonda za Zapadni Balkan /WB-IG07-MNE-ENV-01, koji se odnosi na unapređenje sistema za otpadne vode i vodosnabdijevanje u sjevernom dijelu Crne Gore (Kolašin, Rožaje i Mojkovac) s Predlogom sporazuma.

Predlog mjera i preporuka za unapređenje stanja

U oblasti upravljanja komunalnim djelatnostima predlažemo sljedeće mjere za unapređenje stanja, i to da Ministarstvo ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera, u saradnji sa Upravom za kapitalne projekte i Nacionalnom jedinicom za implementaciju projekata Procon d.o.o. i Vodacom d.o.o. pruži intenzivniju podršku jedinicama lokalne samouprave, posebno u sjevernom regionu.

Preporučuje se jedinicama lokalne samouprave da:

- intenziviraju aktivnosti na unapređenju sistema vodosnabdijevanja i odvođenja otpadnih voda,
- intenziviraju aktivnosti na rješavanju pitanja eksproprijacije i rješavanja imovinsko-pravnih pitanja za potrebe realizacije aktivnih projekata,
- da pokrenu aktivnosti na pitanju rješavanja kanizacionog mulja na koje su u njihovoj nadležnosti.

Materijali upućeni Vladi Crne Gore na razmatranje u 2024. godini:

- ***Predlog odluke o utvrđivanju iznosa naknade koju plaćaju vršioci regulisanih komunalnih djelatnosti u 2024. godini.***

Analiza materijala

Dostavljanje materijala na mišljenje Ministarstvu finansija

Dostavljanje materijala na mišljenje Sekretarijatu za zakonodavstvo

Dostavljanje materijala na usvajanje Vladi Crne Gore

Priprema uvodnog izlaganja

Materijal, od strane Vlade Crne Gore, usvojen 15.02.2024. godine.

Izveštaj o radu i stanju u upravnim oblastima Ministarstva ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera

- **Informacija o realizaciji projekata koji se finansiraju iz sredstava obezbijedenih po osnovu ugovora „Vodosnabdijevanje i otpadne vode u Crnoj Gori“ (Montenegro Water and Sanitation – SERAPIS 2005-0221) s Evropskom investicionom bankom namijenjenih za sakupljanje i prečišćavanje otpadnih voda i unapređenje sistema vodosnabdijevanje s Predlogom preraspodijele sredstava.**

Analiza materijala

Dostavljanje materijala na mišljenje MF

Dostavljanje materijala na usvajanje Vladi Crne Gore

Priprema uvodnog izlaganja

Materijal, od strane Vlade Crne Gore, usvojen 28.03.2024. godine.

- **Informacija o Sporazumu o bespovratnim sredstvima Zajedničkog evropskog fonda za Zapadni Balkan /WB-IG07-MNE-ENV-01, koji se odnosi na unapređenje sistema za otpadne vode i vodosnabdijevanje u sjevernom dijelu Crne Gore (Kolašin, Rožaje, Mojkovac).**

Analiza materijala

Dostavljanje materijala na mišljenje MF

Dostavljanje materijala na usvajanje Vladi Crne Gore

Priprema uvodnog izlaganja

Materijal, od strane Vlade Crne Gore, usvojen 26.12.2024. godine.

Materijali upućeni Evropskoj investicionoj banci, nakon analize i odobravanja

Aktivnosti vezane za poglavlje 27, izvještavanje za komunalne otpadne vode i direktivu 91/271/EEC:

- Dostavljanje podataka za oblast komunalnih otpadnih voda za i prilog Izvještaja EK o Crnoj Gori 2024, odnosno informacije o aktivnostima i dostignućima u okviru pregovaračkog poglavlja.
- Praćenje trendova vezano za politiku EU u dijelu direktive 271/91/EEC o komunalnim otpadnim vodama kroz prezentaciju na temu "Revision of the Urban Wastewater Treatment Directive"

Izveštaj o stanju u upravnim oblastima

U postupku vršenja nadzora nad upravnim aktima Agencije za zaštitu životne sredine ovo Ministarstvo je postupalo na sledeći način:

Broj predmeta riješenih u drugostepenom upravnom postupku	2
Broj podnesenih žalbi	2
Broj podnesenih tužbi	0
Broj odluka donesenih u upravnom sporu pred Upravnim sudom	0

U postupku vršenja nadzora nad upravnim aktima Ekološke inspekcije ovo Ministarstvo je postupalo na sledeći način:

Broj predmeta riješenih u drugostepenom upravnom postupku	1
Broj podnesenih žalbi	1
Broj podnesenih tužbi	0
Broj odluka donesenih u upravnom sporu pred Upravnim sudom	0

Izveštaj o radu i stanju u upravnim oblastima Ministarstva ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera

U drugostepenom upravnom postupku, Direkcija za upravljanje otpadom i komunalne usluge, je odlučivala po žalbama podnesenim protiv rješenja Agencije za zaštitu životne sredine i donijeta su dva rješenja kojima se žalba odbija, kao i po jednoj žalbi protiv rješenja Ekološke inspekcije.

U izvještajnom periodu navedene žalbe su izjavljene protiv rješenja prvostepenih organa koje su se odnosile na sprovođenje Zakona o životnoj sredini ("Službeni list Crne Gore", br. 052/16, 073/19, 073/19 i 084/24) i na Zakon o upravljanju otpadom („Sl. list .CG “, br. 034/24 i 092/24).

Ostale aktivnosti

- Učešće u pripremi Plana javnih nabavki za Programski Budžet u 2023.godini.
- Učešće u radu Skupštine Vodacoma D.O.O Tivat.
- Učešće u pripremi Izveštaja o radu i stanju upravnoj oblasti Ministarstva ekologije, prostornog planiranja i urbanizma za 2023. godinu.
- Podrška u idejama za rješenje problema otpadnih voda u skladu sa prioritetima Strategije pametne specijalizacije.
- Strategija regionalnog razvoja (podaci po regionima za otpadne vode za 2022 i plan za 2023. godinu).
- Mišljenja na prostorno planska dokumenta.
- Učešće u radu Upravnog odbora Vodacoma D.O.O Tivat.
- Učešće u evaluacionim komisijama za izbor izvođača radova i nadzornog inženjera za projekte koji su planirani u Opštini Bijelo Polje, Opštini Herceg Novi, Opštini Budva.
- Implementacija i praćenje projekata iz nadležnosti Direkcije za komunalne poslove, Odsjek za komunalne usluge.
- Aktivnosti na pripremi budžeta i sistematizacije Ministarstva u dijelu nadležnosti.
- Priprema informacija, učestvovanje na mjesečnim sastancima o progresu aktivnosti i tekućim projektima u okviru EU Delegacije.
- Rad na kontroli ugovora i izvještaja za potrebe direktorata, pod čim se podrazumijeva priprema svih ugovora i izvještaja koji su u izvještajnom periodu bili dio tekućih aktivnosti sektora i planiranje narednih aktivnosti.
- Kontrola i priprema dokumentacije vezane za implementacione jedinice Vodacom, Procon, i PPOV Podgorica, dokumentacija koja je dostavljana je služila za praćenje aktivnosti datih jedinica kao i priprema dopisa za realizaciju planiranih aktivnosti za implementaciju projekata koje sprovode.
- Kontrola i priprema dokumentacije vezane za Regionalni vodovod i REGAGEN.
- Pripremanje informacija za potrebe Ministra, presjek aktivnosti, informacije vezane za praćenje rada implementacionih jedinica, regionalnog vodovoda, implementacije projekata.
- Pripremanje informacija i praćenje aktivnosti vezanih za Zakon o komunalnim djelatnostima, kao i rad na Uredbi o bližim elementima i metodologiji za odedivanje cijena komunalnih usluga, kroz rad Radne grupe.
- Učestvovanje u aktivnostima IPA projekata - upravljanje projektima, pripremanje dopisa za potrebe IPA projekata, učestvovanje koordinacionim sastancima za potrebe implementacije IPA projekata, priprema tabela, selekcije prioriteta, provjere dostavljenih Timesheet-ova.
- Učestvovanje i priprema sastanaka sa lokalnim jedinicama samouprave, za potrebe implementacije projekta unapređenja efikasnosti unapređenja vodosnabdijevanja i odvođenja otpadnih voda; Priprema dokumentacije i dopisa za dodatno kreditno zaduženje opština Bijelo Polje, Mojkovac, Kolašin, Rožaje, Plav, Ulcinj, Kotor, Tivat za potrebe implementacije projekta unapređenja vodosnabdijevanja i odvođenja otpadnih voda kroz saradnju sa EIB bankom i KFW bankom za potrebe Ministarstva finansija;
- Priprema Ugovora o proslijeđivanju Grant sredstava WBIF _ EIB – Opštine Kolašin, Mojkovac, Rožaje.

Izveštaj o radu i stanju u upravnim oblastima Ministarstva ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera

- Učestvovanje na sastancima, priprema i praćenje tekućih pitanja vezanih za aktivnosti nad kojima je nadležno resorno Ministarstvo, a tiču se prije svega implementacije projekata u sferi upravljanja vodama, otpadnim vodama i otpadom.
- Učestvovanje na sastancima, priprema i praćenje tekućih pitanja vezanim za pregovaračko Poglavlje 27.
- Priprema izvještaja i praćenje, učestvovanje na sastancima vezanim za realizaciju SPRV 2024-2027 godine.
- Priprema izvještaja i praćenje, učestvovanje na sastancima vezanim za realizaciju PRV za 2024 i priprema PRV 2025.
- Priprema sastanaka, projekata i informacija za posjete sjevernim opštinama kao i provjera dokumentacije dostavljene za realizaciju kroz kroz budžet Uprave za kapitalne projekte.
- Aktivnosti vezane za pripremu i implementaciju projekta sa Svetskom bankom – Unapređenje vodnog sektora u Crnoj Gori, u svojstvu Focal pointa.
- Izrada Potvrda radi ostvarivanja prava na oslobođanje od plaćanja PDV-a i carinskih dažbina.

Aktivnosti vezane za radne grupe i to:

- Radna grupa za izradu Platforme za dijalog zainteresovanih strana u oblasti vodnih usluga – Zajednica opština.
- Radna grupa za realizaciju Programa mjera iz Planova upravljanja vodama na vodnom području Dunavskog i Jadranskog sliva – Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede.
- Komisije za zaštitu Dunava (ICPDR) – Ekspertska grupa Pritisci i mjere (otpadne vode) - Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede.
- EU4GREEN – predstavnik za vode i otpadne vode.
- Radne grupa Energetska bezbjednost i dekarbonizacija u okviru II Ekonomskog dijaloga Crne Gore i SAD – Ministarstvo energetike i rudarstva.
- Komisija za otvaranje i evaluaciju ponuda za Nadzor nad izvođenjem radova na izgradnji kanalizacione mreže i postrojenja za prečišćavanje otpadnih voda u opštinama Rožaje i Mojkovac.

3.2. DIREKTORAT ZA ZAŠTITU PRIRODE

3.2.1. Realizovane aktivnosti po Programu rada Vlade Crne Gore

- **Informacija o statusu očuvanosti i aktivnostima u Posebnom rezervatu prirode „Tivatska solila“ za 2023 godinu**

Status: Realizovano

Obrazloženje: U skladu sa zaključcima Vlade Crne Gore donijetih 27. juna 2013. godine, JP za upravljanje morskim dobrom Crne Gore dostavlja Ministarstvu nadležnom za poslove zaštite životne sredine "Informaciju o statusu očuvanosti i aktivnostima u posebnom rezervatu prirode Tivatska Solila" radi vršenja evaluacije sprovođenja upravljanja ovim zaštićenim područjem.

Mjere i aktivnosti preduzete za izvršavanje postavljenih ciljeva: U 2024. godini, JP za upravljanje morskim dobrom Crne Gore je dostavilo Ministarstvu "Informaciju o statusu očuvanosti i aktivnostima u posebnom rezervatu prirode Tivatska Solila" za 2024. godinu na koje je Ministarstvo dalo komentare u cilju unapređivanja. Korigovana, finalna verzija je dostavljena Vladi Crne Gore na razmatranje i usvajanje.

Informacija usvojena na sjednici Vlade Crne Gore od 7. marta 2024. godine.

Izveštaj o radu i stanju u upravnim oblastima Ministarstva ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera

- ***Izveštaji o sprovođenju planova upravljanja nacionalnim parkovima u Crne Gore za 2023 godinu***

Status: Realizovano

Obrazloženje: Priprema planova upravljanja za zaštićena područja osnovni je preduslov za obezbjeđivanje efektivne zaštite, odnosno sprovođenja mjera u skladu sa Zakonom o zaštiti prirode. Zakon o zaštiti prirode i dosadašnja praksa podrazumijevali su dostavljanje godišnjih izvještaja Ministarstvu od strane JP za nacionalne parkove Crne Gore o sprovođenju Godišnjih programa upravljanja nacionalnim parkovima.

Mjere i aktivnosti preduzete za izvršavanje postavljenih ciljeva: Ministarstvo je nakon upoznavanja sa sadržajem Izvještaja o realizaciji Godišnjih programa upravljanja za svaki nacionalni park za 2023. godinu: Biogradska gora, Durmitor, Lovćen, Skadarsko jezero i Prokletije, poslalo komentare ovom preduzeću radi unapređivanja istih. Nakon korigovanja Izvještaja, dokumenti su u skladu sa članom 58 Zakona o zaštiti prirode dostavljeni Vladi Crne Gore.

Izvještaji su usvojeni na sjednici Vlade Crne Gore od 11. aprila 2024. godine.

- ***Informacija o urađenim studijama revizije za pojedina zaštićena područja sa fokusom na nacionalne parkove***

Status: Realizovano

Obrazloženje: U skladu sa zakonskom procedurom tadašnje Ministarstvo ekologije, prostornog planiranja i urbanizma (sada Ministarstvo ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera) je 2021. godine pokrenulo postupak revizije za 37 područja koja su Rješenjem o zaštiti objekata prirode iz 1968. godine, Republičkog zavoda za zaštitu prirode proglašena za zaštićena, a na osnovu Zakona o zaštiti prirode iz 1961. godine. 2019. godine je pokrenut postupak revizije za Nacionalni park „Biogradska gora“, a 2022. godine za nacionalne parkove „Durmitor“ i „Skadarsko jezero“ i Nacionalni park „Lovćen“.

Mjere i aktivnosti preduzete za izvršavanje postavljenih ciljeva: Agencija za zaštitu životne sredine je tokom 2023. i 2024. godine dostavila nacрте studija revizije za 29 od 37 područja koja su zadržala status zaštićenih spomenika prirode. Za 8 područja nisu urađene studije revizije zbog nemogućnosti prostornog lociranja istih (u pitanju su stabla) kao i zbog trajnog narušavanja vrijednosti pojedinih zaštićenih područja. U toku je priprema Odluka o proglašavanju od strane opština i priprema postupka raspisivanja javnih rasprava.

Informacija usvojena na sjednici Vlade Crne Gore od 26. decembra 2024. godine.

- ***Odluke o proglašavanju Spomenika prirode "Sopot" i Spomenika prirode "Dražin vrt"***

Status: Realizovano

Obrazloženje: Vlada Crne Gore je na sjednici održanoj 30. jula 2021. godine donijela Odluku o stavljanju pod preventivnu zaštitu lokaliteta „Sopot“ i lokaliteta „Dražin vrt“ („Sl. list CG“, br. 095/21 od 08.09.2021 godine). Obzirom da je status preventivne zaštite zakonom ograničen na tri godine Ministarstvo ekologije, prostornog planiranja i urbanizma (današnje Ministarstvo ekologije, održivog razvoja i razvoja i sjevera) je u avgustu 2022. godine pokrenulo postupak stavljanja pod zaštitu ova dva zaštićena područja sa ciljem očuvanja prirodnih vrijednosti i resursa koje karakterišu ovo područje. Shodno tome, u novembru 2023. godine Agencija za zaštitu životne sredine, kao nadležni organ je finalizovala Nacrt Studije zaštite spomenika prirode lokaliteta „Sopot“ i „Dražin vrt“ u Bokotorskom zalivu, Opština Kotor i Predlog akta o proglašavanju spomenika prirode „Sopot“ i „Dražin vrt“. U skladu sa zakonskom procedurom, Ministarstvo je sprovelo javnu raspravu u periodu od 22.01.2024. do 20.02.2024.

Mjere i aktivnosti preduzete za izvršavanje postavljenih ciljeva: Kako je odredbama člana 34 stav 5 Zakona o zaštiti prirode („Sl. list CG“ br.54/16, 18/19), propisano da morska zaštićena područja čija

Izveštaj o radu i stanju u upravnim oblastima Ministarstva ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera

teritorija djelimično ili potpuno zalazi u zonu morskog dobra proglašava Vlada, Predlog odluke dostavljen je Vladi na razmatranje i donošenje.

Odluke usvojene na sjednici Vlade Crne Gore od 4. jula 2024. godine.

- ***Odluke o proglašavanju Spomenika prirode "Ratac sa Žukotrlicom"***

Status: Realizacija u toku

Obrazloženje: U skladu sa zakonskom procedurom tadašnje Ministarstvo ekologije, prostornog planiranja i urbanizma (sada Ministarstvo ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera) je zahtjevom br. 01/a-D-1337/1 od 07.05.2021. godine upućenom Agenciji za zaštitu životne sredine pokrenulo postupak revizije za 37 područja, među kojima je i Ratac sa Žukotrlicom.

Mjere i aktivnosti preduzete za izvršavanje postavljenih ciljeva: Javna rasprava za Nacrt studija revizije i Nacrt odluke o proglašavanju kategorije, granica, statusa i režima zaštite Spomenika prirode "Ratac sa Žukotrlicom" je sprovedena u periodu od 27.03. do 15.05.2024. (produžena javna rasprava). U toku Javne rasprave pristigao je veliki broj komentara i primjedbi, a najviše u dijelu izmjene, odnosno smanjenja predložene granice Spomenika prirode. Imajući u vidu datu problematiku i složenost cjelokupne situacije, za pripremu finalne Odluke će u 2025 godini biti sprovedene dodatne konsultacije sa relevantnim institucijama i lokalnim stanovništvom. Predlog Odluke će biti poslat Vladi Crne Gore na usvajanje.

- ***Predlog programa mjera za ostvarivanje ili održavanje dobrog stanja morske sredine Crne Gore s Predlogom programa mjera***

Status: Realizovano

Obrazloženje: Donošenjem Zakona o zaštiti morske sredine stvoren je adekvatni pravni mehanizam za ostvarivanje dobrog i održivog stanja morske sredine. Ovim zakonom stvorena je osnova za izradu, razvoj, primjenu i praćenje primjene Strategije zaštite morske sredine.

Zakonom je definisana izrada Strategije za zaštitu morske sredine na osnovu koje se ostvaruje zaštita morske sredine. Strategija mora biti zasnovana na ekosistemskom pristupu u upravljanju ljudskim aktivnostima, kao i drugim načelima integralnog upravljanja obalnim područjem, ali i usklađena sa sektorskim strategijama, politikama, razvojnim planovima i programima. Sastavni dijelovi Strategije su početna procjena stanja morske sredine, karakteristike dobrog ekološkog stanja morske sredine, uključujući i kriterijume i metodološke standarde za određivanje dobrog ekološkog stanja morske sredine, ciljevi i indikatori za ostvarivanje i održavanje dobrog ekološkog stanja morske sredine, program monitoringa morske sredine i program mjera za ostvarivanje, odnosno održavanje dobrog ekološkog stanja morske sredine.

Mjere i aktivnosti preduzete za izvršavanje postavljenih ciljeva: Nakon donošenja ovog dokumenta pristupilo se pripremama za izradu Strategije zaštite morske sredine, koja će objediniti sva četiri usvojena dokumenta, u skladu sa Zakonom o zaštiti morske sredine.

Predlog mjera usvojen na sjednici Vlade Crne Gore od 4. jula 2024

- ***Izrada Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zaštiti prirode***

Status: Realizacija u toku

Obrazloženje: Proces izmjena i dopuna Zakona o zaštiti prirode je otpočet shodno potrebi da se u nacionalno zakonodavstvo dodatno transponuje EU zakonodavstvo i UN regulativa iz oblasti zaštite prirode, kao što je Protokol iz Nagoje (koja kao dio Konvencije o biološkoj raznovrsnosti definiše pristup genetskim resursima i pravičnu podjelu koristi koje proizilaze iz njihovog korišćenja), pitanja držanja životinja u zatočeništvu, prihvatilištima za divlje životinje i trgovine divljim vrstama (CITES konvencija) itd. Radom na izmjenama i dopunama, prepozanti su dodatni dijelovi koji radi unaprijeđenja implementacije trebaju biti takođe izmjenjeni.

Mjere i aktivnosti preduzete za izvršavanje postavljenih ciljeva: Kroz projekat EU4GREEN, Minstarstvu je obezbijedena podrška stranog eksperta, angažovanog radi pripreme komentara na Nacrt Zakona o zaštiti prirode kao i radi pružanje podrške u korigovanju Nacrta zakona o zaštiti

Izveštaj o radu i stanju u upravnim oblastima Ministarstva ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera

prirode tokom trodnevni sastanaka održanih u Podgorici. Nakon održanih sastanaka, a u cilju provjere finalnog Nacrta zakona o zaštiti prirode, isti je dostavljen ekspertu radi davanja finalnih komentara nakon čega će biti pripremljena finalna verzija ovog Nacrta. Paralelno se radi na pripremi dokumenata koja su neophodna za usvajanje Zakona (RIA obrazac). Nacrtom programa rada Vlade Crne Gore za 2025. godinu predloženi rok za utvrđivanje teksta Predloga zakona o zaštiti prirode je II kvartal 2025. godine.

Ministarstvo ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera donijelo je podzakonski akt na osnovu člana 41 stav 5 Zakona o zaštiti prirode ("Službeni list CG", broj 54/16), Pravilnik o stanišnim i prioritetnim stanišnim tipovima i listi vrsta biljaka i životinja sa prioritetnim vrstama uključujući ptičije vrste i vrste za koje se određuju područja ekološke mreže.

- **Podzakonski akti Zakona o stranim i invazivnim stranim vrstama biljaka, životinja i gljiva ("Službeni list CG", broj 18/19)**

Na osnovu člana 10 stav 3 Zakona o stranim i invazivnim stranim vrstama biljaka, životinja i gljiva ("Službeni list CG", broj 18/19), Ministarstvo ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera, uz prethodnu saglasnost Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede, donijelo je Pravilnik o utvrđivanju liste invazivnih stranih vrsta koje izazivaju zabrinutost u Crnoj Gori i/ili Evropskoj Uniji i načinu ažuriranja liste ("Službeni list Crne Gore", br. 098/24 od 11.10.2024) i Na osnovu člana 5 stav 6 Zakona o stranim i invazivnim stranim vrstama biljaka, životinja i gljiva ("Službeni list Crne Gore", broj 18/19), Ministarstvo ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera, uz saglasnost Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede i Ministarstva ekonomskog razvoja donijelo je Pravilnik o utvrđivanju liste dozvoljenih vrsta biljaka, životinja i gljiva i načinu ažuriranja liste ("Službeni list crne gore", br. 098/24 od 11.10.2024).

Dodatna usvojena dokumenta na Vladi Crne Gore, a koja nisu bila predviđena Programom rada Vlade:

Na sjednici Vlade Crne Gore održane 1. novembra 2024. godine usvojena je Informacija u vezi sa inicijativom za davanje saglasnosti Vlade Crne Gore za zaključivanje aneksa ugovora za davanje u zakup zemljišta u državnoj svojini za postavljanje privremenih objekata u NP Durmitor.

Vlada Crne Gore je na sjednici održanoj 20. juna 2024. godine razmotrila i usvojila Informaciju vezano za slučaj zbrinjavanja mladunčeta mrkog medvjeda, koju je dostavilo ovo Ministarstvo. Zaključcima Vlade je data saglasnost za dalje postupanje po pripremljenoj Informaciji.

3.2.2. Mjere i aktivnosti preduzete za izvršavanje postavljenih ciljeva

U pokušaju realizacije obaveze osnivanja privrednog društva kao upravljača Paraka prirode „Ulcinjska solana“, kontinuirano se održavaju sastanci Radne grupe za praćenje realizacije mjerila AP Poglavlja 27 za obezbjeđivanje održivosti i unaprjeđenja stanja ovog zaštićenog područja. Takođe, sa ciljem obezbjeđivanja finansijskih sredstava kao preduslova za osnivanje upravljačke strukture odnosno privrednog društva, održano je više sastanka sa ciljem usaglašavanja svih zainteresovanih strana, a što se odnosi na Ministarstvo finansija, Opštinu Ulcinj i Ministarstvo ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera.

Takođe, sa istim ciljem obezbjeđivanja uslova za održivo upravljanje područjem Ulcinjske Solane, kao zaštićenim područjem, u sklopu projekta „Nature Returns“, Ministarstvo ekologije, održivog

Izveštaj o radu i stanju u upravnim oblastima Ministarstva ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera

razvoja i razvoja sjevera objavilo je Poziv za dostavljanje poslovnih ideja za povećanje održivosti područja Parka prirode "Ulcinjaska solana" u cilju doprinosa održivom razvoju Parka prirode "Ulcinjaska solana". Odabrane ideje će biti pozvane da se pridruže projektu „Nature Returns“ unutar kojega će se one dalje razvijati u saradnji sa stručnjacima iz područja zaštite prirode i poslovnog razvoja kako bi se preduzetnici podstakli u pokretanju odabranih poslovnih ideja.

Uz podršku švedske Agencije za zaštitu životne sredine i Ministarstva zaštite životne sredine Republike Srbije, organizovana je dvodnevna radionica u Podgorici na temu "Zajedničke konsultacije oko harmonizacije nacionalnog zakonodavstva u dijelu transpozicije Protokola iz Nagoje i EU Uredbe za pristup i podjelu koristi od genetičkih resursa".

Ministarstvo ekologije, održivog razvoja i razvoj sjevera organizovalo je regionalnu radionicu o implementaciji Nacionalnog akcionog plana za rješavanje pitanja ilegalnog ubijanja, uzimanja i trgovine pticama selicama (IKB), u saradnji sa Konvencijom o očuvanju migratornih vrsta divljih životinja (CMS).

Fokus radionice je bio na zemlje Balkana, a od prisutnih su bili stručnjaci koje su imenovala vlade Albanije, Bosne i Hercegovine, Hrvatske, Crne Gore, Sjeverne Makedonije, Srbije, Slovenije i Italije, te nevladine organizacije iz oblasti zaštite ptica. Predstavnici vlade su dali svoj doprinos u cilju razvoja i implementacije Nacionalnog akcionog plana za rješavanje pitanja ilegalnog ubijanja, uzimanja i trgovine pticama selicama (IKB). Učesnicima je pružena osnovna obuka i data prilika za razmjenu najboljih praksi u razvoju, implementaciji i praćenju Nacionalnih akcionih planova za IKB.

Ministarstvo ekologije, održivog razvoja i razvoj sjevera od marta 2023. godine sprovodi projekat „Integrisanje biodiverziteta u sektorske politike i prakse i jačanje zaštite ključnih tačaka biodiverziteta u Crnoj Gori“ uz podršku Kancelarije Ujedinjenih nacija za razvoj u Crnoj Gori (UNDP). Projekat je finansiran od strane Globalnog fonda za životnu sredinu (GEF) u iznosu od 3.278.995,00 USD.

Tokom 2024. godine, u okviru komponente 1 projekta koja se odnosi na Zaštitu vrijedne i/ili ugrožene biodiverziteta unutar ključnih tačaka biodiverziteta (KBA) i biodiverzitetskih koridora, niz aktivnosti odnosio se na unapređenje procesa izrade studija odnosno revizija studija zaštite, kroz izradu online obuke koja se zasniva na prethodno pripremljenom Priručniku za izradu studija zaštite i revizije zaštićenih područja, uz uključivanje javnosti, izradu Priručnika za kategorizaciju zaštićenih područja u Crnoj Gori, reaktivaciju koordinacionog tijela za rezervat biosfere basen rijeke Tare (MAB), podršku terenskim istraživanjima, jačanje tehničkih kapaciteta kroz nabavku savremene opreme, itd. Kroz projekat je uspostavljeno i Koordinaciono tijelo upravljača zaštićenih područja koje okuplja predstavnike svih upravljača zaštićenim područjima u Crnoj Gori, kao i relevantnih ministarstava i institucija i civilnog sektora, što je prvi put da se u Crnoj Gori uspostavlja ovakav vid platforme za zaštićena područja. Tokom 2024. godine finalizovana je interaktivna digitalna mapa konzervaciono najznačajnijih područja i rađeno je na promociji i dostupnosti iste, svim zainteresovanim stranama. Imajući u vidu sami cilj projekta da se tema biodiverziteta uključi u sektorske politike i prakse, u saradnji sa Generalnim sekretarijatom Vlade Crne Gore pripremljene su Smjernice za uključivanje biodiverziteta i klimatskih promjena kroz održivi razvoj u Metodologiju razvijanja politika.

Crna Gora, kao potpisnica Barselonske konvencije, aktivno sprovodi mjere za zaštitu i održivo upravljanje svojim obalnim i morskim ekosistemima. U skladu s tim, Direktorat za zaštitu prirode realizuje više projekata u okviru MedProgramme inicijative, koji su finansirani od strane UNEP/MAP i implementirani uz podršku međunarodnih partnera.

Izveštaj o radu i stanju u upravnim oblastima Ministarstva ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera

MedProgramme Child Project 2.1 "Mediteranske priobalne zone: Obezbeđenje vode, otpornost na klimatske promjene i zaštita staništa". Ovaj projekat se fokusira na sigurnost vode, otpornost na klimatske promjene i zaštitu staništa u obalnim područjima. U Crnoj Gori, aktivnosti su usmjerene na izradu **Obalnog plana Kotorskog zaliva**, koji uključuje izradu sveobuhvatnih studija i analize ekoloških, socio-ekonomskih i klimatskih aspekata. Dodatno, sprovedene su participativne radionice kroz metodologiju **Climagine**, koje omogućavaju uključivanje lokalnih zajednica i zainteresovanih strana u proces planiranja i donošenja odluka.
Izvršni partneri: UNESCO IHP, PAP/RAC, Plan Bleu, GWP-Med.

MedProgramme SCCF Project: "Unapređenje regionalne adaptacije na klimatske promjene u mediteranskim morskim i priobalnim područjima"

Ovaj projekat je usmjeren na prilagođavanje obale klimatskim promjenama. Aktivnosti u Crnoj Gori obuhvataju izradu specijalizovanih **studija** o uticaju klimatskih promjena na obalne ekosisteme i infrastrukturne kapacitete, kao i organizaciju radionica za jačanje kapaciteta relevantnih institucija i lokalnih zajednica.
Izvršni partneri: PAP/RAC, Plan Bleu, GWP-Med.

MedProgramme Child Project 4.1: "Mediteranski morski ekosistem velikih razmjera: Regionalni projekt podrške za životnu sredinu i klimu"

Ovaj regionalni projekat se bavi zaštitom velikog morskog ekosistema Sredozemnog mora kroz jačanje upravljanja morskim resursima i prilagođavanje klimatskim izazovima. Crna Gora aktivno učestvuje kroz sprovođenje analiza i preporuka za unapređenje održivog upravljanja morskim ekosistemima.
Izvršni partner: UNEP/MAP

Pored toga, Direktor za zaštitu prirode sprovodi još nekoliko projekata, važnih za zaštitu biodiverziteta morskog ekosistema:

Projekat Dialogue4Nature: Ministarstvo je partner na ovom projektu, koji uključuje 7 partnera i 32 pridružena partnera širom Mediterana. Cilj projekta je unapređenje zaštite i obnove morskih i obalnih staništa kroz primjere dobre prakse upravljanja i integracije prirodnih vrijednosti u sektorske politike, kroz sprovođenje obuka i pripremu vodiča.

Projekat Triton: Ovaj projekat ima za cilj unapređenje politika i instrumenata za upravljanje morskim zaštićenim područjima (MPA) i lokalnim obalnim ekosistemima od značaja za zajednicu. Fokusira se na povećanje efikasnosti mjera očuvanja kroz bolju koordinaciju između nadležnih institucija, poboljšanje monitoringa i upravljačkih kapaciteta te primjenu inovativnih pristupa u planiranju zaštite.
Projekat WES „Podrška vodi i životnoj sredini u ENI južnom susjedstvu: Ovaj regionalni projekat doprinosi implementaciji integrisanog pristupa smanjenju i prevenciji zagađenja morskih i obalnih ekosistema, u skladu sa planovima Unije za Mediteran i Barselonskom konvencijom.

3.2.3. Izvršavanje zakona i drugih propisa

Direktorat u okviru svog svakodnevnog djelovanja daje mišljenja, saglasnosti i smjernice na prostorno planska dokumenta, studije opravdanosti, izvještaje i odluke o strateškoj procjeni uticaja na životnu sredinu, godišnje izvještaje i ostala zvanična dokumenta.

U skladu sa članom 14 Zakona o nacionalnim parkovima, Ministarstvo je je dalo jedno mišljenje na svih 5 Planova upravljanja za Nacionalne parkove Durmitor, Skadarsko jezero, Lovćen, Biogradska

Izveštaj o radu i stanju u upravnim oblastima Ministarstva ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera

gora i Prokletije, kao i jednu saglasnost na pet Godišnjih programa upravljanja za navedene nacionalne parkove.

Direktorat za zaštitu prirode je dao ukupno 54 mišljenja na plansku dokumentaciju, i to: devet mišljenja na prostorno-urbanističke planove, zatim 25 mišljenja na urbanističko-tehničke uslove, pet mišljenja na detaljni urbanistički plan, jedno mišljenje na urbanistički projekat, tri mišljenja na stratešku procjenu uticaja na životnu sredinu, dva mišljenja na predlog programa privremenih objekata, za četiri predmeta dostavljeno mišljenje da li se predmetni obuhvat nalazi u zaštićenom području, a za pet predmeta dostavljeni raspoloživi podaci, predlozi i smjernice za izradu prostorno-planske dokumentacije.

U skladu sa Zakonom o šumama, Ministarstvo je dalo devet mišljenja na programe gazdovanja šumama.

U skladu sa Zakonom o divljači i lovstvu dato je 30 mišljenja na organizovanje inostranog lova u lovištima za lovnu sezonu 2024/2025 i na Plan gazdovanja mrkim medvjedom u Crnoj Gori.

3.2.4. Realizacija zaključaka Vlade

Ministarstvo ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera: Direktorat za zaštitu prirode od Vlade Crne Gore nije imao zaduženja.

3.2.5 Realizovane aktivnosti u vršenju upravnog nadzora

Broj predmeta riješenih u drugostepenom upravnom postupku	8
Broj podnesenih žalbi	8
Broj podnesenih tužbi	/
Broj odluka donesenih u upravnom sporu pred Upravnim sudom	/

U drugostepenom upravnom postupku Direktorat za zaštitu prirode je odlučivao po 8 žalbi, i to 6 podnesenih protiv rješenja Agencije za zaštitu životne sredine i 2 podnesene protiv rješenja Uprave za inspeksijske poslove.

U 5 predmeta je odbijena žalba na rješenja Agencije za zaštitu životne sredine, a u 1 predmetu je poništeno rješenje i predmet vraćen na ponovno odlučivanje, dok je u predmetima UIP, jedna žalba odbijena, a jedno rješenje je poništeno i predmet vraćen UIP na ponovno odlučivanje.

U izvještajnom periodu su podnijeta dva zahtjeva za slobodan pristup informacijama, koja su u skladu sa članom 20 Zakona o slobodnom pristupu informacijama proslijeđena nadležnom tijelu na dalju nadležnost.

3.2.6. Predlog mjera i preporuka za unapređenje stanja

U nastavku se navodi spisak mjera za koje Direktorat za zaštitu prirode smatra kao preduslov za unapređivanjem zaštite prirode.

Unapređenje upravljanja zaštićenim područjima bi se sprovodilo kroz jačanje komunikacije sa upravljačima zaštićenih područja. Efektivno upravljanje zaštićenim područjima je preduslov za adekvatnu zaštitu. Radi postizanja ovog cilja, jačala bi se komunikacija sa upravljačima zaštićenih područja, takođe, radilo bi se na jačanju kadrova što bi podrazumijevalo sprovođenje obuka koje se odnose na unapređivanje dokumenata kojima se upravljaju zaštićena područja, kao i obuke o značaju zaštićenih područja i područja ekološke mreže.

Transformacija JP za nacionalne parkove Crne Gore koje upravlja sa oko 7,7% teritorije Crne Gore, a koje još uvijek nije transformisano u privredno društvo u roku definisanim u Zakonu o

Izveštaj o radu i stanju u upravnim oblastima Ministarstva ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera

nacionalnim parkovima. Takođe, transformaciji treba da prethodi analiza poslovanja i efikasnosti upravljanja i odabir najefikasnijeg sistema rada ovog preduzeća.

Jačanje međusektorske saradnje bi se sprovodilo kroz intenzivnije uključivanje i učešće predstavnika sektora zaštite prirode u procesima izrade planskih dokumenata radi integracije principa zaštite u planove.

Jačanje svijesti o značaju zaštićenih dobara je osnova za nesmetano uspostavljanje novih zaštićenih dobara i bolje zaštite postojećih zaštićenih područja. Osnova za postizanjem ove mjere bi bilo donošenje komunikacione strategije/plana. Kroz projekat IPA III „Podrška uspostavljanju Natura 2000 mreže u Crnoj Gori“ je pripremljena Komunikaciona strategija za ovu vrstu zaštićenih prirodnih dobara – ekološka mreža.

Uspostavljanje novih zaštićenih područja i područja ekološke mreže je obaveza Crne Gore i ona se odnosi na zaštitu 30% kopna i 30% mora do 2030. godine (EU Strategija biodiverziteta i donijete međunarode politike-COP 15 - Konvencija o biološkoj raznovrsnosti).

Povećanje budžetskih sredstava u sektoru zaštite prirode. Zbog dosadašnjeg minimalnog budžeta, aktivnosti su se uglavnom finansirale iz donacija i projekata što često podliježe drugačijim procedurama koje nekad otežavaju planiranje. S tim u vezi, potrebno je redefinisati prioritete i posebno obratiti pažnju na finansiranje programa monitoringa životne sredine.

3.2.7. Saradnja sa Organizacijom za obrazovanje, nauku i kulturu Ujedinjenih nacija (UNESCO)

Ministarstvo ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera pripremiло je izvještaj o Stanju očuvanosti Nacionalnog parka "Durmitor" u saradnji sa Nacionalnim parkom Durmitor, a u skladu sa Odlukom Komiteta za svjetsku baštinu, kojom je Komitet zatražio da se do 1. Decembra 2024. godine dostavi ažurirani izvještaj o stanju očuvanosti navedenog prirodnog dobra i sprovođenju njegovih preporuka radi razmatranja istog na sledećem zasjedanju. 2020. godine.

Upis nacionalnog parka "Biogradska gora" na Tentativnu listu UNESCO-a „Drevne i prvobitne bukove šume Karpata i drugih regiona Evrope“ izvršen je 2018. godine što je bio formalni preduslov da se Crna Gora priključi ekstenziji nominacije „Ancient and Primeval Beech Forests of the Carpathians and Other Regions of Europe“. Ministarstvo ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera je ponovno pokrenulo postupak izrade Nominacionog dosijea za NP "Biogradska gora" u cilju upisa Drevnih i netaknutih bukovih šuma Karpata i drugih regiona Evrope na UNESCO Listu svjetske baštine.

Uz podršku GEF 7 projekta pokrenuta je reaktivacija koordinacionog tijela za rezervat biosfere "Basen rijeke Tare" koje je bilo formirano 2018 godine. Tokom 2024. godine je održan sastanak sa predstavnicima institucija i opština koje su činile formirano koordinaciono tijelo. Organizovan je trodnevni seminar razmjene znanja na temu rezervata biosfere sa relevantnim akterima i predstavnikom naučne jedinica UNESCO Regionalnog biroa za nauku i kulturu u Evropi.

Bernska konvencija - na Stalnom odboru Konvencije o zaštiti evropske divlje flore i faune i prirodnih staništa (Bernska konvencija) održanom u periodu 27-30. novembra 2018. godine, usvojene su Preporuke koje je potrebno implementirati, vezano za planiranu izgradnju na Skadarskom jezeru. Ministarstvo ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera je na 44. zasjedanju Stalnog Komiteta predstavilo izvještaj o napretku implementacije preporuka, gdje je Stalni Komitet notirao pozitivni napredak za rad na implementaciji i zatražio da Crna Gora dostavi ažuriran izvještaj za jesenji sastanak Biroa 2025.

Izveštaj o radu i stanju u upravnim oblastima Ministarstva ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera

Ramsar konvencija - Ministarstvo ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera je pripremio Ramsar izveštaj o močvarnim područjima u Crnoj Gori za predstojeći Sastanak zemalja potpisnica Konvencije.

IPA III Projekat, Podrška uspostavljanju Natura 2000 mreže u Crnoj Gori – U 2024 godini, otpočeta je implementacija IPA III projekta, tokom koje je: pripremljena Komunikaciona strategija; izvršena gap analiza za vodozemce, gmizavce, ribe, male i velike sisare, vrste beskičmenjaka i ptice; mapirano 3,13% kopnene površine (Drobnjaci, Malinsko, Rudine, Banjani i Zla gora), pri čemu su snimljena 27 stanišna tipa.

3.3. DIREKTORAT ZA KLIMATSKIE PROMJENE I ODRŽIVI RAZVOJ

3.3.1. Realizovane aktivnosti po Programu rada Vlade Crne Gore

- Odluka o obrazovanju Komisije za sprovođenje aukcije za dodjelu emisijonih kredita.
- Odluka o dopuni odluke o obrazovanju Komisije za sprovođenje javne aukcije za dodjelu emisijonih kredita.
- Odluka o izmjeni Odluke o obrazovanju Komisije za sprovođenje aukcije za dodjelu emisijonih kredita.
- Plan za implementaciju Kigali Amandmana za 2024-2029. godine.
- Odluka o alokaciji sredstava prikupljenih sprovođenjem aukcije za dodjelu emisijonih kredita za 2023.godinu ("Službeni list Crne Gore" br. 068/24).

3.3.2. Nerealizovane aktivnosti po Programu rada Vlade Crne Gore

Izrada Zakona o zaštiti od negativnih uticaja klimatskih promjena i zaštiti ozonskog omotača- shodno Programu rada Vlade Crne Gore usvajanje Zakona o zaštiti od negativnih uticaja klimatskih promjena i zaštiti ozonskog omotača, planirano je za IV kvartal 2024. godinu, međutim ta obaveza nije realizovana zbog potrebe za daljim transponovanjem, kako bi se postigla veća preciznost i usklađenost sa EU direktivama i regulativama u oblasti klimatskih promena, kao i sa međunarodnim obavezama Crne Gore, uključujući i obaveze koje proističu iz Pariskog sporazuma. Zbog toga će Predlog zakona biti upućen na mišljenje Sekretarijatu za zakonodavstvo i relevantnim institucijama u oblasti klimatskih promena kako bi se dodatno razmotrili i analizirali pojedini članovi zakona, kao i trenutne mogućnosti daljeg transponovanja propisa, čime će se obezbijediti potpuna implementacija zakona i postavljanje ambicioznih ciljeva za smanjenje emisije gasova sa efektom staklene bašte.

Novi rok za usvajanje pomenutog Zakona je II kvartal 2025. godine.

Novi Predlog zakona će uvesti normativni okvir koji će omogućiti uspostavljanje zaokruženog sistema neophodnog za smanjenje emisija gasova sa efektom staklene bašte, zaštitu ozonskog omotača i prilagođavanje, odnosno adaptaciju na izmijenjene klimatske uslove na nacionalnom nivou. Takođe, ovaj okvir će obuhvatiti pitanja zaštite od negativnih uticaja klimatskih promjena. Predloženim tekstom Predloga zakona o zaštiti od negativnih uticaja klimatskih promjena značajno će se doprinijeti ubrzanju procesa evropskih integracija Crne Gore, jer će biti ključan za dalji napredak u okviru Poglavlja 27 – Životna sredina i klimatske promjene.

3.3.3. Ostale aktivnosti

Direktorat za klimatske promjene i održivi razvoj odgovoran je za širok spektar aktivnosti koje se odnose na unapređenje politike u oblasti klimatskih promjena i održivog razvoja. Glavne aktivnosti usmjerene su na predlaganje i donošenje strategija, uz implementaciju mjera za efikasno suočavanje sa klimatskim izazovima, u cilju smanjenja negativnog uticaja na klimatske promjene, uključujući izradu razvojnih dokumenata kao što su nacionalne i sektorske strategije, akcioni planovi i programi, koji se temelje na ciljevima održivog razvoja i smanjenja emisije gasova sa efektom staklene bašte.

Izveštaj o radu i stanju u upravnim oblastima Ministarstva ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera

3.3.4. Strateški okvir

Nacionalna strategija u oblasti klimatskih promjena do 2030. godine je okvirni strateški dokument klimatske politike u Crnoj Gori koji je po svojoj prirodi usko povezan sa brojnim drugim sektorskim strategijama, kao i drugim dokumentima u oblasti klimatskih promjena. Izrađena je uzimajući u obzir prepoznate uticaje klimatskih promjena, aktuelni društveno-ekonomski razvoj i moguće scenarije razvoja u budućnosti na osnovu postojećih informacija. Kako je Nacionalnu strategiju nemoguće sprovesti bez integracije njenih ciljeva u politike ključnih sektora koji utiču na klimatske promjene ili trpe negativne uticaje od klimatskih promjena (npr. energetika, industrija, poljoprivreda, turizam, šumarstvo), praćenje sprovođenja strateških ciljeva i smjernica definisanih ovim dokumentom ostvarivaće se u skladu sa dinamikom integrisanja navedenih ciljeva u sektorske politike. Ovim dokumentom dat je jasan pregled aktivnosti, ciljeva i mjera u glavnim sektorima privrednog sistema, koje treba sprovesti u roku 2015.-2030. godine, sa glavnim ciljem smanjenja negativnih uticaja klimatskih promjena kroz integrisane akcije koje identifikuju različite mjere adaptacije i suprostavljanju uticajima klimatskih promjena, dok se u isto vrijeme radi na smanjenju emisija GHG.

U toku je projekat sa Svjetskom bankom (WB) "Plan podrške za postizanje spremnosti za određivanje cijene ugljenika (carbon pricing)" kroz koji je planirana izrada *Strategije niskokarbonskog razvoja*. U okviru projekta pripremljena je Analiza procjene uticaja karbon takse na sektore energetike, šumarstva, i cijele ekonomije, koja predstavlja dobru osnovu za jačanje nacionalnog sistema trgovanja emisijama. Strategija niskokarbonskog razvoja će obuhvatiti analizu potrebnih koraka i vremenskog okvira za postizanje klimatske neutralnosti, uzimajući u obzir specifične izazove i prilike koje se javljaju u različitim sektorima. Osim toga, strategija će uključiti preporuke koje će osigurati osnovu za redovno praćenje Nacionalno utvrđenog doprinosa (NDC) u cilju smanjenja emisija gasova sa efektom staklene bašte (GHG). Očekuje se da će Strategija biti usvojena na sjednici Vlade Crne Gore u IV kvartalu 2025. godine.

Ministarstvo ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera je shodno međunarodno preuzetim obavezama, sadržanim u Okvirnoj konvenciji Ujedinjenih nacija (UN) o klimatskim promjenama (UNFCCC) kao Aneks II zemlja, Protokolu iz Kjota, Pariskom sporazumu (ratifikovanom 2017. godine), kao i obavezama definisanim članom 9 Zakona o zaštiti od negativnog uticaja klimatskih promjena („Službeni list CG“ broj 73/19) i Programom pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji, pristupilo izradi *Nacionalnog plana za prilagođavanje na klimatske promjene 2025-2035 (NPP)*. Nacionalni plan prilagođavanja (NPP) za Crnu Goru predstavlja ključni strateški dokument koji ima za cilj smanjenje negativnih uticaja klimatskih promjena na društvo, privredu i životnu sredinu. Proces izrade Nacionalnog plana prilagođavanja započeo je prepoznavanjem prioritarnih sektora u Crnoj Gori koji zahtijevaju hitno sprovođenje mjera prilagođavanja na klimatske promjene. Ovi sektori obuhvataju poljoprivredu, sektor voda, zdravstvo i turizam, uz poseban fokus na međusektorsku tematsku oblast koja uključuje aspekte rodne ravnopravnosti i inkluzije. Za svaki od navedenih sektora sprovedena je detaljna procjena ranjivosti, analiza institucionalnih kapaciteta, kao i analiza rodničkih aspekata. Na osnovu rezultata ovog procesa, osim šire vizije i ciljeva NPP-a, definisan je i skup konkretnih mjera prilagođavanja koje će biti implementirane u cilju smanjenja negativnih uticaja klimatskih promjena i povećanja otpornosti zemlje na njihove posljedice. Obzirom na to da je ova oblast dio pregovaračkog poglavlja 27-Životna sredina i klimatske promjene, izrada NPP je stoga među prioritarnim aktivnostima za ispunjavanje mjerila iz navedenog poglavlja kako bi se stvorili uslovi za ulazak Crne Gore u Evropsku uniju. Pomenuti dokument će pružiti jasne smjernice za suočavanje sa izazovima koje donose klimatske promjene i osiguranje održivog razvoja za sve naše građane. Dokument je upućen na mišljenje institucijama nakon čega slijedi njegovo usvajanje na Vladi. Usvajanje dokumenta predviđeno u I kvartalu 2025. godine.

Tokom 2020-2021. godine Crna Gora je ažurirala svoj *Nacionalno utvrđeni doprinos (NDC)* i dostavila svoj poboljšani NDC sa ciljevima za 2030. godinu UNFCCC-u u junu 2021. godine, postavljajući cilj smanjenja od 35% do 2030. godine za nacionalne emisije gasova sa efektom

Izveštaj o radu i stanju u upravnim oblastima Ministarstva ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera

staklene bašte (GHG) (bez sektora korišćenja zemljišta, prenamjene zemljišta i šumarstva – LULUCF), u odnosu na nivoe iz 1990. godine.

Kao ugovorna strana Ugovora o energetske zajednici, zemlja kandidat za članstvo u Evropskoj uniji, potpisnica Sofijske deklaracije i aktivni učesnik u Okvornoj konvenciji Ujedinjenih nacija o klimatskim promjenama (UNFCCC) i Pariskom sporazumu, Crna Gora je posvećena usklađivanju sa pravnom tekovinom EU i Evropskim zakonom o klimatskim promjenama. U tom kontekstu, a u okviru "Climate promise" podrške, koja je dobijena od strane UNDP-a, realizovanog 2024. godine, usmjerenog na ažuriranje Nacionalno određenog doprinosa (NDC) Crne Gore, postavljeni su temelji za precizno procjenjivanje izvodljivih ciljeva smanjenja emisija gasova sa efektom staklene bašte (GHG) u poređenju s nivoima iz 1990. godine. Korišćena je odgovarajuća metodologija, podržana projekcijama emisija, procjenom mjera ublažavanja i sinergijama između klimatskih mjera i domaćeg zakonodavstva, uz angažovanje ključnih zainteresovanih strana. *Ažurirani NDC postavlja ambiciozan cilj smanjenja emisija za 55% do 2030. godine i 60% do 2035. godine*, obuhvatajući sve sektore, uključujući korišćenje zemljišta, promjene u korišćenju zemljišta i šumarstvo (LULUCF). U skladu sa tim, Crna Gora će implementirati mjere u sektoru energetike, industrije, poljoprivrede i saobraćaja, uz poseban fokus na šumske ekosisteme kao ključne ponore ugljen-dioksida. Usvajanje dokumenta predviđeno je u I kvartalu 2025. godine.

3.3.5. Zakonodavni okvir:

U cilju daljeg usklađivanja sa EU pravnom tekovinom Ministarstvo je finalizovalo Zakon o zaštiti od negativnih uticaja klimatskih promjena i zaštiti ozonskog omotača. Usvajanje zakona će istovremeno omogućiti i ispunjavanje obaveza definisanih Mapom puta za dekarbonizaciju u okviru Energetske zajednice. Novi zakon će omogućiti dalje usklađivanje sa pravnom tekovinom EU, posebno funkcionisanju sistema trgovanja emisijama (EU ETS), u skladu sa EU ETS Direktivom 2003/87/EZ i njenim izmjenama, kao i monitoringu i izvještavanju, akreditaciji i verifikaciji, registru Unije, besplatnoj dodjeli i aukciji. Takođe, novi zakon će osigurati harmonizaciju sa EU pravnom tekovinom u odnosu na praćenje i izvještavanje o emisijama gasova sa efektom staklene bašte u skladu sa EU Regulativom EU 2018/2066 i EU Regulativom 2018/2067 o akreditaciji i verifikaciji podataka. Zakon će urediti sistem izvještavanja o inventaru i projekcijama emisijama gasova sa efektom staklene bašte, politikama i mjerama za ublažavanje klimatskih promjena i mjerama za prilagođavanje na klimatske promjene u skladu sa EU Regulativom o upravljanju Energetskom unijom i djelovanjem u oblasti klime 2018/1999, delegiranom regulativom 2020/1044 kojom se dopunjava R 2018/1999, kao i implementacionom regulativom 2020/1208 o dostavljanju i reviziji informacija u skladu sa R 2018/1999. Zakon takođe sadrži i odredbe o obaveznim ciljevima smanjenja emisija GHG u sektorima izvan sistema trgovanja emisijama. Zakon će takođe prenijeti odredbe EU Regulative 2018/841 o obaveznim ciljevima smanjenja emisija u sektorima zemljišta, korišćenja i prenamjene zemljišta i šumarstva, kao i EU Regulative 2018/842 o smanjenju emisija gasova sa efektom staklene bašte u sektorima industrijskih procesa i upotrebe proizvoda. Odredbe koje se odnose na izradu Strategije niskokarbonskog razvoja i Nacionalnog plana za prilagođavanje na klimatske promjene 2025-2035 (NPP) će biti jasnije definisane i usklađene sa zahtjevima EU Regulative 2018/1999. Zakon takođe uključuje odredbe o praćenju i izvještavanju o politikama i mjerama za ublažavanje klimatskih promjena, izvještavanje o planiranim mjerama i primjeni prilagođavanja na klimatske promjene, obaveze i odgovornost za prikupljanje i kvalitet podataka za izvještavanje, kao i finansiranje zaštite od negativnog uticaja klimatskih promjena i korišćenje sredstava prikupljenih u sistemu trgovanja emisijama, kao i izvještavanje o korišćenju prihoda prikupljenih u okviru Sistema trgovanja emisijama GHG. Planirano je da Predlog zakona bude usvojen u II kvartalu 2025. godine. Nakon usvajanja Zakona uslijediće izrada novih podzakonskih akta koji će omogućiti dalje usklađivanje sa propisima Evropske unije i čime će se otpočeti sa implementacijom zakona u praksi.

Izveštaj o radu i stanju u upravnim oblastima Ministarstva ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera

3.3.6. Ostali projekti od značaja za smanjenje emisija gasova sa efektom staklene bašte:

U okviru projekta "Jačanje transparentnog okvira za praćenje nacionalnog utvrđenog doprinosa i akcija prilagođavanja u Crnoj Gori (CBIT) finansiranog od strane GEF-a će se omogućiti stvaranje potpuno operativnog nacionalnog sistema za praćenje, izveštavanje i verifikaciju (MRV), uključujući jasnu definiciju uloga i odgovornosti svih relevantnih aktera, potpuno razvijene metodologije, procedure i smjernice (MPG) za različite elemente sistema, kao i mrežni portal sa svim potrebnim informacijama vezanim za ublažavanje, popis emisija gasova sa efektom staklene bašte (GHG), finansiranje aktivnosti u oblasti klimatskih promjena. Primarni cilj projekta je jačanje institucionalnih i tehničkih kapaciteta za podršku aktivnostima vezanim za transparentnost, kako to zahtijeva član 13. Pariskog sporazuma. Projekat naglašava važnost portala za praćenje, izveštavanje i verifikaciju (MRV) za centralizaciju ekspertize. Uključivanje rodno osjetljivog pristupa u procjenu efikasnosti klimatskih mjera predstavlja ključni element metodologije ovog projekta. Inicijativa je osmišljena kroz dvije komponente, s četiri očekivana ishoda u cilju uspostavljanja jakog institucionalnog mehanizma za praćenje doprinosa i razvoja sveobuhvatnog okvira transparentnosti. Projekt se takođe fokusira na jačanje angažovanja zainteresovanih strana, podizanje tehničkih kapaciteta i institucionalizaciju koordinacije te razmjenu informacija. Ministarstvo, kao implementacioni partner unutar Nacionalnog modela implementacije NIM, odgovorno je za upravljanje projektom, dok UNDP nadgleda poštovanje standarda izvršenja i upravljanje projektnim ciklusom DIM. Projektne aktivnosti su započete u januaru 2022. godine, a planirano je da budu finalizovane u avgustu 2025. godine.

„Izrada Četvrtog nacionalnog izvještaja i Prvog dvogodišnjeg izvještaja o transparentnosti Crne Gore prema UNFCCC – FNC/BTR“ - finansiran od strane Globalnog fonda za životnu sredinu GEF, sastavni su dio ispunjavanja obaveza Crne Gore prema Okvirnoj konvenciji Ujedinjenih nacija o klimatskim promjenama.

Nadalje, s obzirom na tematsku usklađenost projekata, njihova zajednička implementacija je dizajnirana da optimizira korištenje resursa i podstakne sinergijski učinak unutar sektora. Četvrti nacionalni izvještaj i Prvi dvogodišnji izvještaj o transparentnosti je pripremljen i upućen na mišljenje institucijama. Dokument je usvojen od strane Vlade 13.02.2025. godine.

3.3.7. Realizacija zaključaka Vlade Crne Gore

Na osnovu člana 11 stav 7 Zakona o zaštiti od negativnih uticaja klimatskih promjena ("Sl. list CG", broj 73/19) i člana 8 stav 2 Uredbe o aktivnostima odnosno djelatnostima koje emituju gasove sa efektom staklene bašte za koje se izdaje dozvola za emisiju gasova sa efektom staklene bašte ("Sl. list CG", broj 8/20), Vlada Crne Gore je donijela niz odluka i to:

- 21. mart 2024. – Vlada je razmotrila Predlog i donijela Odluku o obrazovanju Komisije za sprovođenje aukcije za dodjelu emisisionih kredita.
- 10. maj 2024. – Vlada je razmotrila Predlog i kao zaključak donijela Odluku o dopuni Odluke o obrazovanju Komisije za sprovođenje javne aukcije za dodjelu emisisionih kredita.
- 27. jun 2024. – Vlada je razmotrila Predlog i donijela Odluku o alokaciji sredstava prikupljenih sprovođenjem aukcije za dodjelu emisisionih kredita za 2023. godinu ("Službeni list Crne Gore" br. 068/24).
- 26. decembar 2024. – Vlada je razmotrila Predlog i donijela Odluku o izmjeni Odluke o obrazovanju Komisije za sprovođenje aukcije za dodjelu emisisionih kredita.
- jun 2024. – Vlada Crne Gore je, u skladu sa Zakonom o zaštiti od negativnih uticaja klimatskih promjena ("Sl. list CG", broj 73/19), usvojila Plan za implementaciju Kigali amandmana za period 2024-2029. godine. Planom za implementaciju Kigali amandmana, u periodu 2024-2029. godine, Crna Gora će smanjiti potrošnju HFC supstanci za 10 % od prosječne potrošnje HFC u baznim godinama (2020-2022. god.), i time doprinijeti ispunjavanju ciljeva utvrdjenih Kigali amandmanom. Ovaj dokument predstavlja zahtjev Multilateralnom fondu za implementaciju Montrealskog protokola za finansiranje I faze Plana za implementaciju Kigali amandmana (KIP) za Crnu Goru za period 2024-2029. godina.

Izveštaj o radu i stanju u upravnim oblastima Ministarstva ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera

Ove aktivnosti su usmjerene ka poboljšanju sistema za kontrolu emisije gasova sa efektom staklene bašte i implementaciji međunarodnih obaveza Crne Gore.

3.3.8. Izveštaj o stanju u upravnim oblastima

U svom redovnom poslovanju, Direktor za klimatske promjene i održivi razvoj će nastaviti da prati sprovođenje Zakona o zaštiti od negativnih uticaja klimatskih promjena, Zakona o ratifikaciji Pariskog sporazuma, Promovisanje Okvire konvencije UN o promjeni klime i pratećih protokola, kao i obaveza na međunarodnom nivou uključujući i UN Agendu za održivi razvoj do 2030. godine, Evropski zeleni sporazum, Zelenu agendu za Zapadni Balkan.

3.3.9. Predlog mjera i preporuka za unapređenje stanja

Predlog mjera i preporuka za unapređenje stanja u oblasti klimatskih promjena i održivog razvoja:

- Ojačati institucionalne kapacitete institucija za implementaciju i praćenje Nacionalnog plana za prilagođavanje na klimatske promjene 2025-2035 (NPP), Strategije niskokarbonskog razvoja, Strategije održivog razvoja i drugih relevantnih dokumenata.
- Razviti i implementirati efikasan sistem za praćenje, izveštavanje i verifikaciju emisija gasova sa efektom staklene bašte - MRV. Praćenje emisija treba da bude u skladu sa međunarodnim obavezama Crne Gore, uključujući Okvirnu konvenciju UN o promjeni klime i Montrealski protokol, čime će se doprinijeti smanjenju emisija i postizanju ciljeva niskokarbonske ekonomije.
- Nastaviti sa usklađivanjem nacionalnih prioriteta održivog razvoja sa evropskim politikama, što uključuje implementaciju Strategije održivog razvoja, i implementaciju 17 ciljeva održivog razvoja Ujedinjenih nacija (SDGs).
- Podsticati međusektorsku saradnju sa drugim državnim organima, institucijama, organizacijama i zainteresovanim stranama u sprovođenju mjera u oblasti klimatskih promjena i održivog razvoja.
- U cilju boljeg praćenja napretka u oblasti klimatskih promjena, potrebno je uspostaviti MIV portal (monitoring, izveštavanje, verifikacija), kao i uspostavljanje MRV sistema za praćenje emisija gasova i trgovinu emisijskim jedinicama.
- Podrška za zelenu tranziciju i ekonomski razvoj, posebno za projekte koji promovišu zelenu ekonomiju, smanjenje emisije gasova i implementaciju inovacija u oblasti energetske efikasnosti, obnovljivih izvora energije, i jačanje buduće saradnje sa međunarodnim fondovima poput Zelenog klimatskog fonda i Adaptacionog fonda.
- Proširiti angažman svih relevantnih aktera, uključujući privatni sektor, lokalne zajednice i civilni sektor, u procesu izrade politika i mjera za ublažavanje i prilagođavanje klimatskim promjenama uz primjenu principa održivog razvoja. Transparentnost i pristup informacijama biće ključni za postizanje održivih rješenja.
- Iniciranje formiranja Koordinacionog tijela sa dvije tehničke radne grupe koje će sprovoditi sve aktivnosti vezane za klimatske promjene i održivi razvoj, uključujući sprovođenje nacionalnih strategija i međunarodnih obaveza. Osigurati bolje povezivanje sektorskih politika (energetika, saobraćaj, poljoprivreda, šumarstvo, upravljanje otpadom, industrija) sa klimatskim ciljevima, uključujući razvijanje i implementaciju planova za smanjenje emisija GHG.
- Postaviti ambicioznije ciljeve smanjenja emisija gasova sa efektom staklene bašte (GHG), kao i implementirati mjere za postizanje tih ciljeva u svim relevantnim sektorima.
- Usvojiti i u što skorijem roku otpočeti sa implementacijom Nacionalnog plana za prilagođavanje na klimatske promjene 2025-2035 (NPP), sa jasnim mjerama za prevenciju i smanjenje rizika od klimatskih nepogoda (poplave, suše, toplotni talasi);
- Dodatno usklađivati nacionalno zakonodavstvo sa pravnom tekovinom EU u oblasti klimatskih promjena.

Izveštaj o radu i stanju u upravnim oblastima Ministarstva ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera

- Finalizovati i usvojiti Strategiju niskougljeničnog razvoja, koja će obuhvatiti analizu potrebnih koraka i vremenskog okvira za postizanje klimatske neutralnosti, uzimajući u obzir specifične izazove i prilike koje se javljaju u različitim sektorima. Kroz ovaj pristup, Crna Gora će doprinijeti ispunjavanju međunarodnih obaveza, i stvaranju održivijeg i otpornijeg društva za buduće generacije.
- Dodatno sprovoditi edukativne kampanje i obuke za građane, preduzetnike i donosiocje odluka o važnosti klimatskih promjena i održivog razvoja.

Navedene preporuke uz kontinuiranu posvećenost mogu značajno doprinijeti smanjenju negativnog uticaja klimatskih promjena, zaštiti životne sredine i postizanju ciljeva održivog razvoja.

3.4. DIREKTORAT ZA MEĐUNARODNU SARADNJU I EU FONDVE

3.4.1. Direkcija za međunarodnu saradnju i EU integracije

1. Ostvareni ciljevi sadržani u Programu rada Vlade

Shodno Programu rada Vlade Crne Gore za 2024. godinu planirane su i realizovane sljedeće obaveze:

✓ usvojena su dva polugodišnja izvještaja o realizaciji Akcionog plana za ispunjavanje završnih mjerila u Poglavlju 27 - Životna sredina i klimatske promjene

Šesti izvještaj o realizaciji Akcionog plana za ispunjavanje završnih mjerila u Poglavlju 27 – Životna sredina i klimatske promjene, obuhvata izvještajni period septembar 2023 – februar 2024. U navedenom periodu planirana je realizacija 206 mjera od kojih su 124 mjere sa rokom dospelja za realizaciju i 82 mjera sa rokom kontinuirano. Izvještaj je usvojen na sjednici održanoj 19. aprila 2024.godine

Sedmi polugodišnji Izvještaj o realizaciji Akcionog plana za ispunjavanje završnih mjerila u Poglavlju 27 – Životna sredina i klimatske promjene, obuhvata period mart – avgust 2024. godine. U navedenom periodu planirana je realizacija 122 aktivnosti, koje obuhvataju 247 mjera od kojih su 151 mjere sa rokom dospelja za realizaciju i 96 mjera sa rokom kontinuirano. Izvještaj je usvojen 9. decembra 2024.godine.

Od 251 obaveze koja su predviđene Akcionim planom, 122 su realizovane, što predstavlja 48% ukupne realizacije. Veliki broj obaveza (105) je sa rokom kontinuirano, što znači da se one sprovode od momenta donošenja Akcionog plana i njihova realizacija će se pratiti sve do zatvaranja Poglavlja. Postoje i obaveze koje nisu dospjele za realizaciju i njih ima 9% (24).

2. Mjere i aktivnosti preduzete za izvršavanje postavljenih ciljeva

- Projekat izgradnje Eko - efikasne zgrade u Podgorici.
- Izgradnja Eko-efikasne zgrade u Podgorici je najznačajniji bilateralni projekat u oblasti životne sredine koji realizuju Ministarstvo ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera Crne Gore i Ministarstvo ekologije i energetske sigurnosti Italije. Projekat je počeo 2011. godine, a sredinom 2012.godine uspostavljen je poseban crnogorsko-italijanski finansijski instrument za zaštitu životne sredine (EMIF – Environment Montenegro-Italian Facility), u okviru kojeg se realizuje projekat.
- Nakon zastoja u realizaciji projekta od 2015.godine, krajem 2020.godine stvoreni su uslovi za nastavak projekta.
- Ministarstvo ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera dobilo je upotrebnu dozvolu od strane Ministarstva prostornog planiranja, urbanizma i državne imovine i predstavnici

Izveštaj o radu i stanju u upravnim oblastima Ministarstva ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera

Ministarstva su potpisali zapisnik o primopredaji objekta Eko-efikasne zgrade 30.07.2024.godine. Od ovog datuma počinje da teče garantni rok od dvije godine u kojem je Izvođač obavezan da ukloni sve uočene nedostatke.

- Zaključkom Vlade broj 10-010/24-4550 od 1. avgusta 2024.godine, Uprava za državnu imovinu je zadužena da obezbijedi prostorije za rad Ministarstva ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera, Ministarstva regionalno-investicionog razvoja i saradnje sa nevladinim organizacijama, Ministarstva rudarstva, nafte i gasa i Ministarstva socijalnog staranja, brige o porodici i demografiji do 1. septembra 2024.godine.
- Direkcija za međunarodnu saradnju i EU integracije je u 2024. godini prikupila i dostavila informacije o bilateralnoj saradnji MERS sa svim zemljama svijeta, kako za potrebe kabineta ministra, tako i ostalih institucija na državnom nivou.
- Direkcija je u 2024.godini pripremala i učešća ministra na različitim službenim putovanjima i događajima, što podrazumijeva komunikaciju sa organizatorima, različitim učesnicima, protokolom, diplomatskim predstavništvima, pripremu platforme, agende puta, teza za sastanke i izlaganja (na osnovu inputa direktorata), kao i ostale aktivnosti u cilju obezbjeđivanja adekvatne logistike (avio karte, smještaj, transfer, prevođenje i slično). Takođe, nakon puta se pripremaju i Vladi na uvid dostavljaju i izvještaji sa službenog putovanja.

3. Realizacija zaključaka Vlade

- Zaključak Vlade Crne Gore broj 08-053/24-1944/2 od 19. aprila 2024. godine i broj 10-053/24-6605/2 od 5. decembra 2024.godine, a koji se odnose na realizaciju završnih mjerila iz Akcionog plana u Poglavlju 27 – Životna sredina i klimatske promjene, su realizovani za izvještajni period.
- Zaključak Vlade broj 10-322/24-6935/2 od 13.12.2024. usvojila je Informaciju o neophodnosti izmirenja XVI privremene situacije iz sredstava donacije sa EMIF računa za objekat Eko-efikasne zgrade u Podgorici. Zaključak je realizovan.
- Zaključak Vlade broj 10-053/24-6788/2 od 05.12.2024. usvojila Informaciju o potpisivanju Pisma o namjeri za saradnju u oblasti životne sredine i klimatskih promjena između Ministarstva ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera Crne Gore i Ministarstva životne sredine, klimatskih promjena i energetike Republike Slovenije. Zaključak je realizovan.

3.4.2. Direkcija za EU fondove

Tokom 2024. godine, ključne aktivnosti odnosile su se na koordinaciju u pripremi projekata, pripremu tenderskih dokumentacija, učešće u procesu ugovaranja kroz evaluacione komisije, praćenje implementacije i izvještavanje o projektima i programima kroz Instrument za pretpristupnu podršku (IPA), kao i regularne horizontalne aktivnosti koje su u nadležnosti ove Direkcije.

Pored navedenog, Direkcija za EU fondove ima kontinuiranu ulogu i u ostalim programima Evropske unije (EU) –Investicioni okvir za Zapadni Balkan (Western Balkans Investment Framework), programi prekogranične saradnje i slično.

1. Godišnji akcijski program IPA 2016

- Projekat „Podrška u implementaciji i monitoringu u upravljanju vodama”
Vrijednost Ugovora: 3.549.500 €

Izveštaj o radu i stanju u upravnim oblastima Ministarstva ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera

Status: Završni sastanak Upravnog odbora projekta održan je 19. novembra 2024. godine, čime je projekat zvanično zatvoren, a ujedno i Godišnji akcioni program IPA 2016.

- Projekat „Podrška u pripremi projekata za sektor životne sredine i klimatskih akcija“
Vrijednost Ugovora: 3.234.000 €

Status: Završni sastanak Upravnog odbora projekta održan je 21. decembra 2024. godine, čime je projekat zvanično zatvoren, a ujedno i Godišnji akcioni program IPA 2016.

2. Instrument za evropsku integraciju (EUIF) 2017

- Priprema Nacionalnog plana upravljanja otpadom
Vrijednost Ugovora: 295.450 €
Status: Nacionalni plan upravljanja otpadom odobren je od strane korisnika projekta - Ministarstva ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera 11. juna 2024. godine, čime je projekat zvanično završen.

3. Godišnji akcijski program IPA 2021

- Podrška u uspostavljanju NATURA 2000 mreže u Crnoj Gori
Vrijednost ugovora: 1.290.000 €
Potpisan Ugovor (29. maj 2024 – 29. maj 2027). Prvi početni sastanak održan u junu 2024. godine, dok je u septembru održan prvi sastanak Upravnog odbora projekta. Projekat se sprovodi planiranom dinamikom.
- Tehnička podrška za jačanje kapaciteta u životnoj sredini
Indikativna vrijednost Projekta: 2.382.352 €
U okviru ovog projekta imamo četiri potprojekta (ugovora):
- EIONET (700.000 €)

Status: Započeta je druga faza tenderske procedure. Potpisivanje ugovora za ovaj projekat očekuje se tokom marta/aprila 2025. godine.

- INSPIRE (300.000 €)

Status: U decembru 2024. godine tenderska dokumentacija dostavljena Upravi za kapitalne projekte na dalje procesuiranje.

- Tehnička podrška za pregovaračko Poglavlje 27 (1.400.000 €)

Status: Inovirana verzija projektnog zadatka dostavljena je Upravi za kapitalne projekte u decembru 2024. godine, na dalje procesuiranje prema Delegaciji EU. Nakon odobravanja projektnog zadatka od strane Delegacije EU, predstoji pokretanje druge faze tenderske procedure.

- Strateško planiranje i implementacija

Status: Započeta je priprema tenderske dokumentacije za ovaj projekat (projektni zadatak). Vrijednost projekta biće naknadno definisana, nakon donošenja odluke o statusu projekta „Nabavka višenamjenskog plovila i opreme za istraživanje“.

4. Nabavka višenamjenskog plovila i opreme za istraživanje

Indikativna vrijednost Projekta: 3.500.000 €

Izvještaj o radu i stanju u upravnim oblastima Ministarstva ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera

Evaluacija tendera završena. Tender zvanično poništen.

5. Godišnji akcioni program IPA 2024

Akcionni dokument „Podrška EU jačanju kapaciteta u sprovođenju Zelene agende u Crnoj Gori“ odobren je od strane Evropske komisije (EK) u septembru 2024. godine, dok je Finansijski sporazum između Vlade Crne Gore i EK za IPA 2024 Akcioni program, potpisan 13. decembra 2024. godine. U okviru ovog Akcionog dokumenta imamo jedan rezultat (jedan projekat koji će se realizovati) - Tehničku podršku za pripremu projekata u Sektoru za životnu sredinu i klimatske promjene u Crnoj Gori (PPF), u iznosu od 6.000.000 €.

6. Operativni program 2024 – 2027

Operativni program za oblast životne sredine i klimatskih promjena odobren je 5. avgusta 2024. godine od strane Evropske Komisije. Slijedi dobijanje akreditacije za ovaj Operativni program (OP) od strane Evropske Komisije, nakon čega će se pristupiti potpisivanju Finansijskog sporazuma između Evropske Komisije i Vlade Crne Gore. Upravljačko tijelo za ovaj operativni program biće Ministarstvo ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera. Takođe, u saradnji sa Ministarstvom finansija i Kancelarijom Nacionalnog IPA koordinatora, preduzete su aktivnosti na uspostavljanju operativne strukture, koja će biti odgovorna za sprovođenje ovog Operativnog programa.

7. Horizontalne aktivnosti/Task management

U okviru IPA poslova spada i niz horizontalnih aktivnosti i obaveza, koje se izvršavaju na redovnoj osnovi, a u skladu sa instrukcijama i obrascima iz Priručnika o procedurama (MoP¹). Najviše obaveza iz ovog dijela poslova se izvršava u periodu decembar/januar svake godine, kada se priprema Godišnja izjava o upravljanju, sa potrebnom pratećom dokumentacijom, za svaki pojedinačni IPA godišnji akcioni program. U istom periodu potrebno je izraditi Godišnji plan rada za tekuću godinu (za koji se vrši polugodišnje i godišnje praćenje), Analizu opterećenosti poslova za tekuću godinu i projekciju za naredne dvije godine (za koji se vrši polugodišnje i godišnje praćenje), plan zapošljavanja nedostajućih pozicija prema Analizi opterećenosti poslova, plan obuka za tekuću godinu prema analizi potreba svakog zapošljenog pojedinačno, priprema IT akcionog plana.

Takođe, u periodu oktobar – decembar 2024. godine, Direkcija za EU fondove preduzela je niz aktivnosti u cilju pripreme neophodne dokumentacije za potrebe revizija koje su sprovedene u navedenom periodu, i to:

- Verifikacija na licu mjesta Upravljačkog tijela (NIPAK) za Godišnji akcioni program 2021.
- Revizija Revizorskog tijela za Godišnji akcioni program 2021.
- Revizija Evropske komisije (DG NEAR) za Godišnji akcioni program 2024 i Operativni program za period 2024 -2027.

3.5. DIREKTORAT ZA RAZVOJ SJEVERA

Sve aktivnosti koje su realizovane u okviru Direktorata sprovedene u skladu sa važećim zakonskim okvirom i propisima. Direktorat je posvećen dosljednoj primjeni svih relevantnih zakona, propisa i standarda, a sve planirane mjere i aktivnosti, uključujući izradu strateških dokumenata, istraživanje javnog mnjenja i formiranje radnih grupa, podrazumijevaju striktno poštovanje važeće legislative. U

¹ Priručnik o procedurama (Manual of Procedures), izrađuje kancelarija Nacionalnog službenika za ovjeravanja (NAO), za svaki IPA finansijski period posebno, a u obavezi su da ga primjenjuju IPA jedinice u svim državnim institucijama.

Izveštaj o radu i stanju u upravnim oblastima Ministarstva ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera

okviru tih aktivnosti, posebna pažnja je posvećena usklađivanju sa zakonodavnim normama koje regulišu ekološki razvoj, zaštitu životne sredine, održivi razvoj i druge oblasti od strateškog značaja za sjeverni region.

Sve aktivnosti koje je Direktorat preduzeo u velikoj mjeri usklađene sa širim ciljevima i prioritetima Vlade, posebno u kontekstu razvoja sjevernog regiona Crne Gore.

Iako konkretni zaključci Vlade nisu bili direktno spomenuti, preduzete aktivnosti kao što su izrada Strategije razvoja sjevera, istraživanje javnog mnjenja, formiranje interresorne radne grupe i organizacija radionica i edukativnih događaja, jasno ukazuju na usmjerenost na ciljeve dugoročnog razvoja i održivosti. Ove inicijative su u skladu sa opštim pravcima razvoja koje je Vlada postavila, a njihove realizacije doprinose implementaciji šireg političkog okvira.

Direktorat nastavlja pratiti relevantne smjernice i zaključke Vlade i osigurava da svi predloženi projekti i aktivnosti budu u skladu sa njenim strateškim ciljevima i prioritetima.

Pokrenute su aktivnosti na izradi Strategije razvoja sjevera, koja će predstavljati sveobuhvatni dokument koji definiše dugoročnu viziju i ključne ciljeve za ekološki i održivi razvoj sjevernog regiona, postavljajući temelj za razvoj na svim nivoima – od zaštite prirodnih resursa do unapređenja infrastrukture i životnog standarda. Dokument će se bazirati na temeljnoj analizi trenutnog stanja i identifikaciji oblasti sa najvećim potencijalom za razvoj, kako bi se stvorili uslovi za održivi rast u skladu sa zaštitom životne sredine.

Planirano je istraživanje javnog mnjenja, koje će istražiti potrebe sjevera Crne Gore, kako bi se dobila što bolja platforma za izgradnju Strategije, kroz sprovođenje ankete sa hipotezama, sa posebnim akcentom na izazove i mogućnosti razvoja sjevernog regiona, kao i predlog projekta vezanog za dodatno obrazovanje i edukacije za razvoj sjevera. Poseban akcenat biće stavljen na identifikaciju specifičnih potreba vezanih za obrazovanje i dodatnu obuku, čime bi se stvorila osnova za planiranje novih edukativnih programa i inicijativa koje mogu unaprijediti ljudske resurse u tom regionu.

U planu je formiranje sveobuhvatne interresorne radne grupe u cilju izrade strateškog dokumenta za razvoj sjevera, kao i organizacija što većeg broja radionica i edukativnih događaja na sjeveru Crne Gore. Ova grupa biće sastavljena od stručnjaka iz različitih oblasti – od zaštite životne sredine, preko infrastrukture, do društvenih i ekonomskih pitanja. Cilj grupe biće koordinacija i zajednički rad na izradi i implementaciji strateškog dokumenta. Takođe, planira se organizacija različitih radionica i edukativnih događaja na sjeveru, kako bi se okupili ključni akteri iz lokalnih zajednica, akademske zajednice i privrede, koji će aktivno učestvovati u definisanju prioriteta za budući razvoj.

Planirano je osmišljavanje i sprovođenje zajedničkih akcija i saradnja sa ostalim ministarstvima u cilju daljeg razvoja sjevernog regiona. Ove akcije će se fokusirati na oblasti kao što su infrastruktura, turizam, poljoprivreda i ekologija, kako bi se stvorila sinergija između različitih sektora. Takođe, predložene su inicijative za međuresornu koordinaciju, kako bi se omogućilo efikasno sprovođenje projekata i osigurala odgovarajuća podrška razvoju sjevernog regiona kroz zajedničke resurse i strategije.

3.6. ODJELJENJE ZA EKOLOŠKU INSPEKCIJU

U izvještajnoj godini Ekološka inspekcija je realizovala svoje aktivnosti u okviru propisanih nadležnosti, a u skladu sa Godišnjim programom rada i dinamičkim planovima rada.

Izveštaj o radu i stanju u upravnim oblastima Ministarstva ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera

Ukidanjem Uprave za inspekcijske poslove, Ministarstvo ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera je preuzelo ekološku inspekciju 01.10.2024.godine.

Ekološka inspekcija u Ministarstvu ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera funkcioniše u okviru unutrašnje organizacione jedinice - Odjeljenje za ekološku inspekciju. Usvojen je Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta u ministarstvu 25.11. 2024.godine, prema kojoj je u Odjeljenju za ekološku inspekciju sistematizovano 15 radnih mjesta (14 radnih mjesta za ekološke inspektore i 1 radno mjesto za samostalnog savjetnika III). Od toga broja popunjeno je osam radnih mjesta za ekološke inspektore i jedno radno mjesto za samostalnog savjetnika III, koji sprovode nadzor na cijeloj teritoriji Crne Gore.

3.6.1.Nadležnosti rada ekološke inspekcije

Ekološka inspekcija sprovodi nadzor nad: Zakonom o životnoj sredini, Zakonom o upravljanju otpadom, Zakonom o zaštiti vazduha, Zakonom o procjeni uticaja na životnu sredinu, Zakonom o zaštiti prirode, Zakonom o zaštiti od buke u životnoj sredini, Zakonom o strateškoj procjeni uticaja na životnu sredinu, Zakonom o hemikalijama, Zakonom o nacionalnim parkovima, Zakonom o industrijskim emisijama, Zakonom o zaštiti od jonizujućeg zračenja i radijacionoj sigurnosti, Zakonom o zaštiti od nejonizujućih zračenja, Zakonom o odgovornosti za štetu u životnoj sredini, Zakonom o biocidnim proizvodima, Zakon o zaštiti od negativnog uticaja klimatskih promjena, Zakon o stranim invazivnim vrstama, Zakonom o genetski modifikovanim organizmima, kao i nad velikim brojem podzakonskih akata donesenih u cilju primjene navedenih zakona.

3.6.2.Inspekcijski nadzor ekološke inspekcije

Ekološka inspekcija je u izvještajnom periodu 01.01. - 31.12.2024 godine izvršila 1.831 inspekcijskih pregleda u kojima je utvrdila 708 nepravilnosti.

Podaci iz nadzora

Broj inspekcijskih pregleda	1.831
- redovni	747
- po inicijativi	503
- kontrolni	583
Broj utvrđenih nepravilnosti	708
Broj ukazivanja	156
Broj rješenja	418
Broj prekršajnih naloga	10
Iznos izrečenih novčanih kazni prekršajnim nalogima	8.090
Broj zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka	60
Broj rješenja o novčanom kažnjavanju	38
Iznos izrečenih novčanih kazni rješenjem	50.900 eura
Broj krivičnih prijava	17

Tabela br. 3.Inspekcijski pregledi ekološke inspekcije

U izvještajnoj godini utvrđeno je ukupno 708 nepravilnosti, a najčešće su se odnosile na: obavljanje djelatnosti bez dozvole i saglasnosti nadležnih organa; kvalitet tehnoloških voda ne odgovara

Izveštaj o radu i stanju u upravnim oblastima Ministarstva ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera

uslovima za ispuštanje u javnu kanalizaciju i prirodni recipijent propisan zakonom (kada obaveza kontrole kvaliteta otpadnih voda proizilazi iz Elaborata o procjeni uticaja na životnu sredinu); obavljanje djelatnosti u zaštićenom prirodnom dobru bez dozvole nadležnih organa; držanje zaštićenih vrsta u zatočeništvu bez dozvola ili u neadekvatnim uslovima, kvalitet ispuštenih gasova iz ložišta i drugih tehnoloških ispusta ne odgovara uslovima propisanim zakonom; nepreduzimanje mjera iz Elaborata o procjeni uticaja na životnu sredinu; upravljanje otpadom na način kojim se stvara negativan uticaj na životnu sredinu; nepostupanje po planovima i programima na koje je data saglasnost od strane nadležnih organa; nesprovođenje monitorng segmenata životne sredine; povećan nivo buke u životnoj sredini; nedostavljanje podataka iz katastra zagađivača nadležnom organu; nevršenje zdravstvenih pregleda profesionalno izloženih lica koja rade u zoni zračenja; nevršenje dozimetrijskih ispitivanja, kontrole radne sredine i mjerenja u cilju sprovođenja programa osiguranja i kontrole kvaliteta za izvore jonizujućeg zračenja; neposjedovanje rješenja o ispunjenosti propisanih uslova za korišćenje izvora jonizujućeg zračenja, neadekvatno skladištenje hemikalija, promet hemikalija bez dozvole nadležnog organa, nedostavljanje obavještenja o seveso postrojenjima, mjerenje nivoa nejonizujućeg zračenja i drugo.

U cilju otklanjanja utvrđenih nepravilnosti (708), inspektori su izrekli 156 mjere ukazivanja i donijeli 418 rješenja. U izvještajnom periodu, donijeto je 38 zaključka koja se odnose na izricanje novčanih kazni zbog neizvršenja rješenja (u ukupnom iznosu od 50.900 €). Podnijeto je 17 krivičnih prijava.

Ekološka inspekcija podnijela je Agenciji za zaštitu životne sredine tri zahtjeva za pokretanje postupaka utvrđivanja štete ili neposredne opasnosti od štete u životnoj sredini.

U izvještajnom periodu, ekološka inspekcija je postupala i po zahtjevima Agencije za zaštitu životne sredine, a vezano za pokrenute postupke utvrđivanja štete ili neposredne opasnosti od štete koje je Agencija pokrenula po službenoj dužnosti, i u vezi sa tim je istoj u više predmeta dostavljena tražena dokumentacija ili su preduzimanje odgovarajuće radnje shodno nadležnostima ekološke inspekcije.

Za počinjene prekršaje u izvještajnoj godini inspektori su izdali deset prekršajnih naloga u ukupnom novčanom iznosu od 8.900 €.

Pored izdatih prekršajnih naloga, inspektori su područnim sudovima za prekršaje podnijeli 60 zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka.

U izvještajnom periodu podnešene su 503 inicijative civilnog sektora, NVO organizacija i subjekata nadzora po kojima je Ekološka inspekcija vršila inspekcijske nadzore, a koje su se najčešće odnosile na: oblast uklanjanja otpada, realizaciju mjera iz elaborata o procjeni uticaja na životnu sredinu, buku i izvođenje radova u zaštićenim područjima.

3.6.3. Učešće u radnim grupama

Radna grupa za izradu Zakona o zaštiti prirode.

Ekološka inspekcija je, preko svojih predstavnika i kroz vršenje nadzora koji ima za cilj obezbjeđivanje pravilne primjene zakona usklađenih sa propisima EU, direktno uključena u pregovaračka poglavlja - 27 i 15.

Izveštaj o radu i stanju u upravnim oblastima Ministarstva ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera

3.7. SLUŽBA ZA PRAVNE I OPŠTE POSLOVE

3.7.1. Slobodan pristup informacijama, mirno rješavanje radnih sporova

Ministarstvo ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera u 2024.godini je donijelo Vodič za slobodan pristup informacijama broj 111-011/24-2799/1 od 10.12.2024.godine, jer je shodno Uredbi o organizaciji i načinu rada državne uprave ("Službeni list Crne Gore", br. 98/23, 102/23, 113/23, 71/24, 72/24, 90/24, 93/24, 93/24, 104/24, 117/24) osnovano dana 23.07. 2024.godine.

Po osnovu Zakona o slobodnom pristupu informacijama Službi za pravne i opšte, poslove u periodu od 23.07.- 31.12.2024. godine, podnijeto je ukupno 17 zahtjeva, od kojih su:

- tri zahtjeva usvojena
- tri zahtjeva su djelimično usvojena
- devet zahtjeva je odbijeno
- po jednom zahtjevu je dostavljeno obavještenje o linku na kojem se mogu pronaći podaci
- jedan zahtjev je proslijeđen nadležnom organu na dalje postupanje

Tokom izvještajnog perioda podnijeto je pet žalbi na rješenja po Slobodnom pristupu informacijama, od kojih su tri žalbe odbijene, a za dvije žalbe je u toku drugostepeni postupak.

U skladu sa Zakonom o mirnom rješavanju radnih sporova pred Agencijom za mirno rješavanje radnih sporova nije bilo podnijetih zahtjeva.

3.7.2. Zaštitnik imovinsko-pravnih odnosa

U Službi za pravne i opšte poslove u izvještajnom periodu bilo je četiri zahtjeva Zaštitnika imovinsko pravnih interesa.

S obzirom da Ministarstvo nije bilo nadležno u tri slučaja predmetni zahtjevi su proslijeđeni nadležnom organu, dok je po jednom zahtjevu odlučeno.

3.7.3. Opšti poslovi, žalbe, uvjerenja, rješenja, ugovori i druge aktivnosti

Postupajući po podnijetim zahtjevima za izdavanje uvjerenja/potvrda, za izvještajni period, izdato je šest potvrda/uvjerenja o podacima o kojima se vode službene evidencije, po članu 33 ZUP-a.

Za izvještajni period po podnijetim zahtjevima izdato je 14 rješenja od kojih: 10 rješenja o korišćenju godišnjeg odmora i četiri rješenja o korišćenju plaćenog odsustva. Tokom izvještajnog perioda podnošeni su, na mjesečnom nivou, izvještaji za obračun zarada Službi za ekonomsko-finansijske poslove i javne nabavke, sa pratećom dokumentacijom. Kod Poreske uprave podnijeto je ukupno 102 prijave i 67 odjava.

U Ministarstvu ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera u izvještajnom periodu sačinjeno je ukupno 23 ugovora i to:

- Ugovori o dopunskom radu - 22
- Ugovori o djelu - 32
- Sporazumni raskid ugovora o djelu - 1

Izveštaj o radu i stanju u upravnim oblastima Ministarstva ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera

U Službi za pravne i opšte poslove u izvještajnom periodu nije bilo uloženi žalbi na rješenja o pravima i obavezama službenika i namještenika po osnovu rada.

U skladu sa članom 61a Uredbe o organizaciji i načinu rada državne uprave ("Službeni list Crne Gore", br. 98/23, 102/23, 113/23, 71/24, 72/24, 90/24, 93/24, 93/24, 104/24, 117/24) ministarstvo je donijelo Odluku o preuzimanju 51 državnog službenika i namještenika Ministarstva turizma, pravnog sledbenika Ministarstva turizma, ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera.

Služba za pravne i opšte poslove je u izvještajnom periodu podnosila Predloge Vladi Crne Gore za razrješenje i imenovanje predsjednika i članova Upravnog odbora DOO Fond za zaštitu životne sredine i JP za Nacionalne parkove Crne Gore, kao i predlog za razrješenje i imenovanje direktora JP za Nacionalne parkove Crne Gore.

3.8. SLUŽBA ZA UPRAVLJANJE LJUDSKIM RESURSIMA

3.8.1. Realizovane aktivnosti

Uredbom o organizaciji i načinu rada državne uprave ("Sl. list Crne Gore" br. 98/23) koja je stupila na snagu dana 25.11.2024. godine, utvrđena je nova organizacija državne uprave, na osnovu koje je formirano Ministarstvo ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera. Imajući u vidu obavezu novoformiranog Ministarstva u vezi donošenja akta o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji, realizovane su aktivnosti na njegovom donošenju.

Vlada Crne Gore na sjednici od 15. novembra 2024. godine je utvrdila, Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji, kojim je sistematizovano 136 službeničkih i namješteničkih mjesta (uključujući mjesto ministra i dva državna sekretara). Na osnovu usvojenog Pravilnika o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji Ministarstva ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera, realizovane su aktivnosti na donošenju rješenja o raspoređivanju i rješenja o zaradi državnih službenika.

U cilju kontinuiranog rada ovog organa, Vlada Crne Gore na predlog ministra ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera imenovala je dva državna sekretara i tri vršioca dužnosti iz kategorije visoko rukovodnog kadra- VD direktora direktorata Ministarstva.

Na osnovu Uredbe o ocjenjivanju državnih službenika i namještenika ("Službeni list Crne Gore", br. 16/19) i Zakona o državnim službenicima i namještenicima, Služba za upravljanje ljudskim resursima, preduzela je aktivnosti na ocjenjivanju zaposlenih za 2024. godinu, koje je realizovano u zakonskom roku i u tom cilju pripremila 38 rješenja za godišnje ocjenjivanje preuzetih službenika.

Sve planirane aktivnosti koje su u nadležnosti Službe za upravljanje ljudskim resursima su blagovremeno i uspješno realizovane.

3.8.2. Stručno usavršavanje službenika

Služba za upravljanje ljudskim resursima izvršila je prijavljivanje službenika na razne tematske obuke u skladu sa Programom Uprave za ljudske resurse ili drugih organizatora. Prilikom preuzimanja službenika od Ministarstva turizma, pravnog sledbenika Ministarstva turizma, ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera, sumirani su i podaci od 23.07.2024. godine o izvještajima, i pohađanjima, kako na opšti tako i na stručni program organizovano od strane Uprave za ljudske resurse. Ukupan broj polaznika na sve vidove programa je 42.

Izveštaj o radu i stanju u upravnim oblastima Ministarstva ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera

3.9. SLUŽBA ZA EKONOMSKO- FINANSIJSKE POSLOVE I JAVNE NABAVKE

3.9.1. Aktivnosti iz oblasti ekonomsko-finansijskih poslova

Planirani budžet Ministarstva ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera za 2024. godinu, iznosio je 1.663.380,06€.

Tekući budžet Ministarstva ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera, iznosio je, nakon svih preusmjeravanja u toku 2024. godine 1.928.569,28€, realizovano je 2.301.158,19€.

Uredbom o organizaciji i načinu rada državne uprave ("Službeni list Crne Gore", br. 71/24 od 23.07.2024. godine) formirano je Ministarstvo ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera.

Napomena: Iznosi u tabeli uključuju i sredstva donacija u ukupnom iznosu od 1.095.346,23€.

Preusmjerjenja prema drugim potrošačkim jedinicama i sa drugih potrošačkih jedinica Ministarstvu:

- Vlada Crne Gore je na sjednici održanoj 26. decembra 2024. godine odobrila preusmjeravanje sredstava u iznosu od 97.217,91€ sa potrošačke jedinice Ministarstvo ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera na potrošačku jedinicu Ministarstvo vanjskih poslova, sredstva su bila neophodna za potrebe isplate obaveza po osnovu Sporazuma o upućivanju zaposlene Ministarstva ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera na rad na određeno vrijeme u Misiji Crne Gore pri Evropskoj Uniji u Briselu na period od četiri godine.
- Vlada Crne Gore je na sjednici održanoj 13. decembra 2024. godine razmotrila informacije o preusmjeravanju ostvarenih ušteda i obezbjeđenju nedostajućih sredstava kod određenih potrošačkih jedinica koje je dostavilo Ministarstvo finansija, pa je shodno tome odobrila preusmjerjenje sredstava u iznosu od 265.189,22€ eura na potrošačku jedinicu Ministarstvo ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera za izvršenje tekućih obaveza.

Sve dospjele obaveze prema međunarodnim organizacijama (kontribucije) plaćene su u cjelosti u iznosu od 18.779,92€.

Napomena svi zahtjevi dostavljeni na plaćanje Ministarstvu finansija realizovani su.

Izveštaj o radu i stanju u upravnim oblastima Ministarstva ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera

Zakon o budžetu za 2024. godinu					
			Tekući	Plaćeno	Realizovano
BUDŽET	4111	Bruto zarade	436,715.44 €	288,266.85 €	66.0%
BUDŽET	4122	Naknada za stanovanje	149.55 €	- €	0.0%
BUDŽET	4124	Jubilarne nagrade	1,075.00 €	- €	0.0%
BUDŽET	4125	Otpremnine	675.00 €	- €	0.0%
BUDŽET	4127	Ostale naknade	33,708.54 €	12,075.18 €	35.8%
BUDŽET	4131	Administrativni materijal	13,202.93 €	8,699.88 €	65.9%
BUDŽET	4132	Materijal za zdravstvenu zaštitu	120.00 €	- €	0.0%
BUDŽET	4133	Materijal za posebne namjene	1,298.80 €	105.00 €	8.1%
BUDŽET	4134	Rashodi za energiju	675.00 €	- €	0.0%
BUDŽET	4135	Rashodi za gorivo	11,645.96 €	920.28 €	7.9%
BUDŽET	4141	Službena putovanja	53,577.15 €	34,797.15 €	64.9%
BUDŽET	4142	Reprezentacija	2,372.26 €	400.28 €	16.9%
BUDŽET	4143	Komunikacione usluge	12,172.78 €	5,230.59 €	43.0%
BUDŽET	4144	Bankarske usluge i negativne kursne razlike	3,185.13 €	2,142.50 €	67.3%
BUDŽET	4146	Advokatske, notarske i pravne usluge	1,487.50 €	- €	0.0%
BUDŽET	4147	Konsultantske usluge	438,403.10 €	234,076.36 €	53.4%
DONACIJA	4147	Konsultantske usluge	4.00 €	1,095,346.23 €	-

Izveštaj o radu i stanju u upravnim oblastima Ministarstva ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera

BUDŽET	4148	Usluge stručnog usavršavanja	1,675.10 €	- €	0.0%
BUDŽET	4149	Ostale usluge	150,823.11 €	71,413.26 €	47.3%
BUDŽET	4152	Tekuće održavanje građevinskih objekata	29,166.70 €	29,165.96 €	100.0%
BUDŽET	4153	Tekuće održavanje opreme	8,796.26 €	3,916.99 €	44.5%
BUDŽET	4161	Kamate rezidentima	5,807.07 €	- €	0.0%
BUDŽET	4171	Zakup objekata	4,640.00 €	- €	0.0%
BUDŽET	4181	Subvencije	1.00 €	- €	0.0%
BUDŽET	4191	Izdaci po osnovu ugovora o djelu	103,708.15 €	86,254.86 €	83.2%
BUDŽET	4192	Izdaci po osnovu troškova sudskih postupaka	989.10 €	- €	0.0%
BUDŽET	4193	Izrada i održavanje softvera	44,717.50 €	3,985.74 €	8.9%
BUDŽET	4194	Osiguranje	5,042.80 €	- €	0.0%
BUDŽET	4195	Kontribucije za članstvo	18,787.55 €	18,779.92 €	100.0%
BUDŽET	4196	Komunalne naknade	675.00 €	- €	0.0%
BUDŽET	4197	Kazne	0.50 €	- €	0.0%
BUDŽET	4198	Takse	0.50 €	- €	0.0%
BUDŽET	4199	Ostalo	38,981.55 €	36,657.60 €	94.0%
BUDŽET	4312	Transferi obrazovanju	- €	- €	-
BUDŽET	4314	Transferi nevladinim organizacijama	303,892.50 €	221,574.98 €	72.9%
BUDŽET	4315	Transferi političkim partijama,	0.05 €	- €	0.0%

Izveštaj o radu i stanju u upravnim oblastima Ministarstva ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera

		strankama i udruženjima			
BUDŽET	4316	Transferi za jednokratne socijalne pomoći	0.50 €	- €	0.0%
BUDŽET	4318	Ostali transferi pojedincima	22,420.25 €	900.00 €	4.0%
BUDŽET	4319	Ostali transferi institucijama	- €	- €	-
BUDŽET	4324	Transferi opštinama	122,917.32 €	92,917.32 €	75.6%
BUDŽET	4326	Transferi javnim preduzećima	0.25 €	- €	0.0%
BUDŽET	4415	Izdaci za opremu	28,326.48 €	26,795.86 €	94.6%
BUDŽET	4418	Izdaci za kupovinu HOV	1.00 €	- €	0.0%
BUDŽET	4630	Otplata obaveza iz prethodnog perioda	26,735.90 €	26,735.40 €	100.0%
UKUPNO			1,928,574.28 €	2,301,158.19 €	119.32%

Tabela br.4. Pregled realizacije budžeta

3.9.2. Aktivnosti iz oblasti javnih nabavki

U 2024. godini sprovedene su dvije jednostavne nabavke preko ESJN.

✓ **Jednostavne nabavke preko ESJN sistema**

- Nabavka usluga fotokopiranja.
- Nabavka usluga prevođenja.
- Nabavka usluga putničkih agencija--nabavka usl. snabdijevanja aviokartama rezerv., kupov. i isporuka avio karata i rezerv. organiz. hotelskog smještaja.
- Nabavka usluga štampanja.
- Nabavka usluga izrade stručnih osnova za tri pravilnika iz oblasti radijacione i nuklearne bezbjednosti.
- Nabavka usluga izrade „Analize o daljem upravljanju iskorišćenim zatvorenim radioaktivnim izvorima i radioaktivnim otpadom.“
- „Evaluacija Strategije zaštite od jonizujućih zračenja, radijacione sigurnosti i upravljanja radioaktivnim otpadom za period 2017-2021.“

U toku izvještajnog perioda Ministarstvo je sačinilo u skladu sa Zakonom o javnim nabavkama:

- Godišnji izvještaj.

Izveštaj o radu i stanju u upravnim oblastima Ministarstva ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera

- Metodologiju analize rizika u vršenju kontrole u postupcima javnih nabavki Ministarstva ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera i
- Evidenciju o sukobu interesa, odnosno kršenju antikorupcijskog pravila.

Zaključena su četiri Ugovora za jednostavne nabavke do 8.000,00 € bez PDV-a i to:

- Nabavka kancelarijskog namještaja.
- Nabavka kompjuterske opreme.
- Nabavka usluge pripreme podataka o koncentracijama radona u stanovima u Crnoj Gori za unos u Evropsku mapu radona.
- Nabavka usluge pripreme podataka o koncentracijama radona u stanovima u Crnoj Gori za unos u Evropsku mapu radona.

✓ **Centralizovane javne nabavke**

- Posebni ugovor -Nabavka kancelarijskog materijala - Partija 1- Administrativni materijal.
- Posebni ugovor -Nabavka kancelarijskog materijala - Partija 2 - Potrošni materijal proizveden od strane proizvođača opreme.
- Posebni ugovor -Nabavka kancelarijskog materijala - Partija 3- Potrošni materijal proizveden od strane proizvođača robe.
- Posebni ugovor -Nabavka kancelarijskog materijala - Partija 4 – papir i papirni proizvodi.
- Posebni ugovor -Nabavka kancelarijskog materijala - Partija 5 - Štampani materijal.
- Posebni ugovor- osiguranje zaposlenih.

Izveštaj o radu i stanju u upravnim oblastima Ministarstva ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera

4. IZVJEŠTAJ INSTITUCIJA NAD KOJIMA MINISTARSTVO EKOLOGIJE, ODRŽIVOG RAZVOJA I RAZVOJA SJEVERA VRŠI NADZOR

4.1. AGENCIJA ZA ZAŠTITU ŽIVOTNE SREDINE

4.1.1. Sektor za monitoring životne sredine

Sektor za monitoring životne sredine izradio je: Informaciju o stanju životne sredine u Crnoj Gori za 2023. godinu koja je usvojena od strane Vlade Crne Gore i dostupna na linku: [Informacija-o-stanju-zivotne-sredine-za-2023.-godinu.pdf \(epa.org.me\)](#). Program monitoringa životne sredine Crne Gore za 2025. godinu, Program praćenja kvaliteta tečnih goriva naftnog porijekla za 2024/25. godinu. Takođe, realizovano je i sakupljanje podataka za ažuriranje EMEP/EEA i GHG inventara. Sektor je uzeo učešće u izradi I Transparentnog Dvogodišnjeg izvještaja o klimatskim promjenama (BUR) i IV Nacionalne komunikacije, Poglavlje GHG Inventar (1990-2022), kontinuirani monitoring kvaliteta vazduha, učešće u aktivnostima na mjerjenju (monitoringu) koncentracije alergena polena, kao i izvještavanju o izmjenjenim vrijednostima koncentracija alergena polena u vazduhu. Zaposleni u sektoru monitoringa su članovi radne grupe za izradu PRTR-a, i pohađali su inicijalnu obuku na ovu temu. Kada je riječ o učešću u realizaciji projekata pomenutemo: projekat MEP&M; rad na prijavi za projekat CRABOOST, na kojem je Agencija partner; organizacija i prikupljanje podataka za pripremu Nacionalnog Akcionog Plana za sprečavanje zagađenja mora sa izvora sa kopna, kao i izračunavanje NBB (nacionalni obrazac za prikupljanje podataka za inventar postojećih/novih izvora zagađenja); koordinacija Morske Nature, komunikacija sa kolegama iz HMZ, ukoliko ima spornih pitanja; učešće na Interreg IPA CBC Croatia – Bosnia and Herzegovina – Montenegro projektu SMART-Water; učešće u aktivnostima na projektu Interreg VI-A IPA Programa Hrvatska – Bosna i Hercegovina – Crna Gora 2021– 2027 za projekat AllerShield; učešće Inventarskog tima iz sektora za Monitoring životne sredine u CIBIT projektu koji realizuje Ministarstvo ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera; učešće u projektu Tratolow koji je usmjeren ka uspostavljanju kapaciteta u oblasti životne sredine i klimatskih promjena u zemljama zapadnog Balkana i Turske, učešće na Projektu nabavke višenamjenskog istraživačkog broda sa Ministarstvom ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera; učešće na Projektu izrade strateških karata buke sa Akcionim planovima - sa Ministarstvom ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera. Takođe, nastavljena je saradnja sa međunarodnim organizacijama u vidu učešća na sastancima Nacionalnih Referentnih Centara (NRC) za izvještavanje prema Evropskoj Agenciji za životnu sredinu (EEA), kao i izvještavanje prema relevantnim međunarodnim organizacijama.

4.1.2. Sektor za zaštitu prirode

Sektor za zaštite prirode u 2024. godini radio je na realizaciji studija revizije za: NP Skadarsko jezero, NP Durmitor i NP Lovćen; studije revizije za zaštićena područja u zoni i van zone Morskog dobra koje su 1968. godine stavljene pod zaštitu rješenjem Zavoda za zaštitu prirode; studiji revizije spomenika prirode "Lipska pećina" u Prijestonici Cetinje i studiji revizije za Đalovića klisuru. Takođe, tokom 2024. godine Agencija za zaštitu životne sredine realizovala je terenska istraživanja za izradu sledećih studija zaštite: nacrt Studije zaštite za rijeku Mrtvicu sa okolinom; nacrt Studije zaštite za Kapetanovo i Brničko jezero; nacrt Studije zaštite rijeke Čehotine na teritoriji opštine Bijelo Polje, nacrt Studije zaštite park šume Dulovina, studije zaštite lokaliteta Sopot i Dražin vrt, nacrt Studije zaštite Lukavice sa Malim i Velikim Žurimom - Opština Nikšić, nacrt Studije zaštite - Zabran kralja Nikole u Nikšiću. Pokrenut je postupak

Izveštaj o radu i stanju u upravnim oblastima Ministarstva ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera

preventivne zaštite Valdanosa i Maslinade u Ulcinju. Aktivnosti na izradi Crvene liste riba, Crvene liste biljaka, Crvene liste gljiva, Crvene liste odonata, Crvene liste ekosistema, Monografije "Zaštićena prirodna baština Crne Gore", dok je izrađena lista zaštićenih vrsta biljaka, životinja i gljiva, neophodna za reviziju Rješenja o stavljanju pod zaštitu ugroženih vrsta biljaka, životinja i gljiva "Sl. list RCG 76/06". Realizovana je i koordinacija istraživanja u svrhu prikupljanja podataka za Natura 2000 staništa i vrste, uključujući ptice u Crnoj Gori. Kroz redovne aktivnosti realizovano je: davanje mišljenja za izradu planova i programa (PUP, DUP, programa privremenih objekata), davanje mišljenja na Planove upravljanja za Nacionalne parkove, davanje stručnih mišljenja prema Sektoru za izdavanje dozvola i saglasnosti za radnje, aktivnosti i djelatnosti u zaštićenim područjima, davanje mišljenja na Nacrt planskih dokumenata, davanje stručnih mišljenja za izdavanje dozvole za sakupljanje, korišćenje i promet nezaštićenih divljih vrsta biljaka i gljiva, davanje mišljenja za izdavanje dozvola za naučna i obrazovna istraživanja u zaštićenim područjima odnosno područjima ekološke mreže i zaštićenim vrstama biljaka, životinja i gljiva i izdavanje akata o uslovima i smjernicama zaštite prirode, kao i druge aktivnosti u nadležnosti Sektora.

4.1.3. Sektor za izdavanje dozvola i saglasnosti

U 2024. godini Sektor za izdavanje dozvola i saglasnosti je sproveo 2.014 upravnih postupaka kao i 629 drugih procedura koje su propisane zakonima. Takođe, realizovane su i ostale aktivnosti i to: aktivnosti u okviru Implementacije Plana eliminacije HCFC supstanci koje oštećuju ozonski omotač (II faza); u okviru "Institucionalno jačanje za implementaciju Montrealskog protokola o supstancama koje oštećuju ozonski omotač" urađen promotivni materijal; aktivnosti u okviru projekta "Plan za implementaciju Kigali Amandmana (Plan za smanjenje potrošnje HFC supstanci); aktivnosti u okviru projekta "Priprema nacionalnog inventara banaka otpadnih kontrolisanih supstanci i izrada nacionalnog plana za upravljanje ovim supstancama"; dostavljanje godišnjih izvještaja Sekretarijatu za Ozon, Multilateralom fondu za implementaciju Montrealskog protokola i UNIDO-u; unapređenje rada Nacionalnog help-deska (iz oblasti upravljanja hemikalijama i biocidnim proizvodima); izrada godišnjeg izvještaja o količinama hemikalija i biocidnih proizvoda koje su uvezene, izvezene i stavljene u promet radi praćenja njihovog uticaja na zdravlje ljudi i životnu sredinu; saradnja sa Evropskom agencijom za hemikalije (ECHA). Dalje bi pomenuli aktivnosti u okviru projekta: „Jačanje sinergije između Bazelske, Roterdamske, Stokholmske i Minamata konvencije“, izrađen i dostavljen izvještaj vezano za implementaciju Roterdamske konvencije o postupku davanja saglasnosti na osnovu prethodnog obavještenja za određene opasne hemikalije i pesticide u međunarodnoj trgovini, kao i podnošenje obavještenja o konačnim regulatornim mjerama shodno obavezama u cilju implementacije pomenute Roterdamske konvencije. Organizovana je radionica "Sprovođenje Zakona o procjeni uticaja na životnu sredinu u lokalnim samoupravama", dok su službenici sektora učestvovali u radnim grupama za izradu nekoliko zakona i strategija i davali mišljenja na zakonske i podzakonske akte. Agenciji su odobrena dva projekta od strane Bazelske Konvencije: « Podizanje svijesti o ekološkom upravljanju plastičnim otpadom u Crnoj Gori » i « Jačanje sistema upravljanja plastičnim otpadom u Crnoj Gori ». U 2024. godini Sektor za izdavanje dozvola i saglasnosti vršio je i druge aktivnosti iz djelokruga rada.

Izveštaj o radu i stanju u upravnim oblastima Ministarstva ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera

4.1.4. Sektor za upravljanje projektima i informacionu podršku za međunarodno i nacionalno izvještavanje u životnoj sredini

Tokom 2024. godine, sektor je učestvovao je u implementaciji projekata: ERASMUS+ projekta "Izrada regionalnog zajedničkog master programa u oblasti zaštite morske sredine i njenog upravljanja", ERASMUS2027 ZERO C projekta, "The European Biodiversity Partnership" projekta, "Greenroutes" projekta, StrategyMedFor projekta, Interreg VI-A IPA CBC Croatia - Bosnia and Herzegovina – Montenegro projekta pod nazivom Self-sustainable Multisensor System for Monitoring Water Quality in Inland Waterbodies (SMART-Water), Interreg IPA ADRION projekta "SAMESEA", Interreg IPA Adriatic projekat – PREserving BIOdiversity in coastal DUNES from tourism pressure (PREBIODUNES). Pored navedenih projekata tu realizovane su aktivnosti u okviru mreže The European Union Network for the Implementation and Enforcement of Environmental Law (IMPEL) u vidu online sastanaka, kao i članstvo u IUCN. Podneseni predlozi za projekte LIFE24-NAT-DE-LIFE DinPin Bear, CraBoost (unutar programa: Interreg IPA CBC Italy-Albania-Montenegro), pružili podršku nizu projektnih prijedloga kao pridruženi partner u Interreg pozivima: INTELLITOUR, RIMBY, SANETHERB, SIDEVISIT, SPEEDY, RESILNAT14, Testing ESG-Driven Solutions for Resource Efficiency and Sustainable Consumption in a Greener Mediterranean, dogovorili saradnju sa Agromediteranskim fakultetom u Mostaru, podnijeli prijavu za izradu projekta kultivacije šljive na sjeveru Crne Gore, sa Ekonomskim fakultetom kao glavnim partnerom i drugo. Realizovana je i administracija svih zvaničnih sajtova Agencije, održavanje i unapređenje, opreme i informacionog sistema životne sredine kroz IT podršku. Funkcionalne su aplikacije za vazduh, nova aplikacija za polen, pokrenut je Registar otpada 3R, održavane: baza podataka za zaštićena područja, baza podataka za Naturu 2000 i baze podataka za morski ekosistem, početne aktivnosti koje se tiču registra PRTR, podrška u međunarodnom izvještavanju itd. Realizovano je takođe: prikupljanje podataka za potrebe godišnjih izvještaja katastarski lovišta, organizacija ekoloških akcija, obilježavanje ekoloških datuma, organizacija edukativnih aktivnosti i redovne akcije reciklaže. Dodijeljena su i zvanja „Eko ambasador“ prepoznatim ekološkim aktivistima u okviru ekološke kampanje "Za ljepšu i zdraviju Crnu Goru", a ostvarena je saradnja i sa postojećim Eko ambasadorima. Saradnja sa partnerima na osmišljavanju i realizaciji pilot projekta „EkoKviZija predškolaca“ u predškolskim ustanovama. Sektor je, u saradnji sa relevantnim stručnim sektorima, kontinuirano sarađivao na distribuciji informacija i saopštenja za javnost medijima, te komunikaciji sa građanima i NVO i saradnja sa drugim institucijama.

4.1.5. Odjeljenje za radiološku i nuklearnu sigurnost i bezbjednost i zaštitu od jonizujućeg i nejonizujućeg zračenja

Odjeljenje je izdalo 23 dozvole za obavljanje radijacione djelatnosti - korišćenje izvora jonizujućeg zračenja, 44 dozvole za promet (uvoz, izvoz, tranzit) izvora jonizujućeg zračenja i rezervnih djelova, 26 odobrenja za prevoz radioaktivnog materijala, 10 dozvola za obavljanje stručnih poslova zaštite od nejonizujućih zračenja i stručno osposobljavanje profesionalno izloženih lica nejonizujućem zračenju i jedno rješenje o odbijanju korišćenja izvora nejonizujućih zračenja. Djelimično je realizovan program Monitoringa radioaktivnosti u životnoj sredini u 2024. godini (nedostatak sredstava kada je u pitanju Program sistematskog ispitivanja radioaktivnosti u životnoj sredini u 2024. godini). Realizovana je izrada programa Monitoringa radioaktivnosti u životnoj sredini u 2025. godini. Radilo se na uspostavljanju operativne mreže GDR stanica (sedam od devet mjernih stanica je umreženo) i njenom povezivanju sa EURDEP-om za šta se čeka odgovor i eventualna pomoć tehničkog osoblja Evropske komisije. Realizovani su poslovi iz oblasti primjene Zakona o zaštiti od nejonizujućih zračenja, kao i izrada Programa monitoringa sistematskog ispitivanja nivoa nejonizujućih

Izveštaj o radu i stanju u upravnim oblastima Ministarstva ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera

zračenja-monitoring u životnoj sredini za 2025. godinu. U toku je izrada Studije zatečenih značajnih izvora nejonizujućih zračenja. Kao i prethodnih godina ostvarena je saradnja sa drugim institucijama u Crnoj Gori u vidu učešća u timovima, te brojne aktivnosti međunarodne saradnje, kako kroz projektne aktivnosti, tako i kroz uspostavljene mreže saradnje.

4.1.6. Odjeljenje za sprovođenje ekonomskih instrumenata u oblasti zaštite životne sredine

Odjeljenje je na osnovu predatih godišnjih izvještaja o količinama nastalog otpada uspjelo da izvrši obračun eko naknada za sve obaveznike i od ukupno 257 obrađenih izvještaja, za 144 donijelo Rješenje, što predstavlja povećanje za 14% u odnosu na prethodnu godinu, koja opet predstavlja značajno povećanje u odnosu na prethodne. U toku su izrade novih Rješenja, jer Odjeljenje i dalje nastavlja da intenzivno radi na izradi novih obračuna, vršeći kontrolu dostavljenih izvještaja iz prethodnih godina. Na osnovu pregleda dostavljenih izvještaja naplate eko taksi, tokom 2024. godine izdata su rešenja za naplatu na ukupan iznos: 737.944,06€. U skladu sa novim Zakonom o upravljanju otpadom, donešena je „Uredba o naknadi koju plaća prodavac lagane plastične kese za nošenje, debljine zida više od 50 mikrona (”Službeni list Crne Gore”, br. 105/24 od 31.10.2024)”, na osnovu koje se započelo sa radom na obračunu izvještaja koji se dostavljaju Agenciji. Od novembra 2024. godine doneseno je 185 rješenja u iznosu od 78.155,79€ za 2.605.193 kesa. Tabele navedenih aktivnosti prikazane u Izvještaju. Na osnovu dopisa Agencije, opštine koje su dostavile podatke za katastar zagađivača su sledeće: Berane, Cetinje, Mojkovac, Herceg Novi, Bar, Plav, Rožaje, Šavnik, Budva, Kolašin, Andrijevica, Bijelo Polje, Danilovgrad, Pljevlja, Kotor, Žabljak, Zeta i Ulcinj, dok opštine Gusinje, Nikšić, Petnjica, Plužine, Podgorica, Tivat i Tuzi nijesu dostavile tražene podatke. Osim navedenog učešća u nastavku akcija sadnje u školskim dvorištima u sklopu kampanje ”Za ljepšu i zdraviju Crnu Goru”, saradnja sa Eko fondom na dnevnom nivou u cilju podrške, kao i implementacije projekata i redovnih aktivnosti, zatim aktivno učestvovanje u obilasku deponija, donošenje mjera kao i komunikacija sa građanima i NVO sektorom, učestvovanje u aktivnostima za početak funkcionisanja 3R - Registra otpada, pripremne aktivnosti na vazduh.me aplikaciji; učestvovanje u izradi „Vodiča kroz procjenu uticaja na životnu sredinu”; učestvovanje u ukidanju dozvola i registara, shodno Zakonu o upravljanju otpadom i drugo. Pored toga učestvovano je u implementaciji projekata Agencije: organizaciji i pružanju administrativne podrške kada su u pitanju projektne aktivnosti, ali i učešće u istim. Kontinuirani je bio rad na svim poslovima koji su vezani za implementaciju Arhuske konvencije, kako u Podgorici tako i u kancelariji Arhus centra u Beranama, od kojih se izdvaja aktivnost Arhus karavan (Ministarstvo, Agencija – Arhus centri i EKO fond). Kampanja je podrazumijevala predstavljanje novog Zakona o upravljanju otpadom, prezentacije i edukacije sa ciljem promocije pomenutog zakona i razmjene mišljenja sa građanima.

4.1.7. Služba za opšte i pravne poslove, ljudske resurse, finansije i javne nabavke

Služba je realizovala redovne aktivnosti, kao što su: realizacija preporuka DRI shodno reviziji uspjeha „Uspješnost angažovanja fizičkih lica bez zasnivanja radnog odnosa u državnim organima”, pripremljen i dostavljen u zakonskom roku Godišnji izvještaj o aktivnostima na sprovođenju i unapređenju upravljanja i kontrola za 2024. godinu, uspješno je sproveden popis državne imovine u Agenciji, izrađen je nacrt Budžeta za 2025. godinu, pripremani su podaci za obračun zarada, naknada i drugih primanja zaposlenih i spoljnih saradnika za 2024. godinu, popunjen je i dostavljen Obrazac o realizaciji programskog budžeta za 2024. godinu Državnom trezoru, pripremljen je i koncipiran Plan integriteta Agencije za zaštitu životne sredine za dvogodišnji period od 2024-2026. godine, pripremljen je i dostavljen izvještaj - Stanje neizmirenih obaveza za 2024. godinu Direktoratu državnog trezora, pripremljeni su i

Izvještaj o radu i stanju u upravnim oblastima Ministarstva ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera

dostavljeni kvartalni izvještaji za utvrđivanje portfolija dugova za 2024. godinu Direktoratu državnog trezora, praćena je realizacija ugovorenih projekatnih i drugih aktivnosti, pripremljen je i dostavljen izvještaj (INV) o investicijama u osnovna sredstva Zavodu za statistiku, pružana je administrativno tehnička podrška u cilju realizacije svih ugovorenih projekatnih i drugih aktivnosti, kao što su studije zaštite, u kojima participira kako kadar Agencije, tako i angažovani spoljni saradnici. Takođe, koncipirani su i dostavljani podaci, izvještaji i drugi informaciono-dokumentacioni materijali po zahtjevima ministarstava i drugih državnih organa, privrednih subjekata, kroz međusobno ostvarenu korespondenciju, vođena je i redovna kadrovska evidencija i pripremljeni su svi propisani formulari i prijave, kao i sve druge aktivnosti u skladu sa nadležnostima Službe.

Shodno Zakonu o slobodnom pristupu informacijama, Agencija za zaštitu životne sredine je u toku 2024. godine primila 72 zahtjeva za slobodan pristup informacijama. Broj predmeta riješenih u izvještajnom periodu je 66, broj usvojenih zahtjeva 41, broj odbijenih zahtjeva je 22, neriješeni predmeti u izvještajnom periodu je šest. Takođe, dva zahtjeva su prosljeđena drugim organima na odlučivanje. Jedan zahtjev dostavljen Agenciji za zaštitu životne sredine kao nadležnom organu na dalje postupanje. Broj podnijetih žalbi je osam, od kojih su dvije usvojene i vraćene na ponovno odlučivanje, za šest žalbi vodi se postupak kod Agencije za zaštitu ličnih podataka i slobodan pristup informacijama. Takođe, sva rješenja objavljena su na internet stranici Agencije za zaštitu prirode.

Svi sektori Agencije za zaštitu životne sredine tokom 2024. godine učestvovali su u brojnim obukama, seminarima, međunarodnim i nacionalnim sastancima, radnim grupama za izradu predloga zakona iz oblasti životne sredine, te davali stručna mišljenja na strateška i planska dokumenta. Takođe realizovana je kontinuirana saradnja sa medijima i NVO sektorom.

4.1.8. Predlog mjera za unapređenje rada

- Kako je monitoring životne sredine zakonom definisana obaveza, Zakon o životnoj sredini član 55, potrebno je obezbijediti adekvatna finansijska sredstva za realizaciju istog u cjelosti. Ispunjavanjem ovog prijedloga značajno bi se unaprijedio rad Agencije za zaštitu životne sredine u pravcu ispunjavanja kako nacionalnih tako i međunarodnih obaveza.
- Obezbijediti povećanje sredstava kada je u pitanju istraživanje monitoringa biodiverziteta, povećati broj zaposlenih u Sektoru za zaštitu prirode i obezbijediti nabavku dodatne opreme;
- Obezbijediti kontinuirane obuke za većinu zaposlenih u Sektoru za upravljanje projektima i informacionu podršku za međunarodno i nacionalno izvještavanje, te obezbjeđivanje finansijskih sredstava za edukaciju i aktivnosti namijenjenih građanstvu, a koje se odnose na podizanje ekološke svijesti, kada u pitanju zaštita životne sredine i promocija Agencije u javnosti. Omogućiti obuke za službenike za samostalno pisanje i pripremu projekata, obezbijediti veće prisustvo Agencije na svim društvenim kanalima komunikacije, kao i uspostaviti vidljivije i krajnje pojednostavljeno korišćenje informacija na novim internet platformama. Takođe, obezbijediti kontinuirana i adekvatna finansijska sredstva neophodna za održavanje Baza podataka kao sastavnog dijela informacionog sistema u oblasti životne sredine, kao preduslova adekvatne podrške u nacionalnom i međunarodnom izvještavanju.
- Kada je riječ o Odjeljenju za radiološku i nuklearnu sigurnost i bezbjednost i zaštitu od jonizujućeg i nejonizujućeg zračenja, za punu implementaciju propisa u ovoj oblasti potrebno je osnažiti kapacitet odjeljenja, odnosno izvršiti nova zapošljavanja potrebnih

Izveštaj o radu i stanju u upravnim oblastima Ministarstva ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera

službenika i kontinuirano vršiti obučavanje službenika posredstvom saradnje sa Međunarodnom agencijom za atomsku energiju i Evropskom komisijom. Nakon toga, pristupiti EURDEP 24/7 platformi Evropske unije za razmjenu radioloških podataka kao i IRMIS platformi Međunarodne agencije za atomsku energiju u skladu sa međunarodnim obavezama, kao i Mapom puta za pregovaračko poglavlje 15 - Energetika.

- Za unapređenje rada, kao i samo primjenjivanje EU Direktiva potrebno je dodatno usavršavanje, pri čemu usavršavanje stranog jezika i pohađanje obuka, odnosno određeno specijalističko usavršavanje. Preporuka je da se unaprijedi proces stručnog usavršavanja zaposlenih, kako kroz realizaciju internih obuka (interni prenos znanja zaposlenih, kursevi stranih jezika, kratki informatički kursevi...), tako i kroz eksterne opšte i specijalističke obuke (preko Uprave za ljudske resurse, različitih donacija...).
- Imajući u vidu da mala i srednja preduzeća, po pitanju izvještavanja nijesu dovoljno edukovana i ne izvršavaju obaveze koje proističu iz zakonske regulative iz oblasti životne sredine, posebno kada je riječ o upravljanju otpadom, raditi na edukaciji i kaznenoj politici.
- Takođe, slaba je zastupljenost tema životne sredine i cirkularne ekonomije u medijima. Nedostaje izvještavanje o primjerima dobre prakse, mogućnostima za uštede i sl. Na javnim servisima nema dovoljno emisija/priloga u udarnim terminima u vezi sa životnom sredinom (osim u slučaju senzacionalističkih vesti), posebno nema prikaza dobrih primjera, potencijala i obaveza građana i privrednih društava. U vezi sa navedenim smatramo da treba pojačati kampanje, obuke, izvršiti unutrašnju reorganizaciju i odabrati tim koji će se aktivno na nivou Agencije, a u saradnji sa Arhus centrima Podgorica i Berane, baviti ovim temama kao i medijima.
- Imajući u vidu da nedovoljna pokrivenost IT infrastrukturom onemogućava proces rada, kada je u pitanju novi registar, preko postojećeg projekta a vezano za uspostavljanje katastra zagađivača obezbijediti zaposlenima koji će učestvovati u prikupljanju podataka operatera - obuke i dodatne edukacije, zatim lap topove i ostalu prateću opremu, kao i obezbijediti mogućnost štampe flajera kao i uputstava.

4.1.9. Finansijski podaci

Prema podacima iz obuhvatnog Finansijskog izvještaja za 2024. godinu, koji prilažemo uz Izvještaj o radu za 2024. godinu, ostvareni prihodi i rashodi prikazani su prema ekonomskoj klasifikaciji sa opisom troškova u prethodnoj godini.

Kada je riječ o ukupnim izdacima planom je predviđeno 2,650,960.43€, dok je izvršenje u prethodnoj godini 5,187,785.40€. (odnosi se na opšte prihode, namjenske prihode, donacije i inostrane kredite) što je po stavkama navedeno u pratećoj tabeli finansijskog izvještaja koja je dostavljena uz Izvještaj o radu. Navedeno obuhvata sledeće kodove aktivnosti:

- Monitoring, analiza i izvještavanje: 4,664,301.06€

Tekući izdaci	2,005.454.78
Bruto zarade i doprinosi na teret poslodavca	951,941.94
Ostala lična primanja	87,460.33
Rashodi za materijal	19,754.18
Rashodi za usluge	774,487.64

**Izveštaj o radu i stanju u upravnim oblastima Ministarstva ekologije, održivog
razvoja i razvoja sjevera**

Rashodi za tekuće održavanje	102,000.00
Kamate	0.00
Renta	1,350.00
Subvencije	0.00
Ostali izdaci	68,460.69
Transferi institucijama, pojedincima, nevladinom i javnom sektoru	1,750.00
Transferi institucijama, pojedincima, nevladinom i javnim sektoru	1,750.00
Ostali transferi	0.00
Kapitalni izdaci	2,656,385.58
Kapitalni izdaci	2,656,385.58
Otplata dugova	710.70
Otplata duga	0.00
Otplata garancija	0.00
Otplata obaveza iz prethodnih godina	710.70
- Objedinjene javne nabavke: 24,091.86€	
Tekući izdaci	24,091.86
Bruto zarade i doprinosi na teret poslodavca	0.00
Ostala lična primanja	0.00
Rashodi za materijal	21,091.86
Rashodi za usluge	0.00
Rashodi za tekuće održavanje	0.00
Kamate	0.00
Renta	0.00
Subvencije	0.00
Ostali izdaci	3,000.00
- Implementacija Natura 2000: 499,392.48€	
Tekući izdaci	499,392.48
	0.00
Bruto zarade i doprinosi na teret poslodavca	0.00
Ostala lična primanja	0.00
Rashodi za materijal	0.00
Rashodi za usluge	499,392.48
Rashodi za tekuće održavanje	0.00
Kamate	0.00
Renta	0.00
Subvencije	0.00
Ostali izdaci	0.00

Tabela br.5. Pregled realizacije budžeta

Izveštaj o radu i stanju u upravnim oblastima Ministarstva ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera

Finansijski izveštaj pruža sveobuhvatan uvid u ostvarene rezultate, istovremeno doprinoseći transparentnosti i odgovornom upravljanju finansijskim sredstvima i isti je u tabelarnom prikazu dostavljen na uvid.

4.2. ZAVOD ZA HIDROMETEOROLOGIJU I SEIZMOLOGIJU

U skladu sa članom 74 Zakona o državnoj upravi ("Službeni list CG", br.78/18, i 70/21 i 52/22) i članom 51 Uredbe o organizaciji i načinu rada državne uprave (Službeni list Crne Gore, br. 098/23, 102/23, 113/23, 071/24, 072/24, 090/24, 093/24, 093/24, 104/24, 117/24) Zavod za hidrometeorologiju i seizmologiju Crne Gore, kao samostalni organ uprave, priprema godišnje izveštaje o radu, koje, na predlog Ministarstva ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera, usvaja Vlada Crne Gore kao integralan Izveštaj o radu Ministarstva i organa uprave nad kojim vrši nadzor.

Zavod za hidrometeorologiju i seizmologiju Crne Gore, kao samostalni organ uprave, na osnovu člana 74 Zakona o državnoj upravi i člana 41 Uredbe o organizaciji i načinu rada državne uprave, organizovan je u četiri sektora, dva odjeljenja i službu za opšte poslove i finansije.

Zavod je u toku protekle godine, realizovao najveći broj predviđenih aktivnosti i obaveza u skladu sa Programom rada za 2024. godinu. Aktivnosti koje nisu realizovane odnose se na postupak ostvarivanja stalnog članstva u ECMWF-u, koje nije završeno u predloženom roku, kao i izmjene i dopune zakonske regulative.

Aktivnosti, kako one svakodnevne (prognoza, praćenje parametara sa hidroloških i meteoroloških stanicama, produkcija prognoze, upozorenja, klimatološke analize i sl.), kao i one koje se obavljaju periodično-sezonski i/ili prema zahtjevu korisnika (monitoring površinskih voda, mjerenje na hidrološkim profilima, hidrografski premjeri i sl.), su obavljane u skladu sa predviđenom, uhođanom dinamikom i u skladu sa raspoloživim budžetskim sredstvima.

4.2.1. Sektor za meteorologiju i kvalitet vazduha

1. Odsjek za analizu i prognozu vremena, satelitsku i radarsku meteorologiju

U Odsjeku za analizu i prognozu vremena, satelitsku i radarsku meteorologiju svakodnevno se sprovodi detaljna analiza i obrada analitičko-prognostičkog materijala, kroz upotrebu različitih prognostičkih produkata, meteoroloških karata, meteo dijagrama i operativnih podataka za izradu analize i prognoze vremena za cijelu teritoriju Crne Gore i dodatno južni Jadran, za potrebe pomoraca. Urađeno je oko 1000 meteoroloških biltena za teritoriju Crne Gore i oko 730 prognostičkih biltena za pomorce. Meteorološki bilteni se redovno putem mejla dostavljaju različitim korisnicima. Tri puta dnevno se ažuriraju tekstualne i grafičke prognoze vremena za Crnu Goru na zvaničnoj web stranici Zavoda i dva puta (nakon 06UTC i 12UTC), ažuriraju se prognoze za pomorce za područje južnog Jadrana, dok se jednom dnevno ažurira prognoza vremena za Podgoricu za naredna tri dana. Meteoalarm se svakodnevno ažurira za našu web stranicu, dva puta dnevno. Svakodnevno se izrađuje prognoza vremena za naredna tri dana za Podgoricu za potrebe objave na sajtu Svjetske meteorološke organizacije.

Izveštaj o radu i stanju u upravnim oblastima Ministarstva ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera

U toku godine, u slučajevima kad se prognoziraju opasne vremenske pojave, Odsjek za analizu i prognozu vremena, satelitsku i radarsku meteorologiju je izdao deset vanrednih meteoroloških informacija - upozorenja na opasne vremenske pojave. Upozorenja su se odnosila na toplotne talase, olujni vjetar, visoke talase na moru, obilnu kišu i obilne sniježne padavine. Sva upozorenja dostupna su na web stanici www.meteo.co.me/page.php?id=164. Tokom analiziranog perioda, posebna pažnja posvećena je značajnim meteorološkim situacijama, koje su mogle imati potencijalni uticaj na stanje infrastrukture, pomorske aktivnosti, kao i na kvalitet životne sredine u urbanim sredinama, uključujući pojavu temperaturnih inverzija. S obzirom na povećan rizik od požara tokom ljeta, izrađivani su dodatni bilteni za potrebe Službe zaštite i spašavanja Glavnog grada Podgorica, sa ciljem pravovremenog informisanja i adekvatnog odgovora na nastale situacije.

Učešće u radu praćenja ciklona i vremenskih oluja u sistemu Storm-naming, imenovanje oluja u okviru Centralno-mediteranske grupe i popunjavanje koordinacione forme u slučaju imenovanja od strane Odsjeka i njeno dostavljanje mejlom EUMETNET-u (Evropska mreža meteoroloških servisa). Evidentirani su značajni/ekstremni meteorološki događaji tokom godine, koji su zahtijevali dodatno angažovanje i analizu u dijelu analize i prognoze vremena. Izazovne situacije u kojima je trebalo donositi pravovremene i precizne odluke.

Organizovane su posjete školama sa ciljem edukacije o meteorološkim mjerenjima i izradi prognoza. Pripremljen izvještaj za Vlad Crne Gore, detaljna analiza sinoptičke situacije za početak jula 2024. godine.

Učešće u radu stručnih tijela međunarodnih subjekata u vidu pripreme izvještaja, popunjavanje upitnika i drugih traženih formi i informacija- SMO-Svjetska meteorološka organizacija, ECMWF-Evropski centar za srednjoročnu prognozu vremena za "Green Book" i EFAS Copernicus system.

Tokom septembra 2024. Godine, na osnovu izmjene Pravilnika o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji, Odsjeku je dodijeljen dio za satelitsku i radarsku meteorologiju.

2.Odsjek za numeričko modeliranje

U Odsjeku za numeričko modeliranje redovno su izvršavani stručno-operativni poslovi u djelokrugu rada Odsjeka, u skladu sa Zakonom o hidrometeorološkim poslovima ("Sl. list CG" br.26/10, 40/11,30/12).

Svakodnevno (24/7/365), satno se dekodiraju Synop izveštaji, kodiraju se u BUFR kodu, arhiviraju i dostupni su u traženom formatu na serverima odsjeka. Proslijeđivani su prema regionalnim centrima (SOFIA, OFFENBACH) za međunarodnu razmjenu (GTS). Svakog mjeseca se klimatski izveštaj ažurirao, kodirao i slao prema regionalnim centrima (SOFIA, OFFENBACH) za međunarodnu razmjenu (GTS).

Tokom 2024.godine održavan je u operativnom statusu JRODOS sistem u Crnoj Gori. Centralni server sa instaliranim JRODOS softverom, redovno se koristio od strane OJT operatora.

Testiranje nove kompjuterske opreme za numeričke modele visoke rezolucije, preko učešća Zavoda, kao partnera u IPA projektu resornog Ministarstva, modeliranje vazduha za potrebe Agencije za zaštitu životne sredine, u sklopu kojeg je nabavljen server sa visokim performansama i numerički modeli sa modeliranjem transporta aerosola i hemijskih elemenata je nastavljeno, modeli su uspješno radili tokom cijele 2024 godine.

Izveštaj o radu i stanju u upravnim oblastima Ministarstva ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera

Tokom 2024. godine, Odsjek je aktivno učestvovao u Nacionalnom centru izvrsnosti računara visokih performansi EuroCC HPC Crne Gore (<https://eurocc.udg.edu.me/collaborating-with-the-institute-for-hydrometeorology-and-seismology/>).

Prijem i vizualizaciju podataka od EUMETSAT-a (Evropski centar meteoroloških satelita), svakodnevno se crtaju na svakih 15 minuta satelitske slike potrebnih parametara, regiona Evrope i Balkana. Razvijen je software za automatsko prikazivanje DAWBEE (satelitska stanica za zapadni Balkan) produkata na serveru Odsjeka. <http://nwp2.meteo.co.me/dawbee/operdata/web/>

Pored učešća na nekoliko međunarodnih radionica i treninga tokom 2024 godine.

Odsjek je dobio finansijsku podršku za učešće na:

- "EUMETSAT Conference 2024 and the MTGUP User Group meeting", Würzburg, Germany, 30 September - 4 October 2024. godine.
- U 2024. godini, se po prvi put realizovao "secondment" zahtjev u Evropskom Centru za srednjoročnu prognozu vremena – ECMWF, kada je načelnik odsjeka boravio u ECMWF.

3.Odsjek za meteorološki monitoring

Odsjek za meteorološki monitoring čine meteorološki centri, meteorološke opservatorije, glavne meteorološke stanice, klimatološke stanice, agrometeorološke i padavinske stanice. Tokom 2024. godine obavljani su redovni poslovi, koji se odnose na:

- mjerenja, osmatranja i primarnu kontrolu podataka.
- prikupljanje podataka izmjerenih i osmotrenih meteoroloških parametara.
- planiranje izgradnje objekata i osnivanje konvencionalnih i automatskih meteoroloških stanica.
- kontinuirano dostavljanje šifrovanih SYNOP izvještaja i njihovo prosljeđivanje u međunarodnu razmjenu, prema propisima i normativima Svjetske meteorološke organizacije.

Pored redovnih, vršeni su i sljedeći poslovi:

- nabavka, popravka i ugradnja meteoroloških-zaklona na dijelu glavnih i klimatoloških stanica,
- pripremljen za štampu materijal (GMS-dnevnic, Klimatološki-dnevnic, Knjige padavina, obrasci i sl.) za upisivanje izmjerenih i osmotrenih podataka meteoroloških parametara,
- nabavljeni meteorološki instrumenti: Helmanovi kišomjeri, Minimalni i Psihrometerski termometri,
- postavljeni novobaždareni meteorološki instrumenti i oprema na većem dijelu glavnih i klimatoloških stanica,
- na meteorološkoj stanici Žabljak postavljen UPS u cilju zaštite kompjutera, automatskih stanica i drugih uređaja od prekida napajanja električnom energijom i variranja napona.

Shodno Sporazumu o naučno-tehničkoj saradnji u oblastima meteorologije i hidrologije ZHMS-a Crne Gore sa Republičkim hidrometeorološkim zavodom Srbije, izvršeno je baždarenje (kalibracija) meteoroloških instrumenata. Pripremana je tenderska dokumentacija za nabavku, a i nabavljeni su planirani meteorološki instrumenati i oprema.

Izveštaj o radu i stanju u upravnim oblastima Ministarstva ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera

U operativan rad puštena je odgovarajuća online server aplikacija za formiranje, preliminarnu logičku i kritičku kontrolu i automatsko slanje kodiranih i ne-kodiranih meteoroloških izvještaja, koji se proizvode u okviru mreže meteoroloških stanica. Napravljena je i u probni rad puštena odgovarajuća aplikacija za slanje i preliminarnu kontrolu podataka sa geotermometra.

Vršena je redovna kontrola rada meteoroloških, klimatoloških i padavinskih stanica na teritoriji Crne Gore.

4.Odsjek za klimatologiju

U 2024. godini, u Odsjeku su obavljene kontrola, unos i obrada podataka za prethodnu i tekuću godinu i ispunjavanje obaveze, zavisno od vremena pristizanja materijala; kontrola podataka sa glavnih meteoroloških stanica, aerodromskih meteoroloških stanica u okviru SMATSA d.o.o. i kontrola i šifrovanje klimatoloških dnevnika sa klimatoloških stanica; arhiviranje traka sa registriranih instrumenata-anemografa (Nikšić), termografa (Berane), higrografa (Berane), barografa, heliografa, zatim izvještaja o trajanju sijanja sunca, snježnom pokrivaču i radioaktivnosti (Žabljak) i temperaturi mora; kontrola i unos podataka sa padavinskih stanica.

Obradeno je 201 zahtjeva za meteorološkim podacima, analizama i izvještajima (ministarstava, sudova, osiguravajućih kuća, firmi, privatnih lica, itd.), po osnovu kojih je uplaćeno u Budžet Crne Gore ukupno 1.795,39€. Osim pomenutog, vršena je obrada meteoroloških podataka i pojava za izradu stručnih/naučnih, diplomskih, magistarskih radova i doktorskih disertacija.

Učešće u radnim grupama/komisijama, obukama, radionicama, seminarima, konferencijama u Crnoj Gori i inostranstvu:

- Workshop on Incident Management System for RA VI (Regionalna asocijacija VI - Evropa), 14.maj – 4.jun 2024. (online).
- Climate Services Exchange meeting: "How climate data is presented on the webpage of the NMHSs: climate atlases, knowledge bases (experiences and best practices)" – 07.11.2024. (online).
- Webinar „Sea level rise in Europe“ – 08.11.2024.godine.
- WIPPS Webinar on Supporting WMO Members Availability of ECMWF products (12.12.2024.).

5.Odsjek za primijenjenu meteorologiju i klimatske promjene

- Pripremljen dio izvještaja prema obrascu Svjetske meteorološke organizacije - SMO za potrebe analize klimatskih promjena, kao dio evropskog izvještaja.
- Završena je koordinacija i rad na 4. Nacionalnoj komunikaciji Crne Gore prema UNFCCC, koji je obuhvatao analizu klime, izradu klimatografa, analizu klimatskih promjena i projekcija, i uticaja klimatskih promjena na vode, vazduh, poljoprivredu i šume uz prateće mjere adaptacije.
- Sezonski izgledi za zimu i ljeto i njihova verifikacija.
- Proračun SPI (standardizovani indeks padavina) indeksa za potrebe monitoringa suše.
- Praćenje i analiza stanja suše u Crnoj Gori prema podacima iz prethodnih mjeseci i izrada Biltena za praćenje suše.
- Ponovno uspostavljanje mreže reportera u okviru FAO projekta kroz saradnju sa Biotehničkim Fakultetom - Omogućavanje aktivnosti za sprovođenje UNCCD COP odluka o suši - ("Enabling Activities for Implementing UNCCD COP Drought

Izveštaj o radu i stanju u upravnim oblastima Ministarstva ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera

- Decisions”).
- Popunjavanje ICPDR (Međunarodna komisija za zaštitu Dunava) upitnika, proslijeđenim od strane predstavnice Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede.
- Ponovno uspostavljene izrade mape uticaja suše u saradnji sa DMCSEE-om (centar za suše za jugo-istočnu Evropu) i CzechGlob-om u skladu sa projektom INTERREG DriDanube.
- Završen projekat „Omogućavanje aktivnosti za sprovođenje UNCCD COP odluka o suši“ -_FAO projekat u saradnji sa Biotehničkim Fakultetom).
- Priprema podataka i informacija za izradu Agrometeorološkog biltena.
- Unos, obrada, kontrola i analiza fenoloških podataka u kategorijama za voćarstvo, vinovu lozu, ratarstvo, šumsko drveće, biljne bolesti i štetočine, pčelarstvo i opšte poljske radove (<https://www.meteo.co.me/page.php?id=44>) i fenološki izvještaj za ZHMS web stranicu.
- Unos, obrada, kontrola i analiza podataka o temperaturama zemljišta i padavina sa glavnih meteoroloških stanica na kojima se vrše mjerenja (Podgorica, Nikšić, Kolašin, Cetinje, Bar, Herceg Novi, Žabljak, Pljevlja i Berane) i izrada Biltena za zemljište za maj 2024.godine.
- Priprema za 61. IPCC konferenciju u vezi buduće strukture 7. Izvještaja o procjeni (iščitavanje dijelova spornih dokumenata prema komentrima iz Najrobija).
- Unos podataka za temperaturu zemljišta i padavina za potrebe izrade Biltena za decembar 2023.godine.
- Pomoć Direktoratu za klimatske promjene i zaštitu prirode na pripremi radionice o klimatskim promjenama i energiji u Crnoj Gori, a kroz TRATOLOW inicijativu.
- Pročitane nove aktivnosti u aplikaciji EU projekta TRANSFER, pripremljeni dokumenti za ponovni potpis direktorice i poslati vodi projekta tj. Nacionalnom hidrometeorološkom zavodu Rumunije.
- Završena GIS obuka u okviru projekta 4. Nacionalna komunikacija Crne Gore prema UNFCCC.
- Po zahtjevu UNDP (Nacionalni plan adaptacije) obrađeni podaci.
- Trajanje suše, broj mraznih dana u vegetacionom periodu/23.god. za 10 stanica.
- Projekcije kretanja broja mraznih dana.
- Projekcije dužine vegetacionog perioda

6.Odsjek za kvalitet vazduha

- U toku 2024. godine u mreži stanica za kvalitet vazduha sakupljeno i obrađeno 1.367 uzorka sumpor-dioksida, 1.031 uzoraka dima i 695 uzoraka azotovih oksida.
- Dok je u mreži 15 stanica za kvalitet padavina (osim EMEP stanice), obrađeno je 1.441 uzoraka i izvršeno je 14.673 analiza sadržaja ukupno 11 parametara kvaliteta.
- Mjerna mreža za praćenje kvaliteta vazduha tokom 2024. godine još uvijek je raspolagala sa zastarjelom opremom, ali u planu je nabavka automatskih mjernih stanica.
- Izvršene preliminarne aktivnosti u vezi eventualne nabavke automatske mjerne opreme - analizatora za automatsko mjerenje u cilju zamjene dotrajale opreme.
- Učešće na konferencijama, okruglim stolovima i radionicama, u vezi zaštite od zagađenja vazduha i klimatskih promjena.
- Redovna obuka zaposlenih u cilju usvajanja novih vještina i znanja.

Izvještaj o radu i stanju u upravnim oblastima Ministarstva ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera

- Redovne aktivnosti sprovođenja QMS, prema MEST ISO 17025/2008; Učešće na Internoj provjeri sprovođenja sistema kvaliteta u laboratoriji i sastancima u vezi akreditacije laboratorije.
- Učešće u nadzornoj posjeti od strane Akreditacionog tijela Crne Gore sa dvije metode: Određivanje elektroprovodljivosti padavina i Određivanje amonijum jona u padavinama.
- Realizovani poslovi, vezani za EMEP (*European Monitoring and Evaluation Programme – Evropski programa za monitoring i procjenu*) monitoring: Izvršena je redovna aktivnost održavanja i kontrole rada opreme na stanici EMEP (svakih 15 dana) i u Laboratoriji Zavoda (svaka 5 dana).
- Raspisan konkurs za prijem u radni odnos Referenta/kinja, mjesto rada EMEP stanica Velimlje u Odsjeku za kvalitet vazduha. Potpisan ugovor sa kandidatom, koji je zadovoljio nakon provjere znanja, sposobnosti, kompetencija i vještina, prilikom testiranja u Upravi za ljudske resurse.
- Poslat dopis CEDIS-u za procjenu stanja za eventualnu izradu i realizaciju Projekta za zaštitu opreme od gmljavinskog pražnjenja – stanica EMEP na Velimlju.
- Aktivnosti u vezi priprema procedura za sertifikovanje automatskih mjernih metoda za SO₂, NO_x, O₃ na stanici EMEP.
- Izvršeno servisiranje i etaloniranje automatske mjerne opreme za SO₂, NO_x, O₃ u Laboratoriji Ekonerg d.o.o., Zagreb, Hrvatska.
- Učešće u međulaboratorijskom ispitivanju - PT šemi automatske mjerne opreme za SO₂, NO_x, O₃ u Laboratoriji Ekonerg d.o.o., Zagreb, Hrvatska.
- Izvršena obuka za ocjenu kvaliteta podataka EMEP QA/QC – Validacija softvera, interna kontrola i verifikacija performansi opreme i međuprovjera, u skladu sa zahtjevima MEST EN ISO 17025, Ekonerg d.o.o., Zagreb, Hrvatska.
- Usvojena nova metoda za ispitivanja SO₂ u vazduhu - nabavljen standard MEST EN 14791 i metoda u fazi testiranja.
- Izvršena procjena stanja mrežnog signala u cilju nabavke mrežne opreme – antene i rutera u cilju stabilizacije konekcije i pojačavanja signala između stanice i Zavoda, jer zbog nemogućnosti stalne konekcije uslijed lošeg signala, software za praćenje rada analizatora Iskaz ne daje pravovremene i tačne podatke.
- Mjerenje sadržaja PM10 i PM2,5 u vazduhu još nije uspostavljeno, zbog zahtjevnih metodoloških uslova.
- Uzorkovanje padavina automatskim uzorkivačem je u procesu postavljanja na funkcionalni nivo. Zbog kvara automatskog uzorkivača padavina, došlo je do prekida mjerenja kvaliteta padavina od juna 2022. Kontaktiran je proizvođač u cilju otklanjanja problema.
- Izvršena je redovna mjesečna kontrola rada stanica i sakupljanje uzoraka za kvalitet vazduha i padavina.

Sprovođenje sistema monitoringa kvaliteta - QMS u Laboratoriji za kvalitet vazduha

- Redovne aktivnosti sprovođenja QMS, prema MEST ISO 17025/2008. Učešće na Internoj provjeri sprovođenja sistema kvaliteta u laboratoriji i sastancima u vezi akreditacije laboratorije.
- Sprovedena je redovna nadzorna posjeta od strane Akreditacionog tijela Crne Gore.
- Priprema procedura za sertifikovanje automatskih mjernih metoda za SO₂, NO_x, O₃ na stanici EMEP.
- Aktivnosti oko realizacije servisiranja i etaloniranja automatske mjerne opreme za SO₂, NO_x, O₃, PT šema i obuka za validaciju i verifikaciju dobijenih podataka.

Izveštaj o radu i stanju u upravnim oblastima Ministarstva ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera

II Projekti

- Učešće na projektu INTERREG Hrvatska-BiH-Crna Gora SMART WATER - Self-sustainable Multisensor System for Monitoring Water Quality in Inland Waterbodies.

4.2.2. Sektor za hidrologiju i kvalitet voda

1. Odsjek za hidrološki monitoring

- Vršanje hidrometrijskih mjerenja na HS.
- Prikupljanje svih podataka o izvršenim hidrometrijskim mjerenjima i priprema za njihovu računarsku obradu.
- Kontrola svih prikupljenih podataka o osmatranjima i mjerenjima.
- Praćenje rada instrumenata na hidrološkim stanicama, radi pravovremenog otklanjanja problema u radu.
- Redovno održavanje hidroloških stanica za monitoring površinskih i podzemnih voda.
- Kontrola rada, otklanjanje eventualnih kvarova, zamjena opreme i sl.
- Preuzimanje podataka sa terena na godišnjem nivou za 2023. godinu i unos u baze podataka.
- Konfigurisanje i provjera rada hidroloških stanica za monitoring podzemnih voda.
- Monitoring sistema unosa podataka sa automatskih hidroloških stanica u WISKI bazu.
- Unos nedostajućih serija podataka sa površinskih stanica u WISKI bazu.
- Vršeno je stalno praćenje skupa aplikacija i MCH baze podataka i otklanjanje tekućih problema u funkcionisanju sistema za prikupljanje podataka, razvijenog u okviru GiZ projekta „Adaptacija na klimatske promjene kroz prekogranično upravljanje rizicima od poplava u zemljama Zapadnog Balkana“.
- Pripremljene tehničke specifikacije opreme za proceduru javne nabavke.
- Vršen redovan backup hidroloških podataka.
- Kao dio sistema za zaštitu od poplava, dostavljani su izvještaji o stanju voda u periodu obilnih padavina Sektoru za vanredne situacije MUP-a Crne Gore, kao i sredstvima javnog informisanja.
- Davanje mišljenja na dostavljene hidrološke podloge od strane resornog Ministarstva.
- Rad na izradi Četvrtog nacionalnog izvještaja Crne Gore o klimatskim promjenama - dio hidrologija.
- Zalaganjem Odsjeka za hidrološki monitoring i Odsjeka za hidrološke analize pripremljeni su godišnjaci vodostaja i proticaja iz mreže stanica, od osnivanja do 2005. godine i objavljeni na sajtu Zavoda (www.meteo.co.me). Podaci od 2006. publikuju se u okviru Godišnjaka (<https://www.meteo.co.me/page.php?keyword=reports>). Svi ovi podaci su slobodni za korišćenje uz obavezu navođenja izvora podataka.

Shodno prijedlogu potrebnih radova, koji su opisani u Izvještaju o stanju HS –br. 01-1338. od 05.05. 2022 godine, izvedeni su radovi na dijelu HS iz mreže koje nijesu obuhvaćene radovima iz oktobra 2023. godine.

Radovi su izvođeni na sljedećim stanicama:

- HS Ravna Rijeka na Ljubovidi - Iskopan novi šaht i provučena sonda, jer sa postojećim male vode se nijesu registrovale.

Izveštaj o radu i stanju u upravnim oblastima Ministarstva ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera

- **HS Zabrdje na Vezišnici** - Na ovoj HS postavljen je šaht za sondu, koja je provučena kroz alkaten do nove šahte.
- **HS Brodska Njiva na Rijeci Cmojevića** - Na stanici je iskopan novi šaht i postavljena nova sonda, jer je stara zbog dotrajalosti, registrovala pogrešna mjerenja. U sklopu radova zamijenjena je druga polovina prvog metra vodomjerne letve. Letva je postavljena na šip koji je izbetoniran u sklopu radova izvršenih u oktobru 2023. godine.
- U septembru mjesecu izvršena je zamjena postojeće sonde na **HS Podgorica na Morači**, čiji je opseg mjerenja bio do 10m. U sklopu radova izvršeno je otkopavanje pijeska do stare cijevi, izvršeno njeno ispiranje, kako bi se odstranila zapunjenost pijeskom i bezbijedno izvukla postojeća sonda. Nakon toga postavljen je novi alkaten i provučena sonda opsega mjerenja do 20m.
- U sklopu ovih radova, prvobitno su planirani radovi na **HS Berane na Limu i Šavnik na Pridvorici**, ali su zbog naglog pogoršanja vremenskih prilika i porasta vodostaja, morali biti odgođeni.

U narednom periodu potrebno je nastaviti sa otklanjanjem problema u radu HS, kako onih već evidentiranih, tako i onih, koji će zbog prirode naših vodotoka, njihovog bujičnog režima, nastati. Radove treba planirati i izvoditi u periodu povoljne hidrološke situacije, kada imamo manju vjerovatnoću pojave naglog skoka vodostaja.

- U cilju potpune revitalizacije postojeće opreme za monitoring podzemnih voda, njenog ponovnog konfigurisanja, postavljanja i puštanja u rad, napravljena je dinamika potrebnih radnji radi postizanja zadatog cilja, koja je postala dio „Strategije za smanjenje rizika od katastrofa za period 2025-2030. godine,” koja je usvojena od strane Vlade Crne Gore. Za 2025. godinu definisani su radovi u iznosu od 12.500 eura.
- Rad u okviru Radne grupE za hidrologiju, na izradi IV Nacionalne komunikacije Crne Gore prema UNFCCC.

U toku 2024. godine zaposleni u Odsjeku učestvovali su u sledećim projektima:

- **“Jačanje kapaciteta u cilju implementacije Okvirne direktive o vodama u Crnoj Gori”** (IPA Projekat). Pojekat je počeo u februaru 2017. godine i još traje.
- **IPA-FF “EU Support to Flood Prevention and Forest Fires Risk Management in the Western Balkans and Turkey”**. Projekat je počeo u junu 2021. godine, a završen je u aprilu 2024. godine.
- **Saradnja sa Međunarodnom komisijom za sliv rijeke Save** u cilju funkcionisanja sistema za prognoziranje poplava u slivu rijeke Save.

2. Odsjek za hidrometriju

U sklopu Plana i u zavisnosti od hidroloških uslova na terenu (vodostaja), izvršeno je ukupno 83 redovna hidrometrijska mjerenja, u sklopu kojih je izvršen i obilazak terena i kontrola rada instrumenata. Od toga je izvršeno 65 mjerenja instrumentom ADCP (Acoustic Doppler Current Profiler / SonTec RiverSurveyor M9 i StreamPro) i 18 mjerenja hidrometrijskim krilom (AOTT/MFPro), pri kojima je korišćena metoda “površina-brzina”. Izvršeno je takođe i 17 hidrometrijskih mjerenja po zahtjevu trećih lica.

Izveštaj o radu i stanju u upravnim oblastima Ministarstva ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera

U Odsjeku se pored navedenih aktivnosti svakodnevno obavlja provjera podataka (H, T) koji stižu preko servera Zavoda do programa za prijem, unos i obradu podataka (Hydrass). Takođe tokom novembra i decembra mjeseca 2024. godine, prilikom obilnih padavina koje su bile na teritoriji geografskog prostora Crne Gore, su se svakodnevno dostavljali izvještaji o stanju voda (nivoima) Direktoratu za zaštitu i spašavanje – OKC, kako bi imali uvid u obim i karakter nivoa vode, radi eventualnih upozorenja na poplave.

3. Odsjek za hidrološke analize

Odsjek za hidrološke analize u toku 2024. godine, je obavljao poslove iz grupe redovnih zaduženja u koje spadaju:

- **Operativni terenski poslovi**
Saradnja sa Odsjekom za hidrološki monitoring i Odsjekom za hidrometriju.
- **Kontrola i obrada hidroloških podataka**

Cilj kontrole i obrade hidroloških podataka, mjerenja, osmatranja i informacija je utvrđivanje kvaliteta i vjerodostojnosti podataka za skladištenje, publikovanje i dalje korišćenje.

U okviru kontrole i obrade hidroloških podataka i informacija koje se odnose na vodostaj i protok vode, u okviru Odsjeka za hidrološke analize sprovedene su sledeće aktivnosti:

- ✓ Analiza kvaliteta registrovanih vodostaja.
- ✓ Analiza kvaliteta hidrometrijskih mjerenja.
- ✓ Analiza kvaliteta grafičkih zavisnosti $Q=f(H)$ – "krive protoka" za hidrološke stanice na kojima se vrše hidrometrijska mjerenja.
- ✓ Grafičko i analitičko upoređivanje hidrograma sa susjednih hidroloških stanica na istoj rijeci ili sa hidroloških stanica koje čine bilansni čvor.
- ✓ Po definisanim i usvojenim zavisnostima $Q=f(H)$ i na osnovu usvojenih dnevnih vodostaja, dobijene su dnevne vrijednosti proticaja.
- ✓ Provjera rezultata bilansiranjem protoka vode duž vodotoka.
- ✓ Praćenjem morfoloških promjena u riječnom koritu (na osnovu snimljenih poprečnih profila rijeke) i najnovijih hidrometrijskih mjerenja, vrše se dodatne analize uspostavljanja zavisnosti $Q=f(H)$, a po potrebi korekcije prethodnih obrada proticaja za stanice gdje je došlo do promjene ove zavisnosti.
- ✓ Obrađeni, kontrolisani i verifikovani godišnji pregledi vodostaja i protoka vode, odlažu se u arhivu ZHMS Crne Gore.

- **Priprema, formatiranje hidroloških podataka po dospelim zahtjevima**

Projekti na kojima su zaposleni u ovom Odsjeku bili angažovani u toku 2024. godine:

- ✓ U kontinuitetu se vrši saradnja sa Međunarodnom komisijom za sliv rijeke Save (ISRBC) u cilju funkcionisanja sistema za prognoziranje poplava u slivu. Cilj projekta je poboljšati kvalitet i efikasnost zajedničkog upravljanja poplavama i sušama u slivu rijeke Save, kao i jačanje kapaciteta prognoziranja poplava i suša, te podsticanje saradnje kod zemalja korisnica projekta: Slovenija, Hrvatska, Bosna i Hercegovina, Srbija i Crna Gora.
- ✓ Službenici Sektora za hidrologiju i kvalitet voda i Odjeljenje za informacioni sistem su uzeli učešća u međunarodnim koordinacijskim sastancima i treninzima, u skladu sa godišnjim programom obuka u 2024. (međunarodne vježbe, ažuriranje softvera, koordinacija i organizacija rada u sistemu koji imaju međunarodnu dimenziju).

Izveštaj o radu i stanju u upravnim oblastima Ministarstva ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera

- ✓ Učešće u projektu IPA „**Požari i poplave/PA flood and fires**, (IPA FF). Podstičući regionalnu saradnju i razmjenu dobrih praksi, Konzorcijum za implementaciju IPA poplava i požara sarađuje s lokalnim vlastima civilne zaštite i drugim relevantnim lokalnim agencijama i institucijama na poboljšanju pravnog i institucionalnog okvira, koji se odnosi na EU direktivu o poplavama (EUFD) i institucionalnu koordinaciju između svih aktera uključenih u implementaciju EUFD-a, te za poboljšanje prevencije, spremnosti i kapaciteta za odgovor na šumske požare na centralnom, regionalnom i nivou EU. Aktivnosti su uključivale radionice, obuke, kancelarijske i terenske vježbe, razmjenu stručnjaka, nabavku kopnene opreme za gašenje šumskih požara i kampanje podizanja svijesti. Projekat je završen u aprilu ove godine.
 - ✓ **South-East European Multi-Hazard Early Warning Advisory System / Savjetodavni sistem multi-hazard upozorenja za jugo-istočnu Evropu.** Cilj ovog projekta je jačanje saradnje između zemalja jugoistočne Evrope sa ciljem prevazilaženja nedostataka u prognozi vanrednih situacija na lokalnom i regionalnom nivou. Projekat se odvija pod pokroviteljstvom Svjetske meteorološke organizacije (SMO), a službenici Sektora za hidrologiju su uzeli učešća na održanim radionicama.
 - ✓ **SEEFFGS – South East Europe Flash Flood Guidance System – SMO / Sistem upravljanja naglim poplavama za jugo-istočnu Evropu.** Cilj ovog projekta je kreiranje platforme za prognozu bujičnih poplava u zemljama jugoistočne Evrope sa ciljem prevazilaženja nedostataka u prognozi poplava.
 - ✓ **Jačanje kapaciteta za implementaciju Okvirne direktive o vodama u Crnoj Gori (IPA III).**
 - ✓ **EFAS – European Flood Awareness System** - Tokom 2024. godine nastavljen je projekat saradnje ZHMS-a i Evropskog sistema upozorenja na poplave.
 - ✓ **Nacionalni EIONET (European environmental information and observation network) izvještavač za Crnu Goru za WISE 3.** Izvještaji, koji se odnose na kvantitet voda podnose se na godišnjem nivou.
- Zaposleni u Odsjeku za hidrološke analize su tokom 2024.god. imali učešće (imenovanje) u sledećim radnim grupama, komisijama ili tijelima:
- ✓ ZHMS Crne Gore - Hidrološki sektor je imao učešće na okruglom stolu „Da li Crnoj Gori prijeti nestašica vode“, koji je organizovala Crnogorska akademija nauka - Odjeljenje za prirodne nauke. Nevzeta Alilović i Mirjana Popović su pripremile prezentaciju pod nazivom „Hidrološki osmatrački sistem u Crnoj Gori sa analizom varijacija vodnog bilansa površinskih voda“ koja je na skupu izložena. Skup je održan 15. Februara 2024.godine.
 - ✓ Zalaganjem i saradnjom Odsjeka za hidrološki monitoring i Odsjeka za hidrološke analize, urađena je priprema hidroloških podataka za Godišnjake za period 1948 – 2005 godina, za njihovo objavljivanje na sajtu ZHMS Crne Gore. Na taj način su kompletirani svi hidrološki podaci, koji su dostupni javnosti (<https://www.meteo.co.me/page.php?keyword=reports>).

Podaci koji su dostupni i objavljeni na sajtu ZHMS Crne Gore su slobodni za korišćenje. Prilikom korišćenja hidroloških i meteoroloških podataka i podataka o kvalitetu vode i vazduha u izradi studija, projekata, elaborata i druge dokumentacije, obavezno je navođenje njihovih

Izveštaj o radu i stanju u upravnim oblastima Ministarstva ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera

izvora. Obavezno navođenje izvora propisano je članom 16. Zakona o hidrometeorološkim poslovima.

- ✓ Zaposleni u Odsjeku obavlja poslove menadžera integriteta i odgovorno je lice za sprovođenje Plana integriteta.
- ✓ Rad u okviru Radne grupe za praćenje sprovođenja politike održivog razvoja.
- ✓ Učešće u radu Radne grupe za vode (Uprava za statistiku-MONSTAT).
- ✓ Zaposleni u Odsjeku je Hidrološki savjetnik stalnog predstavnika Crne Gore u SMO i bio je uključen u aktivnosti poput konferencija, radionica i slično tokom izvještajnog perioda.

4.Odsjek za kvalitet voda

- Godišnji izvještaj o kvalitetu voda u Crnoj Gori za 2023.godinu. Fizičko-hemijske i biološke osobine površinskih voda i fizičko-hemijske i mikrobiološke osobine podzemnih voda u Crnoj Gori, predat primarnim korisnicima: nadležnom Ministarstvu poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede, Upravi za vode i Agenciji za zaštitu životne sredine, koji je rađen u periodu januar-april, za određivanje *ekološkog statusa* na osnovu 5 elementa: osnovni fiz. hemijski i biološki elemente (fitoplankton-kvantitativni parametri, fitobentos, makrofite i makrozoobentos) i hemijskog statusa na osnovu hemijskih elemenata-specifično zagađujućih supstanci i prioritnih supstanci i ispitivanje hemijskog statusa podzemnih voda na osnovni fizičko hemijskih parametara i zagađujućih supstanci (teški metali i pesticidi). Takođe je Izvještaj objavljen na ZHMS web stranici.
- Izvještaj po programu monitoringa ihtiofaune sliva rijeke Lima 2 - gornji tok, rijeke Ibra i Plavskog jezera rađen od strane grupe eksperata biološke struke po narudžbi ZHMS, dostavljen od strane ekspertske grupe.
- Pripremane su narudžbe za nabavku opreme, potrošnog materijala, hemikalija i usluga-rada analiza za porošireni monitoring za potrebe Laboratorije za kvalitet voda.
- Izvještaj sprovedene interne kontrole aktivnosti menadžmenta i tehničkog dijela Laboratorije, sve procedure i zapisi sistema kvaliteta od strane angažovanog kontrolora-eksterni provjerivač.
- Izvještaj rezultata PT testiranja kod provajdera LGC AXIO, Proficiency Testing Schemes Renewal 2024-Water & Environmental Chemistry (AQUACHECK) Germany, radi provjere rada analitičara.
- Izvještaj - Hemijsko ispitivanje kvaliteta sedimenta i biote-riba u rijekama i jezerima Crne Gore u 2023.godini.
- Vršena su ispitivanja voda.
- Za korisnike usluga po zahtjevu (otpadne i površinske vode), rađeno je 122 uzorka, u kojima je urađeno 1.830 analiza fizičko-hemijskih parametara i 38 uzoraka u kojima je urađeno 170 analiza mikrobioloških parametara.
- PT testiranje - radi provjere rada analitičara, 2 uzorka-36 analiza, poslati od provajdera LGC AXIO iz Njemačke.
- Za naučne radove rađeni su uzorci voda: rijeke Željeznice (14 uzoraka-126 fizičko hemijskih analiza), po molbi za naučni rad rađeni su uzorci voda osam rijeka (devet uzoraka-216 fizičko hemijski analiza) i još kao ostalo - devet uzoraka u kojima su urađene 32 mikrobiološke analize.
- Izvršeno je uzorkovanje 12 uzoraka voda sa rijeka i jezera za analizu prioritnih i specifično zagađujućih supstanci i 11 uzoraka sedimenta i predato je na analizu Laboratoriji CETI-ja (posao po Ugovoru na osnovu raspisanog tendera).

Izveštaj o radu i stanju u upravnim oblastima Ministarstva ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera

4.2.3. Sektor za hidrografiju

U toku 2024. godine Sektor za hidrografiju ZHMS-a učestvovao je u sledećim projektima i projektnim aktivnostima:

- Kontrolni hidrografski premjer, izrada situacionog i nautičkog plana za koncesionu zonu akvatorije Luke Kotor.
- Učestvovanje na IC-ENC (Međunarodne elektronske navigacione karte) treninzima u oblasti pomorske kartografije, odnosno validacije elektronskih navigacionih karata, Atina, Grčka (mart 2024. godine).
- IHO treninzi u oblasti pomorskih bezbjedonosnih informacija sa ciljem očuvanja i unapređenja sigurnosti plovidbe na moru, Istanbul, Turska (maj 2024. godine);
- Kontrolni hidrografski premjer, izrada situacionog i nautičkog plana za gat V u okviru akvatorije Luke Bar – maj – jun 2024. godine.
- Učestvovanje na XXIV konferenciji Hidrografske komisije za Mediteran i Crno More (MBSHC) u Konstanci, Rumunija – jul 2024. godine.
- Identifikovanje i snimanje multibim ehosounderom poznatih olupina u širem području Bara u cilju očuvanja i unapređenja podvodne kulturne baštine Crne Gore – avgust – septembar 2024. godine.
- Izrada nove papirne karte Herceg Novi – Ulcinj u razmjeri 1 : 100 000 – septembar
- Priprema i kreiranje okvira za izradu 3 nove male karte priobalnog područja Crne Gore u razmjeri 1 : 100 000, oktobar – decembar 2024. godine.
- Identifikacija područja ekološke mreže Natura 2000 u moru putem snimanja morskog dna multibim ehosounderom i bočnoskenirajućim sonarom u širem području Budvanskog zaliva, kao preduslov Crne Gore za pristupanje Evropskoj uniji i sastavni dio završnog mjerila u okviru Poglavlja 27, oktobar – decembar 2024. godine.
- Praćenje realizacije Programa hidroloških i geodetski radova na Pivi, Tari i Drini, radi kreiranja idejnog rješenja buduće akumulacije HE Buk Bijela – kontinuirano tokom cijele godine.
- Kreiranje novih i ažuriranje postojećih ENC ćelija – kontinuirano tokom cijele godine
- Analiza i prognoza plimnog talasa, određivanje vertikalnih referentnih ravni na bazi mareografskih opažanja -kontinuirano tokom cijele godine.
- Redovno održavanje i popravka plovila, broda Sejong, broda ČH i čamca Nina – kontinuirano tokom cijele godine.

4.2.4. Sektor za seizmologiju

1. Odsjek za inženjersku seizmologiju

- Opremanje niskobudžetnih senzora baterijama, zaštitom od pred-napona i oklapanje za potrebe sigurne instalacije.
- Instalacija MEMS uređaja i Wire guard VPN servera - za prikupljanje podataka sa MEMS senzora, kao i sa nekih akcelerometrijskih stanica (ZBME).
- Testiranje performansi novopostavljenih niskobudžetnih akcelerometara (poređenje procesiranih podataka sa stanice Podgorica sa privremeno postavljenim niskobudžetnim senzorom).
- Otvorena nova akcelerometarska stanica Bratogošt (nakon zemljotresa na Goliji).
- Implementirana razmjena i akvizicija akcelerografskih podataka sa hrvatskom akcelerometrijskom mrežom.
- Probno instaliranje ShakeMap softvera. Instaliranje novih modela predviđanja kretanja tla na SeisComP modulu Sigma.

Izveštaj o radu i stanju u upravnim oblastima Ministarstva ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera

- Tekući seizmički monitoring sa mreže - 11 akcelerometara i 4 postavljena niskobudžetna senzora.
- Arhiviranje podataka akcelerometarske mreže.
- Procesiranje podataka i modelovanje uticaja.
- Redizajnirani i osvježeni konačni sadržaji za web prezentaciju Sektora. Spisak finalno kreiranih strana:
- Na web prezentaciji ZHMS-a – Seizmologija, objavljen je puni Izveštaj o efektima zemljotresa na Goliji (M 5.3, 14. mart 2024., To=04:06), koji sadrži procesirane akcelerometarske podatke sa stanica mreže, analizu i modelovanje distribucije uticaja (intenziteta i maksimalnih akceleracija, kao i zaključke makroseizmičkih istraživanja efekata na terenu) (<https://www.meteo.co.me/page.php?id=178>);
- Širenje mreže instalacijom 5 portabilna niskobudžetna akcelerometra - MEMS uređaja (stanice Rožaje, Plužine, Plevlja i Mojkovac). Senzori su u saradnji sa lokalnim Službama zaštite i spasavanja i testiranje instalirani u njihovim prostorijama. Senzore je GFZ – Njemačkim istraživačkim centrom za geonauke iz Potsdama, kao priznanje ZHMS-u za doprinos organizaciji regionalnog kursa seizmologije u Podgorici, donirao krajem 2023. godine.

Projekti

- Adria Array, projekat "Karakterizacija deformacija istočne jadranske margine unapređenjem rezolucije 3D lokalne tomografije i moment tenzora zemljotresa primenom gradijentnih opservacija talasnog polja" (Univerzitet Ludvig Maksimilijan, Minhen)
- Realizovan je projekat bilateralne saradnje sa GFZ-om (Njemačkim istraživačkim centrom za geonauke, Potsdam) pod nazivom: Application of Quakesaver MEMS Accelerometers in the Montenegrin Strong Motion Network. U okviru projekta ostvarena je 5-dnevni mentorski rad predlagača projekta MSc. J.
- Predlog projekta ENSURE "Towards Environmental Security: Collaborative Seismic Risk Mitigation Initiative for Western Balkans" predat na NATO SIP programu. Kao nosioci projekta: ETH - Ciriš, IZIS - Skoplje, ZHMS – Podgorica (J. Mihaljević), IGEO - Tirana su formirali tekst predloga u kome bi učestvovalo sedam partnerskih zemalja, 11 institucija i 18 krajnjih korisnika.
- Ostvarena je saradnja sa Projektom Geolnguire.

Rizici u radu

- Nepostojanje Zakona o seizmološkoj djelatnosti (oblast, način izvršenja seizmoloških poslova i bitni principi), dovodi u rizik održivost, trajnost i kvalitet seizmoloških osmatranja; nastaviće se trend degradacije uslova na postojećim stanicama, gdje antropogeni šum nekontrolisano raste na uštrb kvaliteta seizmičkog signala. Utiče i na regulisanje statusa pripravnog rada, što može dovesti u pitanje kvalitet obavljanja pripravnosti.
- Nedovoljan broj zaposlenih, neprilagođena profesionalna struktura, kvalifikacioni nivo i starost zaposlenih dugoročni su rizik za razvoj Odsjeka.
- Nedostatak informatičke struke nepovoljno se odražava: na upravljanje već postojećim podacima, unapređenje i potrebno proširenje obrade podataka (instalacija novih softvera, integrisanje signala, formatiranje podataka i dr.).
- Nepovoljne finansijske okolnosti u ovom periodu reflektuju se na rizike.
- Da bi se smanjili rizici u radu, definisane su procedure:
 - ✓ Interno pravilo o planiranju i vršenju terenskih radova.
 - ✓ Interno pravilo o evidenciji terenskih radova u sektoru za seizmologiju.
 - ✓ Interno pravilo o arhiviranju akcelerometrijskih zapisa.
 - ✓ Interno pravilo o rasporedu dnevnih dežurstava.

Izveštaj o radu i stanju u upravnim oblastima Ministarstva ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera

- Postoji rizik da se Sektoru seizmologije dodijele obaveze koje nije nadležan da sprovede, niti ima kapaciteta - prema Zakonu o o zaštiti i spasavanju („Sl.list CG“, br.13/07,5/08....146/21, 3/23), kao što je da ZHMS u slučaju zemljotresa koji je uzrokovao vanredno stanje u državi, obavezan da izvijesti o efektima zemljotresa.

2. Odsjek za analizu i obradu seizmoloških podataka

Tokom 2024 godine teritorija Crne Gore se karakterisala pojačanom seizmičnošću. Sektor za seizmologiju, mrežom od 13 permanentnih stanica plus sedam privremenih (privremene stanice AdriaArray mreže) seizmoloških stanica na području Crne Gore i bližem okruženju registrovao je ukupno 1.424 zemljotresa. Od toga na teritoriji Crne Gore zabilježeno je 1.261 zemljotresa.

Zavisno od magnitude, tj. relativne jačine zemljotresa u njegovom hipocentru izdvojeno je 1.017 zemljotresa, jačine od 1.2-2.0 jedinica Rihterove skale, 218 jačine od 2-3 jedinice Rihterove skale, 23 jačine od 3-4 jedinice, 2 zemljotresa jačine od 4-5 i jedan zemljotres jačine preko 5.3 jedinice Rihterove skale.

Najjači zemljotres na području Crne Gore tokom 2024. godine dogodio se 14.03.2024. godine na dubini od 15 km. Jak potres u oblasti Golije, sjeverozapadni dio Crne Gore, potresao je Crnu Goru i šire okruženje. Sjeverozapadni dio Crne Gore, kojoj pripada epicentrala zona, karakteriše se transkurentnim vidom rasjedanja, o čemu svjedoče rešenja mehanizma žarišta jačih zemljotresa dogođenih u ovoj oblasti. Nakon glavnog udara 14.03.2024. godine uslijedila je serija zemljotresa. Najjači naknadi potresi- afteršokovi, dogodili su se u periodu od 02.-03. aprila 2024. godine. Zemljotres jačine 4.3 jedinice, na dubini od 13 km registrovan je 02. aprila u 21 i 07 min i zemljotres od 4.6 jedinica Rihtera registrovan je 03. aprila 2024. godine u 12h i 40 min po lokalnom vremenu (Slika 6). Oba zemljotresa su locirana na području Golije, u blizini Čarađe.

Za skoro mjesec dana, od 14.03.-12.04.2024. godine registrovano je ukupno 516 zemljotresa. Do kraja 2024. godine na području Golije, registrovano je ukupno 777 zemljotresa.

Pojačana seizmičnost u ostalim djelovima Crne Gore zabilježena je u seizmogenim zonama Podgorica-Nikšić i seizmogenoj zoni Skadra. Najači zemljotres na području Nikšića bio je 27.02.2024. godine, jačine 3.2 jedinice Rihtera, dok je u oblasti Skadra, najači zemljotres bio 3.4 jedinice Rihtera, registrovan 23.01.2024. godine sa epicentrom 4 km od Koplikua, pogranična oblast Crne Gore i Albanije.

Tokom 2024 godine od jačih potresa u Regionu, izdvajaju se:

- 23. februara 2024. godine, zemljotres u Jadranskom moru jačine 4.6 jedinica Rihtera.
- Jači zemljotres od 4.6 jedinica u oblasti Medovskog zaliva, registrovan je 24. jula 2024. godine.
- 15. avgusta 2024.godine zabilježen je zemljotres kod Stona, jačine 4.0 jedinice Rihtera.
- U decembru 2024. godine aktivirala se granična zona Albanije i Kosova, generišući zemljotres od 4.0 jedinice Rihtera, 12. decembra 2024.godine.

Izmjene na infrastrukturi seizmološke mreže

Tokom aprila mjeseca 2024. godine uklonjena je analogna oprema za prenos seizmičkog signala, koja je bila smještena na objektima Radio difuznog centra Crne Gore. Time je poslije 40 godina postojanja sa radom prestao analogni sistem prenosa i registrovanja podataka.

Krajem godine, u saradnji sa Njemačkim partnerima, Gempa Gmph, Potsdam, unapređena je seiscomp platforma za prikupljanje, obradu i deseminaciju podataka u dijelu setovanja parametara za preciznije automatsko lociranje lokalne seizmičnosti. Time su postignuta brza i pouzdana rešenja lokalnih zemljotresa, koja se za par minuta objavljuju u okviru automatske

Izveštaj o radu i stanju u upravnim oblastima Ministarstva ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera

liste/ Liste poslednjih zemljotresa/, koja je dostupna na zvaničnom sajtu Zavoda. <https://www.meteo.co.me/page.php?id=150>.

Takođe u aprilu 2024. godine, web prezentacija Sektora za seizmologiju, <https://www.seismo.co.me> u potpunosti je prešla na zvanični sajt Zavoda za hidrometeorologiju i seizmologiju, čime je sadržaj na staroj web prezentaciji postao nedostupan. Svi relevantni podaci Sektora za seizmologiju, od aprila 2024. godine mogu se pronaći na <https://www.meteo.co.me/page.php?id=150>.

Povodom 45 godina od razornog zemljotresa, koji je pogodio Crnu Goru 15. aprila 1979., Zavod za hidrometeorologiju i seizmologiju, zajedno sa Direktoratom za zaštitu i spašavanje, MUP-a Crne Gore organizovao je niz edukativnih radionica na temu "Sve što nismo znali o zemljotresima i šta raditi kada se dogode". Time je od 15. aprila 2024. godine započeo MJESEC EDUKACIJE tokom kojeg se kroz radionice i tematski kreirani edukativni materijal dao akcenat na povećanju nivoa znanja o trusnim karakteristikama Crne Gore i okruženja, mjerama prevencije i postupanju u tokom jačih zemljotresa. Radionice su organizovane u Ulcinju, Tivtu i Beranama za djecu osnovnog i srednjoškolskog uzrasta. Podjela edukativnog materijala uz podršku lokalnih samouprava, održana je u Ulcinju, Tivtu, Podgorici i Beranama. Tokom cijelog mjeseca emitovan je sadržaj sa najvažnijim pojmovima iz seizmologije na sajtu ZHMS-a, a takođe kreiran je i Flajer sa osnovnim pojmovima iz seizmologije i pravilima ponašanja tokom zemljotresa. Materijal je dostupan na sledećem linku: <https://www.meteo.co.me/page.php?id=169>.

Tekući i započeti projekti

- Produženje međunarodnog projekta AdriaArray Initiative do 31.07.2026. godine., u sklopu kojeg su instalirane sedam privremenih stanica na teritoriji Crne Gore. Na meteorološkim stanicama ZHMS-a, smješteno je pet seizmometara (Herceg Novi, Pljevlja, Žabljak, Berane i Nikšić), dok se dva (Plav i Bratogošt) nalaze na kapacitetima Radio difuznog sistema, uz već postojeću seizmološku opremu.
- Realizovan je projekat „Moment tensor inversion (using Grond) for the territory of Montenegro and surrounding region“, pod mentorstvom dr Simone Cesca, GFZ Potsdam. Cilj projekta je bila revizija FPS baze podataka Sektora za seizmologiju za period 2018-2019, M_z5.0.
- Predat Predlog projekta Adria Geodyn u okviru Euro-Med Inteneg-a. Projekat ima za cilj unapređenje obrade podataka dobijenih kroz regionalnu razmjenu, u cilju umanjenja geohazarda u Mediteranu.
- COST Action Proposal: Understanding Structure, Geodynamics, and Geohazards of the Adriatic Plate. Predlog projekta koji ima za cilj nastavak istraživanja i analizu dobijenih podataka tokom trajanja projekta AdriaArray Initiative. Status realizacije projekta se očekuje tokom 2025 godine.
- "Moment tensor inversion (using Grond) for the territory of Montenegro and surrounding region". Projekat započet tokom 2024. godine tokom kojeg je odrađena revizija FPS baze podataka Sektora za seizmologiju za period 2018-2019, M_z5.0. U nastavku projekta planira se da se ovom metodom reviduje kompletna FPS baza podataka za zemljotrese M_z4.0.
- Montenegrin disaster risk information system – MEDRIS. Projekat koji predstavlja nastavak saradnje sa Direktoratom za zaštitu i spašavanje MUP-a sa Japanskom agencijom za međunarodnu saradnju-JICA, u cilju unapređenja i nadogradnje informacionog sistema za zemljotres.

Izveštaj o radu i stanju u upravnim oblastima Ministarstva ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera

4.2.5. Odjeljenje za informacijski sistem

U toku 2024. godine sprovedene su sljedeće aktivnosti:

- Održavanje, kontrola i dopuna servisa Clidata, odgovori na zahtjeve za podatke, izvještaji, godišnjaci i slično, import podataka sa novih padavinskih stanica.
- Održavanje, izmjena, dopuna servisa/stranica za web-sajt.
- Održavanje, kontrola, dopuna servisa Zhmsweb baze.
- Održavanje servera i servisa aktivnih u pripremi podataka kroz internu mrežu.
- Održavanje i izmjene razmjene podataka za projekte (Drina, SavaHIS, JICA, IZJZCG)
- Backup baza: Clidata, Wiski, zhmsweb, meteo.co.me.
- Održavanje aplikacije DepešeAPP na 9 glavnih stanica, prikaz lokalno dnevnih i satnih depeša.
- Vršena redovna kontrola i održavanje svih segmenata: instaliranje i konfigurisanje računara za prikupljanje meteoroloških podataka (operativni sistem, ftp, softveri za akviziciju i komunikaciju)
- Vršeno stalno praćenje, kontrola rada hardvera i skupa aplikacija i otklanjanje tekućih problema u funkcionisanju sistema za akviziciju i vizualizaciju podataka.
- Vršen servis (opravka) potpuno ili djelimično havarisanih automatskih meteoroloških stanica, kao i opravka ili zamjena računarskog hardvera na meteorološkim stanicama.
- Vršeno redovno održavanje i preventivni servis automatskih meteoroloških stanica, kao i padavinskih stanica na teritoriji Crne Gore.
- Izvršen backup prikupljenih podataka sa pomenutih stanica.
- Vršena popravka i održavanje ograde meteorološkog kruga.
- Izvršena redovna godišnja kalibracija opreme u laboratoriji RHMZ Srbije.
- Import podataka sa AMS u mreži, u klimatološku bazu i za potrebe web prezentacije.
- Priprema tehničke specifikacije za nabavku automatske opreme kroz aktivne projekte i budžetska sredstva.
- Nabavka i servis UPS uređaja za meteorološke stanice.

Poslovi nadzora, servisiranja i održavanja hardvera kao i razvoja softvera takođe su obavljani u toku izvještajnog perioda. Pripremljene tehničke specifikacije opreme/usluga za proceduru javne nabavke, pružana stalna tehnička podrška zaposlenima u ZHMS-u.

- Instaliran i konfigurisan server za privremenu bazu podataka.
- Reinstalirani računari, instalirane nove verzije operativnog sistema i softvera.
- Izvršen backup podataka, reinstalacija računara u skladu sa preporukama Ministarstva javne uprave.
- Kontinuirani monitoring telekomunikacione infrastrukture za prenos podataka sa automatskih stanica.
- Kontinuirani monitoring i održavanje web, ftp, firewall.
- Pružana tehnička podrška u organizaciji i tokom online sastanaka.
- Učešće u radu tima Zavoda na sastanku sa evaluacionim timom EU, povodom sprovođenja projekta PHEOC.
- Aktivna saradnja sa timom za reviziju informacionih sistema Ministarstva javne uprave tokom revizije hidrometeorološkog informacionog sistema.
- Član tima za podršku izrade Roadmap for nowcasting system.
- Član grupe za ocjenu SDIP projekta.
- Član međunarodnog tima za podršku projekta Sava FFWS – predsjedavajući.
- Saradnja i učešće na obukama u oblasti open data za potrebe objavljivanja setova podataka na Portal otvorenih podataka.
- Izvršena preliminarana analiza informacionog sistema i sastanci sa predstavnicima Ministarstva javne uprave u cilju migracije IS na infrastrukturu Ministarstva.

Izveštaj o radu i stanju u upravnim oblastima Ministarstva ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera

4.2.6. Odjeljenje za međunarodnu saradnju

- Pregled konsolidovane liste predloženih aktivnosti u sklopu EW4ALL - projekta koji koordinira predstavnici Svjetske meteorološke organizacije.
- Učešće na sastancima ICSEED (sastanak direktora jugo-istočne Evrope/ SEECOP (konzorcijum jugo-istočne Evrope za operativnu prognozu) / MHEWS (multi-hazard sistemi upozorenja)/ EWS4All (rana-upozorenja za sve) / 18-19. 04. 2024.godine Atina, Grčka.
- Učešće na sastanku povodom Evropskog izveštaja UNECE.
- Započela implementacija Smart-Water projekta, u okviru koje je održan kick-off sastanak, uz prezentiranje Zavoda partnerima u projektu.
- Učešće na međunarodnom treningu za održivo upravljanje zemljištem, 06.03.-10.03.2024.godine, Dehradun, Indija. Trening je organizovan od strane Centra izvrsnosti za održivo upravljanje zemljištem (CoE-SLM), Indijski savjet za istraživanje i obrazovanje u šumarstvu (ICFRE) i doprinio sveobuhvatnom razumijevanju degradacije zemljišta, njenih uticaja i međusobne povezanosti sa sušom i biodiverzitetom.
- Učešće na online sastanku Radne grupe za pravna pitanja, formirane od strane Ministarstva zdravlja, sa zadatkom pružanja pomoći u razmatranju relevantnih zakona, uključujući preporuke i predloge o pravnoj intervenciji, kao i amandmane na postojeće zakone ili nove zakonske odredbe, neophodne za uspostavljanje funkcionalnog Javno-zdravstvenog kriznog operativnog centra (PHEOC) u Crnoj Gori, 29. mart 2024.godine.
- Predsjedavanje Zajedničkim sastankom Biroa Komiteta za praćenje implementacije UNCCD (CRIC) i Komiteta za nauku o tehnologiju (CST)-on line, 5. april 2024.godine.
- Učešće na UNCCD Inter-regionalnom sastanku na temu suše i degradacije zemljišta, 22.04.-24.04.2024.godine, Kišinjev, Moldavija. Glavni cilj sastanka je bio razmjena iskustava u borbi protiv suše i ostvarivanja neutralnosti u degradaciji zemljišta.
- Sastanak sa ekspertom UNECE, 26.04.2024.godina povodom izrade Pregleda ekološkog učinka (Environmental Performance Review), koji sprovodi UNECE, kao eksternu procjenu napretka, koji je zemlja postigla u usaglašavanju svojih ekoloških i ekonomskih ciljeva i ispunjavanju međunarodnih obaveza u oblasti životne sredine. Tema sastanka je bio postignuti napredak Crne Gore u implementaciji UN Konvencije o borbi protiv dezertifikacije/degradacije zemljišta (UNCCD).
- Učešće na Konferenciji „Zemljišna administracija 2024“, 30. april, Mongolija (on line). Na Konferenciji održala prezentaciju na temu „Upravljanje državnim poljoprivrednim zemljištem u Crnoj Gori“.
- Učešće na on line post-trening seminaru, 15.maj 2024.godine, u organizaciji Centra izvrsnosti za održivo upravljanje zemljištem. Predstavnicu Odjeljenja je predstavila svoje iskustvo sa međunarodnog treninga održanog u Dehradunu, u martu 2024.godine.
- Učešće na 10-tom Svjetskom forumu za vode, 18-24.05.2024.godine, Bali, Indonezija, Sesija: „Tehnologije, finansiranje, zainteresovane strane i regionalna saradnja za prevenciju i upravljanje sušama“. Predstavnicu Odjeljenja, u svojstvu predsjednice Komiteta za reviziju implementacije UNCCD Konvencije, održala je prezentaciju na temu „Saradnja u cilju jačanja otpornosti na sušu: izgradnja zajednice praksi na svim nivoima“.
- Predsjedavanje sastankom Biroa Komiteta za praćenje implementacije UNCCD (CRIC), 24.06.2024.godine, Bon, Njemačka. Na sastanku su razmatrane pripreme aktivnosti za organizaciju sjednice Komiteta za praćenje implementacije Konvencije, koja je planirana za decembar 2024.godine, u Rijadu, Saudijska Arabija, u sklopu sjednice UNCCD COP16.
- Učešće na Petom sastanku UNCCD COP 15 Biroa, 25.06.2024., Bon Njemačka.

Izveštaj o radu i stanju u upravnim oblastima Ministarstva ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera

- Učešće na sastanku Međuvladine Radne grupe za srednjoročnu evaluaciju implementacije UNCCD Strateškog okvira 2018-2030, u svojstvu člana ispred zemalja Centralne i Istočne Evrope, 24-28.06.2024.godine, Bon, Njemačka.
- Učešće u projektu "Implementacija UNCCD COP odluka o sušama", koji Ministarstvo ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera sprovodi u saradnji sa Organizacijom za hranu i poljoprivredu-FAO, dok je implementaciona agencija Biotehnički fakultet, a ZHMS je partner na projektu. Aktivnosti u okviru projekta uključuju: reviziju Nacionalnog plana za sušu, izradu Studije za procjenu uticaja i ranjivosti na sušu i Studije o inovativnim finansijskim instrumentima za finansiranje otpornosti na sušu.
- Učešće na DRR Forumu za smanjenje rizika od katastrofa, Budva 8. novembar 2024.godine.
- Učešće na Konferenciji o otpornosti na sušu – Sastanak na visokom nivou na temu nacionalnih politika u oblasti suše, 30.septembar-02.oktobar 2024. godine, Ženeva, Švajcarska, organizatori: WMO, GWP, UNCCD, FAO, IDRA, UNDRR, WB, UNESCO, IWMI, UNDP, IUCN, EC. Konferencija o otpornosti na sušu +10 imala je za cilj da analizira napredak ostvaren u poslednjih deset godina i podstakne i ubrza dalje aktivnosti u borbi protiv problema koje suša izaziva, a koji postaju sve ozbiljniji uslijed klimatskih promjena i neodrživih praksi korišćenja zemljišta.
- Komunikacija sa UNCCD vezano za realizaciju Programa za obuku mladih pregovarača. U pitanju je globalni program koji je pokrenut na 21. sjednici Komiteta za praćenje implementacije UNCCD, održanoj u Samarkandu, Uzbekistan, u novembru 2023.godine. Program ima za cilj da omogući i osnaži sljedeću generaciju pregovarača u pregovorima u UNCCD-u;
- Aktivnosti u okviru implementacije Smart-Water projekta (SC i PM sastanci, priprema javnih nabavki u okviru projekta, oktobar-decembar 2024).

4.2.7.Prijedlog mjera za unapređenje stanja

U cilju ispunjavanja obaveza iz domena rada Zavoda za hidrometeorologiju i seizmologiju, mogu se predložiti različite mjere koje će poboljšati kvalitet podataka, efikasnost usluga i opštu zaštitu od prirodnih nepogoda. Neki od prijedloga mjera za unapređenje stanja u ovoj oblasti su:

1. Usvajanje i donošenje osnovne zakonske regulative iz ZHMS nadležnosti:

- Obaveza usvajanja izmjena i dopuna Zakona o hidrometeorološkim poslovima i Zakona o hidrografskoj djelatnosti, kako bi se djelovanje ZHMS-a dodatno unaprijedilo, a Zakoni modernizovali i uključili nedostajuće aspekte klimatskih promjena i ekstremnih vremenskih događaja.
- Donošenje, po prvi put, Zakona o seizmološkoj djelatnosti, kao glavni cilj u regulisanju oblasti seizmoloških poslova.

2. Unapređenje infrastrukture za prikupljanje podataka:

- Modernizacija mreže meteoroloških, hidroloških i seizmoloških stanica kako bi se obezbijedila tačnost i kontinuitet podataka, sa akcentom na nabavku i instalaciju meteorološkog radara, važnog u nowcasting prognozi.
- Ulaganje u satelitske sisteme za bolje praćenje klimatskih promjena i globalnih fenomena.
- Uvođenje novih tehnologija poput dronova i što veća automatizacija svih stanica u hidro-meteorološkom i seizmološkom sistemu, za preciznije praćenje u realnom vremenu.

Izveštaj o radu i stanju u upravnim oblastima Ministarstva ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera

3. Povećanje finansiranja i resursa:

- Osiguranje adekvatnog finansiranja za dalji razvoj istraživanja i tehnologije u oblasti hidrometeorologije i seizmologije.
- Povećanje i unapređenje ljudskih resursa, sa akcentom na kvalifikacione profile kao što su meteorolozi, hidrolozi, hidrografi, seizmolozi i IT eksperti.

4. Poboljšanje prognoza i ranih upozorenja:

- Razvijanje i implementacija naprednijih metoda za prognozu vremenskih nepogoda i seizmičkih aktivnosti.
- Stvaranje efikasnijeg sistema za ranu detekciju i upozoravanje na prirodne nepogode, kao što su poplave, zemljotresi, suše ili oluje, kako bi se smanjile štete i broj žrtava.

5. Saradnja sa međunarodnim institucijama:

- Jačanje saradnje sa međunarodnim organizacijama i naučnim institutima iz oblasti djelovanja ZHMS-a.
- Uključivanje u međunarodne respektabilne institucije iz oblasti ZHMS rada, sa akcentom na sticanje stalnog članstva u Evropski centar za srednjoročnu prognozu vremena (ECMWF).

Ove mjere, uz kontinuirani rad, podršku i saradnju sa relevantnim institucijama, mogu značajno poboljšati stanje u oblasti hidro-meteorologije i seizmologije, te doprinijeti većoj sigurnosti i otpornosti društva na prirodne nepogode.

4.2.8. Finansijski podaci

Prema podacima iz Godišnjeg finansijskog izvještaja za 2024. godinu, koji prilažemo uz izvještaj o radu za 2024. godinu, ostvareni prihodi i rashodi prikazani su prema ekonomskoj klasifikaciji, pružajući jasan uvid u finansijsko poslovanje.

Prihod budžeta (plan) za 2024. godinu je iznosio **1.984.533,32€**.

- Rashodi budžeta (izvršenje) za 2024. godinu (ekonomska klasifikacija) iznose:
- Bruto zarade i doprinosi na teret poslodavca 1.332.899,16€
- Ostala lična primanja 27.086,53€
- Rashodi za materijal 59.687,17€
- Rashodi za usluge 233.398,72€
- Tekuće održavanje 33.051,20€
- Renta 22.206,11€
- Ostali izdaci 119.347,24€
- Transferi institucijama, pojedincima, nevladinom i javnom sektoru 12.170,00€
- Kapitalni izdaci 89.846,13€
- Otplata dugova 25.404,32€

Realizacija budžeta iznosi **1.955.096,58€ tj. 98,51%**.

Zaključno, finansijski izvještaj pruža sveobuhvatan uvid u ostvarene rezultate, istovremeno doprinoseći transparentnosti i odgovornom upravljanju finansijskim sredstvima.